

मराठीभाषा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

नोंदणी क्र. एफ.१६०९४(मुंबई)

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग

राज्य मराठी विकास संस्था

एल्फिन्स्टन तांत्रिक विद्यालय, ३, महापालिका मार्ग,
धोबीतलाव, मुंबई - ४००००९ दूरध्वनी : (०२२) २२६३९३२५ / २२६५३९६६

संकेतस्थळ <https://rmvs.marathi.gov.in> ई-पत्ता rmvs_mumbai@yahoo.com

निवेदन

महाराष्ट्र राज्याचे सांस्कृतिक धोरण २०१० अंतर्गत मराठी भाषेतील प्रतिमुद्राधिकाराची (कॉपीराइटची) मुदत संपलेले दुर्मिळ ग्रंथ महाजालावर उपलब्ध करून द्यावे असे म्हटले आहे. त्यानुसार मराठी भाषा विभागाच्या आदेशाप्रमाणे (शासननिर्णय क्र. रासांधो १०१२/ प्र. क./२०१२/भाषा-३ दि. २८ मार्च २०१३) राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे असे ग्रंथ आणि नियतकालिके महाजालावर उपलब्ध करून देण्याचा प्रकल्प राबवण्यात येत आहे. त्याच बरोबर प्रतिमुद्राधिकाराच्या कक्षेत येणारी काही साधनेही प्रतिमुद्राधिकारधारकांची उचित अनुमती प्राप्त झाल्यास संस्थेद्वारे संगणकीकृत करून अभ्यासकांसाठी उपलब्ध करून देण्यात येत असतात.

सदर प्रकल्पांतर्गत मराठी अभ्यास परिषद, पुणे ह्या संस्थेद्वारे प्रकाशित करण्यात येणाऱ्या भाषा आणि जीवन ह्या नियतकालिकाच्या (त्रैमासिक) अंकांचे संगणकीकरण करून ते सार्वजनिकरीत्या आणि विनामूल्य उपलब्ध करून देण्यासंदर्भात उपरोक्त संस्थेला आवाहनपर विनंती करण्यात आली होती.

सदर विनंती मान्य करून मराठी अभ्यास परिषदेद्वारे सदर अंक संगणकीकरणासाठी उपलब्ध करून देण्यात आले. सदर संस्थेच्या सहकार्यामुळेच आपल्याला संगणकीय स्वरूपात उपलब्ध होत आहेत.

या अंकांच्या पीडीएफ प्रती आपण विनामूल्य उतरवून घेऊ शकता. असे करताना खालील सूचना लक्षात घेऊन त्यांचे पालन करावे.

१. सदर ग्रंथांच्या पीडीएफ प्रती या वैयक्तिक वापरासाठी विनामूल्य उतरवून घेता येतील तसेच इतरांनाही विनामूल्य देता येतील. पण कोणत्याही कारणासाठी त्याचा व्यावसायिक वापर करता येणार नाही.
२. सदर ग्रंथांचे दुवे इतरांना देताना त्यासाठी कोणतीही रक्कम आकारता येणार नाही.
३. पीडीएफ प्रतींवर असलेली राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई व मराठी अभ्यास परिषद, पुणे यांची मुद्रा आपणास काढता येणार नाही.
४. आपल्या अभ्यासासाठी, संशोधनासाठी या सामग्रीचा उपयोग करताना आपण योग्य तो श्रेयनिर्देश केला पाहिजे. वरील अटीचा भंग झालेला आढळल्यास कायदेशीर कारवाई करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण : सदर सामग्री ही केवळ ऐतिहासिक दस्तऐवज म्हणून उपलब्ध करण्यात आली असून या सामग्रीतून व्यक्त होणारी मते, विचारसरणी इ. त्या त्या लेखक, संपादक इ. कर्त्याची आहे. त्यांपैकी कोणतेही मत, विचारसरणी इ. यांचा पुरस्कार महाराष्ट्र शासन, मराठी भाषा विभाग, राज्य मराठी विकास संस्था व मराठी अभ्यास परिषद, पुणे यांपैकी कुणीही करत नसून त्या त्या मताचे वा विचारसरणीचे दायित्व उपरोक्त विभागांवर असणार नाही.

सदर अंक केवळ अभ्यासकांच्या सोयीसाठी संगणकीय स्वरूपात उपलब्ध करण्यात येत असून अंकांतील सामग्रीचे (लेखन, मांडणी, छायाचित्रे, रेखाचित्रे इ.) प्रतिमुद्राधिकार त्या त्या लेखकांकडे अथवा प्रकाशकांनी त्या त्या वेळी केलेल्या व्यवस्थेनुसार आहेत ह्याची नोंद घेण्यात यावी. त्या सामग्रीसंदर्भातील कोणतेही अधिकार वा दायित्व राज्य मराठी विकास संस्था, मराठी भाषा विभाग किंवा महाराष्ट्र शासन ह्यांच्याकडे असणार नाहीत.

अनुक्रमणिका

मराठीभाषा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठी अभ्यास परिषद

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

अनुक्रमणिका

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास
राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठी अभ्यास परिषद

सन १९८३ ते २०१२ ह्या तीस वर्षांच्या काळात
प्रसिद्ध झालेल्या 'भाषा आणि जीवन' ह्या
नियतकालिकाच्या अंकांमधील लेखांची सूची

भाषा आणि जीवन

विद्वत्प्रमाणित त्रैमासिक (Refereed Journal)

भाग २

शीर्षकनिहाय लेख-सूची

भाषा आणि जीवन

संपादक: प्र०ना० परांजपे, H-1 क्लॅरियन पार्क, पुणे 411 067.

चलभाष: 94225 09638. ई-पत्ता: pranaparanjpe@gmail.com

संपादन-समिती: आनन्द काटीकर, विजय पाध्ये, विजया चौधरी, सलील वाघ.

मराठी अभ्यास परिषद पत्रिका 'भाषा आणि जीवन' ह्या त्रैमासिक नियतकालिकाची सन 1983 ते सन 2012 ह्या काळातील अंकांची ही लेख-सूची मालक, मराठी अभ्यास परिषद ह्यांच्यासाठी, मुद्रक व प्रकाशक आनन्द काटीकर ह्यांनी श्री-डी ग्राफिक्स, 301 गुरुकृपा अपार्टमेंट, 129-A दत्तवाडी, पुणे 411 030 येथे निर्मिती करून B-5/16, सनसिटी, सिंहगड रस्ता, आनंदनगर, पुणे 411 051 येथे प्रसिद्ध केली.

ऋणनिर्देश

वर निर्देश केलेल्या तीस वर्षांच्या काळात 'भाषा आणि जीवन'चे भरणपोषण पुढे निर्देश केलेल्या संपादकांनी उदात्त हेतूने व निरपेक्षतेने समाधानकारकरीत्या केले, ह्याबद्दल मराठी अभ्यास परिषद त्यांच्या प्रती कृतज्ञता व्यक्त करत आहे:

अशोक रा० केळकर, कल्याण काळे, गं०ना० जोगळेकर, प्र०ना० परांजपे, मॅक्सीन बर्नसन, द०दि० पुंडे, आशा मुंडले, विजया देव, अंजली सोमण, मृणालिनी शहा, नीलिमा गुंडी, आनन्द काटीकर, विजय पाध्ये.

परिषदेचे आजीव सदस्यत्व

मराठी अभ्यास परिषदेचे आजीव सदस्यत्व (फक्त व्यक्तींसाठी) शुल्क ₹ २०००/- + नोंदणी शुल्क ₹ १००/- भरून घेता येते. आजीव सदस्यांना 'भाषा आणि जीवन'चा अंक पाठवला जातो.

'भाषा आणि जीवन'ची वर्गणी

हे त्रैमासिक नियतकालिक सर्वसाधारणतः जानेवारी (हिवाळा), एप्रिल (उन्हाळा), जुलै (पावसाळा), ऑक्टोबर (दिवाळी) असे वर्षातून चार वेळा प्रसिद्ध होते. कोणत्याही अंकापासून वर्गणीदार होता येते.

वर्गणीचे दर पुढीलप्रमाणे आहेत:

वार्षिक वर्गणी	एक वर्ष	तीन वर्षे	पाच वर्षे
व्यक्तींसाठी ...	₹ १५०.००	₹ ४००.००	₹ ७००.००
संस्थांसाठी ...	₹ २००.००	₹ ५५०.००	₹ ९००.००

वर्गणी प्रत्यक्ष, रोखीने, थेट (ऑनलाईन/NEFTद्वारे) भरणे करून (बँक ऑफ महाराष्ट्र, टिळक रस्ता शाखा, पुणे; बचत खाते क्र 20057164260 (IFSC MAHB0000041) देता येते. वर्गणीदारांनी कोणत्याही प्रकारे रकमेचा भरणे करताच परिषदेस पत्राने किंवा ई-पत्राने, किंवा 98819 00989 वा 94203 22982 ह्या चलभाष क्रमांकावर लघुसंदेश / व्हॉट्सॅप संदेश पाठवून आपले नाव, पत्ता, रकम, वर्गणी कोणत्या अंकापासून/वर्षापासून घ्यावी ते कार्यवाहीच्या प्रक्रियेसाठी कळविणे आवश्यक आहे.

ह्या सूचीच्या प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र शासनाच्या राज्य मराठी विकास संस्थेने आर्थिक साहाय्य केलेले असल्यामुळे ही लेख-सूची विनामूल्य वितरित करण्यात येत आहे.

मराठी अभ्यास परिषद पत्रिका

भाषा आणि जीवन

भाग २

सन १९८३ ते सन २०१२ ह्या ३० वर्षांच्या काळात
प्रसिद्ध झालेल्या लेखांची शीर्षकनिहाय सूची

अनुक्रमणिका

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठी अभ्यास परिषद

अनुक्रमणिका

संपादकीय.. लेखसूची : गरज आणि पूर्तता

सूचीच्या रचनेसंबंधी

भाषेची भूख

भाषा आणि जीवन – लेखसूची : गरज आणि पूर्तता

‘भाषा आणि जीवन’ म्हणजेच ‘मराठी अभ्यास परिषद पत्रिका’, जून १९८३ पासून सुरू झाली. मराठी अभ्यास परिषदेची स्थापना १ जानेवारी १९८२ रोजी पुण्यात झाली. पण परिषदेचे कार्य पुण्याबाहेरील महाराष्ट्रापर्यंत पोचवायचे असेल तर एखाद्या नियतकालिकाची आवश्यकता आहे ह्याची संस्थापकांना जाणीव होती. त्यामुळे वित्त, मनुष्यबळ ह्यांची मर्यादित उपलब्धता लक्षात घेऊन नियतकालिकाचे स्वरूप त्रैमासिक असावे असे ठरवण्यात आले. वर्षाच्या चार ऋतूंत – हिवाळा, उन्हाळा, पावसाळा व दिवाळी असे चार अंक दरवर्षी प्रसिद्ध करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. तेव्हापासून गेली ३५ वर्षे ही पत्रिका बहुशः सातत्याने प्रसिद्ध होत आहे आणि मराठी भाषेच्या विद्याक्षेत्रीय अभ्यास व संशोधनाच्या क्षेत्रात तिने प्रतिष्ठेचे स्थान मिळवले आहे.

पत्रिकेला २५ वर्षे पूर्ण झाली तेव्हा तिच्या रौप्यमहोत्सवी वर्षात, तिच्यात प्रकाशित झालेल्या लेखनाची सूची तयार करण्याची गरज आम्हांला जाणवली. विद्यार्थ्यांना, प्राध्यापकांना, संशोधकांना आणि चिकित्सक वाचकांना एखाद्या विषयाबद्दल ‘भाषा आणि जीवन’मध्ये काही छापून आले आहे का, असल्यास ते केव्हा आले आहे हे पाहायचे असल्यास तोपर्यंत प्रसिद्ध झालेले सर्व अंक पाहण्याशिवाय गत्यंतर नसे. तसेच अंकही सहजपणे उपलब्ध होतीलच ह्याची खात्री नसे. त्यामुळे ‘भाषा आणि जीवन’ची सूची तयार होण्याची निकड निर्माण झाली.

पण प्रारंभी वाटले तितके हे काम सोपे नाही ह्याची आम्हांला जाणीव झाली. सूचीचे स्वरूप काय असावे, तिच्यात कोणत्या गोष्टींचा समावेश असावा, कोणत्या गोष्टी तिच्यातून वगळाव्यात ह्याचा विचार करून सूचीचे स्वरूप ठरवणे आवश्यक होते. पत्रिकेत लेख येतात, कविता येतात, पुस्तक-परीक्षणे येतात, वेगवेगळी सदरे येतात, संपादकीये येतात, त्याचप्रमाणे पानपूरके, पत्रे, साद-प्रतिसाद, सूचना, परिषद-वार्ता, सूचना, लेखकांना आवाहन, भाषा-वार्ता, इतरत्र प्रसिद्ध झालेला लेख, लक्षवेधक मजकूर असे इतर अनेक प्रकारांतील साहित्यही येते. ह्या सगळ्यांचा समावेश सूचीत करावा काय, कोणते प्रकार वगळावेत ह्यासंबंधीचा ठाम निर्णय करण्यात वेळ गेला व परिणामी सूचीचे झालेले काम रेंगाळले.

सूचीचे अनेक प्रकार आहेत : लेखक-सूची, विषय-सूची, शीर्षक-सूची हे त्यांतील काही प्रमुख प्रकार. हे तिन्ही प्रकार ‘भाषा आणि जीवन’च्या सूचीत समाविष्ट व्हावेत असे आम्हांला वाटत होते. पण त्यात अनेक व्यावहारिक अडचणी होत्या.

उदाहरणार्थ, विषय-सूची करताना लेखाच्या विषयाचा निर्देश कसा करावा हा प्रश्न कठीण आहे असे लक्षात आले. शिवाय, सूची तयार होईपर्यंत पत्रिकेला तीस वर्षे होऊन गेली होती. मग सूची फक्त पंचवीस वर्षांचीच का, असाही प्रश्न उपस्थित झाला. शेवटी 'आदर्श' किंवा 'परिपूर्ण' सूचीच्या नादात वर्षे उलटून जात आहेत आणि सूचीचे काम काही पुढे सरकत नाही आहे असे लक्षात आले. त्यामुळे अभ्यासकाच्या व भाषेबाबत विशेष रुची असलेल्या वाचकाच्या दृष्टीने आवश्यक वाटतील अशीच सदरे नोंदींमध्ये घेऊन सूची तयार करण्याचे ठरवले गेले. तेव्हा, ह्या सूचीत भाषावार्ता, परिषद-वार्ता, पानपूरके, आवाहने, निवेदने, सूचना, भाषाविषयक लेखन-सूची, लेखक-परिचय वगैरेंसारख्या सदरांमधील मजकुराची ह्या सूचीत दखल घेतली गेलेली नाही, हे कृपया ध्यानात घ्यावे.

ही लेख-सूची लेखकनिहाय म्हणजे लेखकांना प्रधान मानून व शीर्षकनिहाय म्हणजे प्रकाशित लेखाचे शीर्षक प्रधान मानून, अशी दोन भागांत तयार करण्यात आली आहे. लेखकांची व प्रकाशित लेखाची मांडणी अकारविल्हे लावण्यात आली असून त्यामुळे अमुक एका लेखकाने काय लिहिलेले आहे हे पाहण्यासाठी ही सूची नक्कीच उपयोगी पडेल.

ह्या सूचीत अजूनही काही त्रुटी असू शकतील ह्याची आम्हांला कल्पना आहे. वाचकांनी ह्या सूचीबद्दलच्या प्रतिक्रिया 'भाषा आणि जीवन'च्या संपादकांना कळवाव्यात अशी विनंती आहे.

■

सूचीच्या रचनेसंबंधी...

विजय पाध्ये

सूचीच्या ह्या भागाची रचना शीर्षकनिहाय करण्यात आली असून 'भाषा आणि जीवन'मध्ये प्रकाशित करण्यात आलेल्या लेखांच्या शीर्षकांची तसेच त्यांच्या लेखकांच्या नावांची मांडणी अकारविल्हे करण्यात आली आहे. काही लेखक-लेखिका आपले सर्वच लेखन टोपणनावाने प्रसिद्ध करतात, तर काही केवळ पद्यरचना टोपणनावाने व गद्यरचना नेहमीच्या पद्धतीने पूर्ण वा आद्याक्षरयुक्त नावाने प्रसिद्ध करतात. उदाहरणार्थ, कवी म्हणून प्रसिद्ध असलेले कुसुमाग्रज हे नाटककार म्हणून वि०वा० शिरवाडकर ह्या नावाने आपले लेखन प्रसिद्ध करत. कविवर्य विंदा करंदीकर हे आपले गद्यलेखन गो०वि० करंदीकर ह्या नावाने प्रसिद्ध करत असत. त्याचप्रमाणे, मराठीतील भाषाअभ्यासक व कवी म्हणून ज्ञात असलेले शंकर सखाराम पाटील हे आपले साहित्य शंकर सखाराम ह्या नावाने प्रसिद्ध करत असत आणि चिं०त्र्यं० खानोलकरांनी आपले कवितालेखन आरती प्रभू ह्या नावाने केले. प्रस्तुत सूचीत संबंधित नोंदी त्या साहित्यिकांनी आपल्या नावाचा उल्लेख त्या लेखनात जसा केलेला असेल त्याप्रमाणे उल्लेख करून केल्या आहेत.

सूचीच्या पूर्वतयारीचा अभ्यास करताना आम्हांला असे आढळले की लेखक एकच असला तरी अंकांमध्ये त्याचा उल्लेख कधी पूर्ण नावाने, कधी आद्याक्षरांनी तर कधी केवळ स्वतःचे नाव व आडनाव अशा पद्धतीने केलेला आहे. अंकांमधील उल्लेख प्रमाण मानावेत असे ठरवल्यामुळे प्रस्तुत सूचीत, लेखक व्यक्ती एकच असली आणि तिचा उल्लेख मात्र विविध प्रकारांनी केलेला आढळला तरी त्यांचे एकत्रीकरण करून नोंद केलेली नाही, तर अंकात उल्लेख जसा केलेला असेल तोच प्रमाण ठेवून केलेला आहे. उदाहरणार्थ, द०दि० पुंडे, दत्तात्रय दिनकर पुंडे, दत्तात्रय पुंडे व दत्तात्रेय पुंडे; सदाशिव देव व सदाशिव गजानन देव; अनघा भट व अनघा भट-बेहेरे इ० (अंकातील उल्लेख प्रमाण मानलेला असला तरी केवळ अपवादात्मक बाब म्हणून केवळ एकाच ठिकाणी, अभ्यासकास उपयुक्त ठरावा ह्या हेतूने नोंदीत एक माफक दुरुस्ती व भर टाकलेली आहे, त्याविषयी सांगावेसे वाटते. पावसाळा १९८४ अंकात पान २०वर, अशोक रा० केळकर ह्यांच्या 'शेवट आणि सुरुवात' हे कवितेचे भाषांतर प्रसिद्ध करण्यात आले होते. मूळ कवितेच्या शीर्षकाचे स्पेलिंग Little Giding असे छापलेले होते व कवीचे नावही नमूद करण्यात आलेले नव्हते. सूचीचे काम करताना, आम्हांला हे मुद्रणदोष असून ते दूर करणे आवश्यक वाटले,

म्हणून सूचीमध्ये मूळ कवितेचे शीर्षक Little Gidding व कवीचे नाव एलियट टॉमस स्टर्न्ज अशी नोंद करण्यात आली आहे.)

अनुवादित लेखांच्या नोंदींबाबत, सूचीमध्ये अनुवादकाचे नाव प्रथम व त्यापुढे कंसात मूळ लेखकाचे नाव दिले आहे.

सूचीमध्ये अंकातील संपादकीय लेख, इतर लेख, कविता, अनुभवलेखन, ग्रंथपरीक्षण व साद-प्रतिसाद एवढ्याच प्रकारांतील लेखनाची नोंद घेण्यात आली आहे. पुस्तक-परीक्षांच्या लेखाबाबत पूरक माहिती म्हणून परीक्षित पुस्तकाचे नाव कंसात, तिरपा टंक वापरून दिले आहे. मात्र, अंकातील परीक्षण-लेखाच्या शीर्षकातच परीक्षित पुस्तकाचे नाव असेल तर ते अवतरणचिन्हात दर्शवले आहे व सदरनामात त्याची पुनरुक्ती टाळली आहे.

सूचीमधील नोंदी पुढील क्रमाने करण्यात आल्या आहेत :

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०
उदाहरणार्थ, -

‘जाहिरातींचे शैलीशास्त्र’ : निष्काळजीपणाचे दर्शन । भट विवेक । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २७-३ पा २००९:६४
जिती जागती वाट पाहणारी । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १-२ उ १९८३:१
जिवंत मराठी । घाटे वि०द० । पुनर्भेट । लेख । १२-३ पा १९९४:१६
जीव घाबरा करणारी भाषा । बर्नसन मॅक्स्यून । सहज । लेख । २-१ हि १९८४:३
जीवन आणि भाषा । गोरे अनिल । लेख । २३-४ दि २००५:५१
जीवनाच्या सार्थकतेचा शोध । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : ‘...आणि शेवटी प्रार्थना’] । लेख । २९-४ दि २०११:६६
जीवनाला आकार देणारी भाषा । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २९-३ पा २०११:३
जेजुरीचा जर्मन वारकरी : गुन्थर सोन्थायमर । तुळपुळे शं०गो० । लेख । १२-१ हि १९९४:४

शीर्षकनिहाय लेख-सूचीमधील सर्व नोंदी अकारविल्हे मांडणी करून देण्यात आल्या आहेत. ही अकारविल्हे रचना अनुस्वार/शिरोबिंदूने सुरू होणाऱ्या वर्णांचा शब्द प्रथम व त्यानंतर देवनागरी लिपी व मराठी वर्णमाला विषयक शासननिर्णय २००९नुसार देण्यात आलेला क्रम पाळून करण्यात आली आहे.

ह्या भागात, शीर्षकनिहाय लेख-सूचीनंतर अखेरीस, 'भाषा आणि जीवन'च्या पहिल्या तीस वर्षांच्या वाटचालीत आपल्या लेखनाद्वारे सहभागी होऊन ह्या नियतकालिकाच्या समृद्धीस हातभार लावला त्या लेखकांची नावे दिली आहेत. ह्या लेखकसूचीची मांडणीदेखील अकारविल्हे करण्यात आली आहे.

भाषेची भूक

भाषेतील अर्थाच्या नाजूक छटा, चित्रमयता, कृतींची ध्वनिमयता व्यक्त करणारे शब्द लुब्ध झाले की भाषा अंमळ सरधोपट वाटायला लागते. साधी गोष्ट असते. व्यक्तीनं एखादं पेय पिणं, पण आपली भाषा पेयाचा दर्जा कळत नकळतपणे ते पिण्याचं वर्णन करणाऱ्या क्रियापदातून सुचवत असते, असं जाणवतं. माणसं चहा ढोसतात, कॉफी किंवा कोको पितात, दूध मात्र घेतात. दूध हे पवित्र. ते एखाद्या तीर्थासारखं घ्यायचं. चहाचं व्यसन बाजी ह्या गटात केव्हाही परावर्तित होऊ शकणारं. म्हणून चहा पिणं हे ढोसणं. त्यामानानं कॉफी-कोको निरुपद्रवी. प्या! आता 'चाय पिलाओ' – मला मला चहा, कॉफी, कोको काहीतरी पाज – अशासारख्या शब्दांमध्ये पिण्याची कृती राहिली, पण सूक्ष्मसा मूल्यविवेक लोप पावला. साधं दैनंदिन रांधणं जरी घेतलं तरी आपण किती क्रियापदं वापरतो बघा. दही मोडतो. आधण ठेवतो. चहा टाकतो. तांदूळ वैरतो. घावन घालतो. आताच्या ढोबळभाषेत चहाही करायचा, ताकही करायचं. भातही करायचा, घावनही करायचं. पुष्कळ लोक तर ह्यासाठी 'बनवणे' हे क्रियापदही वापरतात. मी टोस्ट छान बनवलेले, तू पटकन भात पिठलं बनव. वगैरे म्हटलं की मला एकदम बनवल्यासारखं वाटतं. बनवा! भाषा बनवून बनवून लोकांना बनवत राहा! आपण बनवले जातोय हेही त्यांना कळत नाही. ह्या कर्माला काय करावं? खाना बनाना म्हणून 'जेवण बनवलं', खाना लगाना म्हणून 'जेवण लावलं' असे ऐकण्याने पोटाची भूक चाळवली तरी भाषेची भूक अवचित मरून जाते असा अनुभव निदान मला तरी येतो.

('भाषा आणि जीवन'च्या उन्हाळा २००२ अंकात पान ६वर
प्रसिद्ध झालेल्या लेखांशातून. लेखक : मंगला गोडबोले)

अनुक्रमणिका

मराठीचा विकास : महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठी अभ्यास परिषद

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘अं’मधील वडीलधारा आदर । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । वचनवेध । लेख ।

७-३ उ १९८९:४५

अंकीकरण आणि भाषा । देव सदाशिव । लेख । २३-४ दि २००५:३६

अंतर्गामीचा अनोळखी : पटवून घ्यायचं कवितेमधून । केळकर अशोक रा० (अनु०) -

(मूळ लेखक : महापात्र जयंत) । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ४-४ दि -

१९८६:२९

अ स्वराची ओढाताण । केळकर अशोक रा० । शंका आणि समाधान । लेख । १०-१ -

हि १९९२:२५

अ स्वराची ओढाताण । खेर अंजनी । शंका आणि समाधान । लेख । १०-१ हि

१९९२:२४

अक्कलकुवा तालुक्यातील पावरी बोलीतील उखाणे । साळुंके प्रकाश श्रीराम । लेख ।

२९-१ हि २०११:२८

अक्कलवंताला गरज नसते । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । १४-१ हि

१९९६:१

अखेर दखल घेणारा भेटला! । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । प्रतिसाद-२ । २६-२ उ -

२००८:६८

अगत्याचा विषय, सुबोध पण डोळस मांडणी । मुंडले आशा । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘मराठीच्या प्रमाणभाषेचे स्वरूप’] । लेख । २-१ हि

१९८४:५२

अजयोऽयम् अजेयाकारो... । सामंत सत्त्वशीला । शब्दायन । लेख । १७-३ पा -

१९९९:४०

अटळ इंग्रजी । सहस्रबुद्धे सुप्रिया (अनु०) (मूळ लेखक : दास गुरुचरण) । लेख । -

२०-४ दि २००२:२६

अठरा विश्वे । क्षीरसागर हेमा । प्रतिसाद - ४ । लेख । ३०-१ हि २०११:७८

अठरा विश्वे । गुत्तीकर श्री०न० । प्रतिसाद ३ । लेख । २८-१ हि २०१०:६१

अठरा विश्वे । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दजिज्ञासा । लेख । २७-३ पा २००९:७

अठरा विश्वे । पसारकर शे०दे० । प्रतिसाद - ३ । लेख । २८-३ पा २०१०:७३

अठरा विश्वे । पाध्ये विजय । प्रतिसाद ४ । लेख । २८-२ उ २०१०:७४

अठरा विश्वे । फडणीस शकुंतला । प्रतिसाद - १ । लेख । २८-३ पा २०१०:७४

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

११

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

अठरा विसा । पसारकर शे०दे० । प्रतिसाद । लेख । ३०-३ पा २०१२:७७

अतिरंजित विधाने आणि जी०ए० । सप्रे-चौधरी विद्या । दखलपात्र । लेख । ८-२ उ

१९९०:४४

अद्ययावत मराठी शब्दकोशाची निकड । भट-बेहेरे अनघा । लेख । २९-४ दि

२०११:५३

‘अद्ययावत मराठी शब्दकोशाची निकड’विषयी । कोल्हटकर माधवी । प्रतिसाद ।

लेख । ३०-२ उ २०१२:७६

अद्ययावत मराठी शब्दकोशाबाबत । भट-बेहेरे अनघा । प्रतिसाद । लेख । ३०-३ पा

२०१२:७५

अध्ययन, अध्यापन आणि भाषिक माध्यम - एक मुलाखत । सहस्रबुद्धे सुप्रिया ।

लेख । १७-१ हि १९९९:२५

अध्यात्माची विशेष परिभाषा व व्यवहार - काही निरीक्षणे । जोशी यशवंत गणेश ।

साद आणि प्रतिसाद । लेख । २०-२ उ २००२:३५

अध्यापनक्षेत्रातील पोकळी भरून काढणारा ग्रंथ । मुंडले आशा । पुस्तक-परीक्षण —

—[परीक्षित पुस्तक: ‘मराठी भाषा: व्यवस्थापन आणि अध्यापन’] । लेख । ७-

३ पा १९८९:४९

अनवट विषयाचे क्षितिज । मुंडले आशा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:—

‘सांकेतिक आणि गुप्त भाषा: परंपरा व स्वरूप’] । लेख । ४-३ पा —

१९८६:४५

अनाग्रही सर्वसमावेशक संशोधन । जावडेकर सुबोध । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित —

पुस्तक: ‘ध्वनितांचे केणे’] । लेख । २७-४ दि २००९:७१

अनुजानामि सकाय निरुत्तिया । संपादक । पुनर्भेट । लेख । ५-२ उ १९८७:५१

अनुभवांच्या खाणी । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । १८-२ उ २०००:१

अनुभवाचे बोल । दीक्षित मनीषा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: ‘वाचिक —

अभिनय’] । लेख । २४-३ पा २००६:५७

अनुवाद - एक व्यवसाय । नेउरगावकर वि०गं० । धन आपलेच । लेख । ३०-१ हि —

२०११:५३

अनुवाद - एक व्यवसाय । नेउरगावकर वि०गं० । लेख । ११-१-२ हि-उ

१९९३:५७

१२

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

अनुवाद : एक कला । सोहोनी लीना । लेख । १६-१ हि १९९८:४०

अनुवाद : शास्त्र की कला? । केळकर अशोक रा० । लेख । ११-१-२ हि-उ

१९९३:५

अनुवाद आणि भाषेचे पोषण । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ११-१-२ हि-उ

१९९३:१

अनुवाद आणि समीक्षा । कुलकर्णी विरूपाक्ष । लेख । ११-१-२ हि-उ १९९३:३१

अनुवाद, की अनुवादाचे विडंबन । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-परीक्षण / परीक्षित —

पुस्तक: 'माय फ्यूडल लॉर्ड' । लेख । १५-३ पा १९९७:६७

अनुवादकाची कामगत । आलासे वीणा (अनु०) (मूळ कवी : घोष शंख) । लेख ।

५-४ दि १९८७:२०

अनुवादक्रियेची एक भारतीय शोधयात्रा । देव विजया । भाषाभ्यासवार्ता । लेख । ६-१

हि १९८८:२७

अनुवादही नाही, रूपान्तरही नाही! । गडकरी मृणालिनी । पुस्तक-परीक्षण / परीक्षित —

पुस्तके: 'रवीन्द्र गीतालि', 'रवीन्द्र गीतिमाल्य' । लेख । २५-३ पा

२००७:३०

अनुवादातील क्रमपरिवर्तनामुळे अर्थहानी । रायकर सीताराम । साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । ११-४ दि १९९३:४७

अनुवादावर एक नजर । परांजपे प्र०ना० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ६-१ हि—

१९८८:३९

अपिहित: पिहितश्च । निमकर श्रीधर । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ६-१ हि —

१९८८:४०

'अपूर्वाई' मधील भाषेचे संवेदन । गुंडी नीलिमा । लेख । १९-३ पा २००१:४

'अभाषांतरीय'? आणि यासाठी? । देशपांडे गौरी । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ११-

१-२ हि-उ १९९३:९३

अभिजात भाषांच्या निमित्ताने । देव सदाशिव । लेख । २९-३ पा २०११:३५

अभिजात भाषा : एक भिन्न दृष्टिकोन । रथ नीळकंठ । प्रतिसाद - ३ । लेख । ३०-४

दि २०१२:१३३

अभिनंदन : श्री० विश्वनाथ खैरे । परांजपे प्र०ना० । लेख । २८-१ हि २०१०:२

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

१३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

अभिनंदन [डॉ० अशोक केळकर व डॉ० मॅक्सीन बर्नसन ह्यांच्यासंबंधात] । संपादक । —

लेख । २७-१ हि २००९:२

अभिनव मराठी शब्दकोश : योजना, निर्मिती व अनुभव । अग्निहोत्री द०ह० । लेख । —

६-२ उ १९८८:१२

अभिलेख : विध्वंस आणि संरक्षण । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । २९-४ दि २०११:५

अभिवृद्धीच्या चष्म्यातून... । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २९-४ दि —

२०११:३

अभिव्यक्तीच्या नव्या वाटा... । काटीकर आनंद । संपादकीय । लेख । ३०-३ पा —

२०१२:३

अभ्यासकांची सोय । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'बालकवी-

बा०भ० बोरकर - संदर्भसूची'] । लेख । २९-४ दि २०११:६५

अभ्यासकांसाठी मोलाचे भाषांतर । ढवळीकर म०के० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित —

पुस्तक : 'भारतीय लेखविद्या'] । लेख । २९-१ हि २०११:५९

अभ्यासक्रमात मराठी : अज्ञानमूलक विधाने । मिरजकर निशिकांत । साद-प्रतिसाद -

१ । लेख । १८-३ पा २०००:४५

अभ्यासक्रमात मराठी : माझा अनुभव । देव विजया । साद-प्रतिसाद - २ । लेख ।

१८-३ पा २०००:४७

अभ्यासाचा एक वेगळाच पैलू । क्षीरसागर हेमा । साद आणि प्रतिसाद २ । लेख ।

१५-२ उ १९९७:६१

अमराठी विद्यार्थ्यांसाठी 'पाठ्यपुस्तक' ! । शेख यास्मिन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित —

पुस्तक : 'मराठी शारदियेच्या चंद्रकळा'] । लेख । २५-१ हि २००७:६१

अरबी - मराठी । रेगे उज्ज्वला । दखलयोग्य । लेख । २८-३ पा २०१०:६३

अरेबिक संख्याचिन्हे । राईलकर मनोहर । लेख । २०-३ पा २००२:५५

अर्थ जुने : भाषासंदर्भ नवे । देव विजया । संपादकीय । लेख । १८-४ दि २०००:१

'अर्थ' आणि सुरू' । पानसे रमेश । प्रतिसाद ४ । लेख । २७-१ हि २००९:७८

'अर्थ' म्हणजे काय? । अर्जुनवाडकर लीला । साद आणि प्रतिसाद । ८-१ हि —

१९९०:३९

अर्थनिर्धारणाची प्रक्रिया आणि भाषाविज्ञान । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । १३-

२ उ १९९५:२३

१४

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

अर्थनिर्धारणाचे पाच आयाम । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । २४-१ हि

२००६:७

अर्थव्यक्ती, अर्थपूर्णत्व आणि भाषाशिक्षकाचे प्रश्न । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख

। १४-२ उ १९९६:२६

अर्थाची विभाजक रेषा । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २८-१ हि २०१०:३

अर्थाविना शब्द नि शब्दाविना अर्थ । बडवे नीती (अनु०) (मूळ लेखक : झ्यूसकिंड —

पेट्रिक) । धन परक्याचे । लेख । ७-३ उ १९८९:४१

अर्थो हि अर्थ: परकीय एव! । आचार्य माधव ना० । लेख । ८-४ दि १९९०:६६

‘अवदंश’ । पाध्ये विजय, कुळकर्णी सलील, मालशे मिलिंद, कुलकर्णी मल्हार । ई-

शब्दचर्चा । लेख । ३०-४ दि २०१२:१२२

अव्यवहार्य विचार । टिळक विद्यागौरी । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १४-२ उ —

१९९६:५९

अशी क्रियापदांची रूपे कशी बरी आली होती असतील? । परांजपे प्र०ना० । शंका —

आणि समाधान । लेख । ९-१ हि १९९१:२४

अशी रूपे कशी बरे आली होती असतील? । खैरे विश्वनाथ । शंका आणि समाधान ।

लेख । ९-३ पा १९९१:४५

अशी रूपे कशी बरे आली होती असतील? । भवाळकर तारा । शंका आणि समाधान ।

लेख । ९-४ दि १९९१:४४

अशोकाच्या शिलालेखांच्या भाषा । रायकर यशवंत । साद-प्रतिसाद - १ । लेख ।

१९-३ पा २००१:५३

असेही शब्द । पाध्ये विजय । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २८-१ हि २०१०:५५

अहिराणी - मराठी कविता । देवरे सुधीर । कविता । २०-२ उ २००२:४७

अहिराणी - मराठी बडबडगीते । देवरे अरुण । कविता । २६-२ उ २००८:३८

अहिराणी बोलीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक: ‘अहिराणी भाषा-वैज्ञानिक अभ्यास’] । लेख । २३-२ उ —

२००५:४९

अहिराणी म्हणींचा प्रेरक अभ्यास । धोंडगे दिलीप । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: —

‘अहिराणी म्हणीतील समाजभाषा’] । लेख । २३-३ पा २००५:४८

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

१५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

अहिराणी ही मराठीपेक्षा प्राचीन व स्वतंत्र बोली । महाजन राजा । लेख । १७-४ दि
१९९९:६९

‘अहिराणी’च्या गमती-जमती । महाजन लता । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २२-२
उ २००४:५४

अहिराणीचे भवितव्य । देवरे सुधीर । लेख । २०-२ उ २००२:७

अक्षरजुळणी आणि मुद्रणपद्धती । घारे दीपक । लेख । १३-२ उ १९९५:३५

‘अक्षर- निधानाचे अमृत-कुम्भ’ : विद्यावाचस्पती अमृत माधव घाटगे । धडफळे
मो०गो० । लेख । २१-४ दि २००३:३

अक्षरभेद परिचय । जावरे अनिकेत । लेख । १७-४ दि १९९९:२२

अक्षरयात्रा नव्हे अक्षययात्रा । भवाळकर तारा । लेख । १०-२ उ १९९२:३६

अक्षरलीळा । नेरूरकर प्रदीप । ज्याची त्याची प्रचीती : ३ । लेख । २४-४ दि —
२००६:५८

अक्षरविन्यास । देव विजया । भाषाभ्यासवार्ता । लेख । ७-१ हि १९८९:२२

‘अक्षरस्पंदन’ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २६-४ दि २००८:७२

आंग्ल ‘आर्ट’ व संस्कृत ‘कला’ । धडफळे मो०गो० । लेख । १८-१ हि

२०००:१४

आंधळं पोर । रड्डी नीलिमा (अनु०) (मूळ लेखिका : कोरिना बिय) । लेख । १७-२

उ १९९९:२४

आ उन पोपुलु । (केळकर अशोक रा० (अनु०) (मूळ कवी : बुत्तित्ता इजाझियो, —
इंग्लिश अनुवाद : ग्रिफिन रोजर) । धन परक्याचे । कविता । ६-४ दि —

१९८८:४२

आकड्यांची भाषा । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । ११-४ दि १९९३:४५

आकाशवाणी आणि प्रौढ शिक्षण । कुलकर्णी मेधा । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ९-
४ दि १९९१:४६

आग रामेश्वरी बंब सोमेश्वरी । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद १ । लेख ।

१५-२ उ १९९७:६१

आगर बोली । शंकर सखाराम । लेख । २६-४ दि २००८:२१

आग्रह आणि दुराग्रह । भावे पुष्पा । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ २०१०:३३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

आजचा 'सकाळ' वाचलात का? । परांजपे सुचेता । भाषानिरीक्षण । लेख । १९-२ उ
२००१:१५

आजचे वास्तव । देव विजया । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १३-२ उ
१९९५:१८

आजच्या मराठीचे स्वगत । गांगल शुभानन । लेख । २६-१ हि २००८:४१
आजीची भाषा । अर्जुनवाडकर लीला । भाषानिरीक्षण । लेख । ८-४ दि १९९०:२३
...आणखी एक ओसरते माध्यम । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ४-४ दि
१९८६:१

आणि (कवीची पावले) कवीला ओळखता येतात का? । प्रभू आरती । ज्याची त्याची -
प्रचीती । लेख । २-२ उ १९८४:२२

आणि काही भाषिक कौटुंबिक कोडी (अर्थात बायकांच्या बाबतीतली) । वनारसे -
श्यामला । लेख । ४-२ उ १९८६:३२

...आणि भाषिक बंधुता । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ३-३ पा -
१९८५:१

...आणि भाषिक स्वाधीनता । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ३-४ दि -
१९८५:१

...आणि समाधान । 'दुर्मिळ' की 'दुर्मिळ'; 'ठरीव', 'ठराविक' ह्यांच्यासंबंधात । -
केळकर अशोक रा० । लेख । २४-१ हि २००६:५

... आणि समाधान । भाषा आणि जीवन, हिवाळा २००७ अंकात उपस्थित केलेल्या -
विविध शंकांसंबंधात । केळकर अशोक रा० । लेख । २६-१ हि
२००८:६८

आता सगळा संक्षेपच । पाध्ये विजय । प्रतिसाद २ । लेख । २७-३ पा २००९:७२
आत्मरसात मग्न असलेले आत्मचरित्र । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । परीक्षित
पुस्तक: 'कौतुक तू पाहे संचिताचे' । लेख । २९-३ पा २०११:५४

'आत्मलक्ष्मी समीक्षा' - शैलीवैज्ञानिक चिकित्सेचे तंत्र आणि मंत्र । पुंडलीक शैलेश -
सदाशिव । पुस्तक-परीक्षण । लेख । ९-३ पा १९९१:५१

आत्याबाईंच्या मिशांबद्दल आणखी थोडेसे । भाटे सरोजा । लेख । ८-४ दि
१९९०:४२

आत्याबाईंच्या मिशा । आचार्य माधव ना० । लेख । ८-१ हि १९९०:१४

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

१७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘आत्याबाईच्या मिशा’ : आणखी थोडंसं । भांडारी अरविंद । साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । ९-१ हि १९९१:३०

आदरांजली [गो०वि० करंदीकर, ग०प्र० प्रधान वगैरे नामवंत व्यक्तींच्या

निधनासंबंधात] । परांजपे प्र०ना० । लेख । २८-३ पा २०१०:२

आदरांजली [दिशा केळकर व अरविंद टिकेकर ह्यांच्या निधनासंबंधात] । संपादक । —

लेख । २९-४ दि २०११:२

आदिआछिपलेया । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । २८-३ पा २०१०:२०

आदिम भावना व वास्तवांचं चिंतनगर्भ कथारूप: उदय प्रकाशांच्या कथा । परांजपे

जया पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: ‘अरेबा परेबा आणि इतर कथा’] ।

लेख । २६-१ हि २००८:६३

आदिवासींची भाषा आणि ‘ढोल’ । जोशी सुनीता ज० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: ‘ढोल’ मराठी वार्षिकांक] । लेख । २१-४ दि २००३:४७

आदिवासी विद्यार्थ्यांमधील भाषिक न्यूनगंड : काही प्रतिक्रिया । सार्वेकर कैलास ।

लेख । १६-२ उ १९९८:३७

आदिवासी विद्यार्थ्यांमधील भाषिक न्यूनगंड : वास्तव आणि उपाय । सार्वेकर कैलास ।

लेख । १६-१ हि १९९८:५२

आधी व्याकरण की आधी भाषा? । काळे कल्याण । लेख । १७-४ दि १९९९:७०

आधुनिक प्रचारतंत्राचे नवीन बळी: मराठी भाषा आणि भारतीय संस्कृती । पाध्ये विजय ।

ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २७-३ पा २००९:४९

आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त । सप्रे अविनाश । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: —

‘आधुनिक समीक्षा सिद्धान्त’] । लेख । २६-४ दि २००८:५४

आनंद यादव यांचा बोली-भाषा-विचार (उत्तरार्ध) । मंचरकर रत्नाकर बापूराव । लेख ।

२७-३ पा २००९:१७

आनंद यादव यांचा बोली-भाषा-विचार (पूर्वार्ध) । मंचरकर रत्नाकर बापूराव । लेख ।

२७-२ उ २००९:३३

आपण मराठी का बोलतो? । मोहिते शरदिनी । जाता जाता । लेख । २०-२ उ —

२००२:१४

आपण ह्यांना ओळखलंत का? । आचार्य माधव ना० । लेख । ४-१ हि १९८६:१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

आपणही भाषांतर करू शकतो । भिर्डीकर ऊर्मिला (अनु०) (मूळ लेखक : मराठे सुधाकर) । लेख । १४-१ हि १९९६:३२

आपली भाषाविषयक जाणीव । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २३-३ पा —
२००५:१

आपलीच भाषा आणि... । बेलवलकर सुमन । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १९-२
उ २००१:५०

आपले जीवन - आपली भाषा । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । ९-१ हि —
१९९९:१

आपल्या भाषा पुरेशा विकसित आणि समर्थ आहेत । विनोबा । पुनर्भेट । लेख । ३०-
२ उ २०११:५७

आमच्याकडे आणि तिकडे । देव विजया । भाषानिरीक्षण । लेख । ६-२ उ
१९८८:४१

आरती विधी - उत्पत्ती आणि व्युत्पत्ती । कुलकर्णी निर्मला । लेख । २१-२ उ —
२००३:४७

‘आरपार लयीत प्राणांतिक’ । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २७-४ दि —
२००९:७५

आरसे - पण पारा उडालेले! । किलोस्कर मालती शं० । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।
४-१ हि १९८६:३१

आरे भाषा निघंटुवु : एक परिचय । धनपलवार माणिक । लेख । २५-२ उ
२००७:२६

‘आर्यभगिनी’तील पत्रव्यवहार । कर्वे स्वाती । लेख । २६-१ हि २००८:३५

आर्याचा भाषाविकास । काटीकर जयश्री । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २५-२ उ
२००७:४२

आवाज - जोपासना आणि नाट्यात्म भाषण । रानडे अशोक दा० । नाट्यात्म भाषण —
लेखमाला : लेखांक १ । लेख । ५-१ हि १९८७:३

आस्तिक-नास्तिक । गोखले प्रदीप प्र० । अर्थरूपायण । लेख । ४-२ उ १९८६:१०

‘आस्वाद आणि आक्षेप’ - संपादन-समीक्षा । पावनगडकर मीरा । पुस्तक-परीक्षण । —
लेख । १०-१ हि १९९२:२८

इंग्रजी - केव्हा? किती? कसं? । बडवे नीती । लेख । १८-२ उ २०००:१३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

१९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

इंग्रजी कोणत्या वयापासून? । कुलकर्णी संजीवनी (अनु०) (मूळ लेखक : आचार्य
परमेश) । लेख । १८-२ उ २०००:१८

इंग्रजी गद्याचा मराठी अवतार । गर्दे पु०कृ० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ६-१ हि-
१९८८:३७

इंग्रजी जाहिरातींना मराठीचा झगा । गोखले करुणा । दखलपात्र । लेख । ८-४ दि -
१९९०:१७

इंग्रजीची खिडकी, मराठीचे डोळे । बर्नसन मॅक्सीन । लेख । २१-४ दि २००३:११
इंग्रजीतील 'do an arrangement' आणि 'few' । देशपांडे गौरी । साद आणि
प्रतिसाद । लेख । ८-४ दि १९९०:४८

इंग्रजीतील 'Kn'ने सुरू होणाऱ्या शब्दांविषयी । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । -
२१-३ पा २००३:१६

इंग्लिश व्याकरणातील एक चकवा : भविष्यकाळ । मालशे मिलिंद स० । लेख । ७-२
उ १९८९:४०

इंग्लिशमधील कोशवाङ्मय । मालशे मिलिंद स० । लेख । १५-२ उ १९९७:६

इंदिरा संत यांची 'एकटी' । क्षीरसागर शकुंतला । लेख । २३-१ हि २००५:३७

इंद्रियग्रामींचे कोंड । गोडबोले लक्ष्मण एन० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १०-१ हि
१९९२:२१

इंद्रियग्रामींचे कोंड । गोडबोले लक्ष्मण न० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १०-१ हि
१९९२:२१

इ-डाक का नाही बरे? । नाडकर्णी सुरेश । शंका आणि समाधान । लेख । २१-४ दि -
२००३:६०

[इ-डाक का नाही बरे?] चे समाधान । केळकर अशोक रा० । शंका आणि समाधान ।
लेख । २१-४ दि २००३:६०

इये भारती लेखनी कळा । वनारसे श्यामला (अनु० श्यामला वनारसे) (मूळ लेखक :
अनंतमूर्ती उडुपी रा०) । लेख । १४-३ पा १९९६:७

इशालू । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दायन । लेख । ३०-३ पा २०१२:५३

ईट्स, शूट्स अँड लीव्हज । वाग्वैजयंती । दखलपात्र । लेख । २४-२ उ
२००६:५३

मराठीचे पुस्तके

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

उच्च न्यायालयाच्या दारातही मराठीला रद्दाच! । कोचर राजन । दखलयोग्य । लेख ।

२६-१ हि २००८:५२

उच्च माध्यमिक स्तरावरील पाठ्यपुस्तके । भोसले द०ता० । लेख । १२-४ दि

१९९४:४४

उच्चार गुल्ला! । मोहिते शरदिनी । लेख । २०-१ हि २००२:१२

उच्चारण-संकेत आणि लेखन-संकेत यांचा ताळमेळ । सामंत सत्त्वशीला । लेख ।

१५-२ उ १९९७:५२

उच्चारणातून व्यक्त होणारे संयुक्त तर्कसूचक अव्ययांचे 'अर्थ'कारण । जोगळेकर

उज्वला । लेख । २८-१ हि २०१०:१५

'उत्तम अध्यापनाची रहस्ये' । धोंडो दिलीप । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २७-३ पा

२००९:५४

उपजाती । राईलकर मनोहर । लेख । २१-१ हि २००३:५४

उपयुक्त संकलन । पाटणकर जयश्री । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: 'मराठी
भाषा सौष्टव, म्हणी-अलंकार, वाक्प्रचार'] । लेख । २३-२ उ २००५:५२

उपयुक्त संदर्भग्रंथ । चौधरी विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: -

'लघुनियतकालिकांची वर्णनात्मक सूची'] । लेख । ३०-२ उ २०१२:५४

उपरी भाषा आणि थलकरी भाषा । केळकर अशोक रा० । लेख । २-४ दि

१९८४:४२

उमज शब्द ब्रह्माची । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २४-१ हि

२००६:४२

उमेदीला सावरणारी 'आदिम प्रकाशचित्रे' । बोकील-कुलकर्णी वंदना । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । २४-३ पा २००६:६१

'उरणे' या क्रियापदाची व्युत्पत्ती । कुलकर्णी निर्मला । शंका-समाधान । लेख । २२-२

उ २००४:५२

उसनवारीची उसनवारी । मुंडले आशा । भाषानिरीक्षण । लेख । ५-१ हि १९८७:२०

ऊंझा-जोडणी । पटेल बळवंत । लेख । २५-४ दि २००७:४३

'ऋतुचक्र'मधील भाषाशैलीचे वेगळेपण । क्षीरसागर शकुंतला । लेख । २०-४ दि

२००२:४०

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

२१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

ऋषितुल्य संशोधक । भेंडे सुभाष । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'श्री०

अ०का० प्रियोळकर : व्यक्ती आणि कार्य] । लेख । २३-२ उ २००५:५७

एक आगळावेगळा निर्णय । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ११-४ दि

१९९३:१

एक आयुष्यभराचा उद्योग । आचार्य माधव ना० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'शुद्धलेखन-विवेक] । लेख । ११-३ पा १९९३:८६

एक उपयुक्त पुस्तक । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'जर्मन —

शिकू या!] । लेख । १४-२ उ १९९६:६३

एक एक जो शब्द नवा तू शिकसी । गुंडी नीलिमा । लेख । ७-३ पा १९८९:४६

एक कागद घ्यावा । जोशी र०कृ० । कविता । १९-२ उ २००१:५२

एक कोडं । बडवे नीती । शंका आणि समाधान । लेख । ६-२ उ १९८८:४५

एक नावाचा शोध । मोहिते शरदिनी । जाता जाता । लेख । १२-२ उ १९९४:५०

एक परिषद: दोघांना अभिवादन । [लेखकनाम अनिर्देशित] । भाषाभ्यासवार्ता । लेख ।

२३-२ उ २००५:४४

एक पुस्तक-प्रवासाची कथा । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'माझा प्रवास : १८५७च्या बंडाची हकिगत] । लेख । २६-४ दि

२००८:६०

एक प्रतिसाद [अक्षररूपांबाबतच्या लेखकाच्या मूळ लेखास आपटे ना०शं० ह्यांनी —

दिलेल्या प्रतिक्रियेसंबंधात] । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद । लेख । —

२१-३ पा २००३:५०

एक भाषिक खेळ । गोडबोले ऋचा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १४-२ उ —

१९९६:५०

एक मराठी-मराठी शब्दकोश आणि त्याच्या निमित्ताने । चुनेकर सु०रा० । पुस्तक-

परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'अभिनव मराठी-मराठी शब्दकोश] । लेख । ५-१

हि-१९८७:२६

'एक राष्ट्र, एक भाषा' हे तत्त्व अशास्त्रीय । देशपांडे गो०पु० । प्रतिसाद ३ । लेख ।

२८-४ दि २०१०:८३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

एक साद । देवनागरी अक्षरांचा पुनर्विचार, पुनर्रचना; एकविसावे शतक वा सहस्रक
वगैरेंसंबंधात। राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद । लेख । २०-२ उ —
२००२:२६

एक स्तुत्य आणि प्रशंसनीय प्रयत्न । साने ह०श्री० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित
पुस्तक: 'कविता: अष्टावक्र'] । लेख । ९-२ उ १९९९:५१
'एक, दोन, साडेमाडे ५ तीन...' । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १७-३ पा —
१९९९:३७

'एकच प्याल्या'ची भाषा । गंधे विनायक । लेख । १२-१ हि १९९४:२२
एकटी । संत इंदिरा । कविता । २३-१ हि २००५:३६
एकविसावे शतक, तिसरे सहस्रक आणि संगणकीय पेच । जोगळेकरगं०ना० ।
संपादकीय । लेख । १७-३ पा १९९९:१

एका उचित धाडसाचे स्वागत । काळे अक्षयकुमार । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:
'कवितारती'] । लेख । ४-२ उ १९८६:४२
एका उपयुक्त उपक्रमाची मृत्युघंटा? । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । १८-१ हि
२०००:१

एका कवीला, सदृहस्थाला अभिवादन । केळकर अशोक रा० । पुस्तक-परीक्षण —
[परीक्षित पुस्तक: 'कविता-रती (कविवर्य कुसुमाग्रज विशेषांक)'] । लेख ।
५-४ दि १९८७:५२

एका काचेतून अंधूकपणे । बर्नसन मॅक्सीन । सहज । लेख । ७-४ दि १९८९:३६
एका पुस्तकाची जन्मकथा । भागवत सुभाष शंकर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।
७-३ पा १९८९:४७

एका भाषेचा अंत । पाटकर रमेशचंद्र । भाषा-वार्ता । लेख । २९-३ पा २०११:६८
एका विलक्षण भाषावैज्ञानिकाचे मुक्त (आणि बद्धसुद्धा) भाषाचिंतन । पुंडलीक
शैलेश सदाशिव । [परीक्षित पुस्तक: 'पाणिनीय व्याकरण आणि भाषा-
तत्त्वज्ञान'] । लेख । १५-२ उ १९९७:६४

एका वैचारिक परंपरेचा डोळस परिचय । पळसुले ग०बा० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित
पुस्तक: 'पाणिनीय व्याकरण आणि भाषा-तत्त्वज्ञान'] । लेख । ५-४ दि —
१९८७:४९

एका शब्दाचा पाठलाग! । जोशी श्रीपाद । शब्दायन । लेख । १४-२ उ १९९६:३७

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

२३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

एका शब्दाचा मृत्युलेख । संत दु०का० । लेख । ११-४ दि १९९३:१९

एका शब्दाच्या निमित्ताने । कुलकर्णी द०भि० । दखलपात्र । लेख । ६-३ पा ---

१९८८:३४

एका संकेत-व्यवस्थेचा अनुभव । देव विजया । संपादकीय । लेख । २१-३ पा ---

२००३:१

एका संशोधन - समर्पित जीवनाचं विहंग दर्शन । काळे कल्याण । लेख । २०-४ दि ---

२००२:१८

एकात्मिक भाषिक धोरण । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २८-४ दि

२०१०:३

एकूण सर्वनामे चार । निकुंभ कृ०ब० । भाषानिरीक्षण । लेख । २-२ उ १९८४:२६

एकेकाने एकेकाला, एखाद्याला । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । ८-४ दि ---

१९९०:१

एटिकेट । देव विजया । शब्दकथा । लेख । १२-१ हि १९९४:५१

एमिली डिकिन्सनच्या काही लघुतम कविता । आपटे माधवी (अनु०) । लेख । १०-

१ हि १९९२:१७

‘अ’ की ‘ऐ’ । पाध्ये विजय । प्रतिसाद ५ । लेख । २७-१ हि २००९:७८

ऐतिहासिक भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा । पाटील शिवाजी विष्णू । लेख । ३०-३

पा २०१२:४३

ऐसा अस्तु गेला माझारिचि । आयुष्यभाक । कामत मृणालिनी । लेख । १८-३ पा ---

२०००:४

ऑफिसातली टीकाटिप्पणी । पदकी सरिता । दखलपात्र । ४-२ उ १९८६:३०

ऑलिव्हच्या झाडाला तुळशीची पाने । काव्हर्हालो सिसिलिया । लेख । २९-३ पा ---

२०११:२२

ओ के (OK) ची कूळकथा । गर्दे पु०कृ० । शब्दकथा । लेख । ११-४ दि ---

१९९३:३०

ओडिशा राज्य व ओडिया भाषा । रथ नीळकंठ । प्रतिसाद १ । लेख । २३-१ हि ---

२००५:५४

कथन - एकनाथांचे । आचार्य माधव ना० । लेख । १४-४ दि १९९६:६

कथन - ज्ञानदेवांचे । आचार्य माधव ना० । लेख । १४-२ उ १९९६:५

२४

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

कथनाच्या सीमारेषांवरील साहस । थोरात हरिश्चंद्र । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

‘दामू देवबाग्याची दुनिया’] । लेख । २५-३ पा २००७:३८

कथा वक्तृत्वाची । भोसले शिवाजीराव । लेख । १७-२ उ १९९९:६३

कथार्सिस याने निचरा । संगोराम मिलिंद स० । लेख । ३-२ उ १९८५:१७

कनिष्ठ न्यायालयातील भाषांतर : विचारार्ह सूचना । चंद्रचूड य०वि० । साद आणि
प्रतिसाद । लेख । २-१ हि १९८४:३८

कनिष्ठ न्यायालयातील भाषांतर । देशपांडे डी०व्ही० । लेख । १-२ उ १९८३:२१

कन्नड भाषेला ‘अभिजात भाषा’ म्हणून मान्यता । कुलकर्णी उमा वि० । लेख । २७-
१ हि २००९:१४

कन्नडबद्दलही चिंता । कुलकर्णी विरूपाक्ष । लेख । २७-२ उ २००९:४३

कन्नडमधील ‘मात’ आणि ‘अवरु’ । संगोराम श्रीरंग दामोदर । साद आणि प्रतिसाद ।
लेख । ९-४ दि १९९९:५०

कन्नड-मराठी अनुबंध : काही उपपत्ती । संगोराम श्रीरंग दामोदर । लेख । १७-२ उ
१९९९:४

कन्नड-मराठी जाणकारांसाठी । गोडबोले लक्ष्मण न० । शंका आणि समाधान । लेख ।
५-३ पा १९८७:४४

कन्नड-मराठी संबंधांची हृद्य गवेषणा । धडफळे मो०गो० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित
पुस्तक : ‘समचरण (मराठी-कन्नड अनुबंध)’] । लेख । २२-२ उ २००४:३२

‘करत’ आणि करताना’ । बेलवलकर सुमन । लेख । २५-४ दि २००७:३२

करू या त्याग नागरीचा? । कुलकर्णी द०भि० । लेख । २३-४ दि २००५:४

कर्णबधिरांची भाषा आणि शिक्षण । जोग जयश्री । लेख । १६-१ हि १९९८:४

कर्नाटकामधील भाषावैज्ञानिक अभ्यास । पाध्ये विजय (अनु०) (मूळ लेखक :
यदुराजन एस०एस०) । लेख । २६-३ पा २००८:४०

‘कर्नाटकु’ नव्हे; तर कर-नाटकु’ । आपटे नारायण शंकर । साद आणि प्रतिसाद ।
२०-४ दि २००२:५४

कर्मयोगी कानडे । काळे कल्याण । श्रद्धांजली । लेख । ३०-४ दि २०१२:१२९

कल्पना-स्फोट : म्हटलं, तर एक खेळ; म्हटलं, तर एक तंत्र । मेहेंदळे सुहास । लेख ।
१०-२ उ १९९२:११

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

२५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

कवितांचा अनुवाद : एक अनुभव । काकडे आसावरी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

११-१-२ हि-उ १९९३:४७

कविता लेखनसंकेतांच्या । मंचरकर रत्नाकर बापूराव । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

९-२ उ १९९१:४५

कवितेचा अनुवाद म्हणजे । केळकर अशोक रा० (अनु०) (मूळ कवी : सच्चिदानंद —

के०, इंग्लिश अनुवाद : रामकृष्णन ए०वे०) । वसा आंतरभारतीचा । कविता । —

४-३ पा १९८६:२६

कवितेचा अनुवाद म्हणजे । सच्चिदानंद के० । धन आपलेच । कविता । ३०-२ उ —

२०१२:६२

कवितेचा घरगंध । कुलकर्णी द०भि० । लेख । २०-२ उ २००२:४

कवितेची भाषा । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २८-३ पा २०१०:३

कवितेची भाषा आणि चित्राची भाषा । डहाके वसंत आबाजी । लेख । २१-३ पा —

२००३:५

कवितेतील भाषा-व्यवस्थेशी निगडित प्रतिमासृष्टी । गुंडी नीलिमा । लेख । १५-३ पा

१९९७:२७

कवींचं निरंकुशत्व : काही प्रतिक्रिया । केळकर अशोक रा० । साद आणि प्रतिसाद २ ।

लेख । १५-३ पा १९९७:३७

कवींचे निरंकुशत्व । पाटील वसंत । साद आणि प्रतिसाद १ । लेख । १५-३ पा —

१९९७:३३

कवी विनायकांची शब्दशक्ती । पुंडे द०दि० । लेख । २२-४ दि २००४:४९

काटेकोरपणे लिहिलेला परिपूर्ण लेख । देव विजया । लेख । ८-२ उ १९९०:३३

कातकरी बोली । शंकर सखाराम । लेख । २७-१ हि २००९:५२

कातकरी बोली आणि 'भूक' कादंबरी । शंकर सखाराम । लेख । ३०-४ दि —

२०१२:७७

कात्रजचा घाट । आचार्य माधव ना० । जाता जाता । लेख । ६-४ दि १९८८:२७

कादंबरीकार । केळकर अशोक रा० (अनु०) (मूळ कवी : ऑडन विस्टॅन ह्यू) । —

कविता । १५-१ हि १९९७:६०

कानडा विठ्ठल । रसाळ सुधीर । लेख । २०-१ हि २००२:३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘कानडा विठ्ठल’मधील कानडा’ । मेहेंदळे म०अ० । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

२०-४ दि २००२:४९

कानडा विठ्ठल आणि दरबारी कानडा । संगोराम श्रीरंग दामोदर । साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । २१-३ पा २००३:४१

‘कानडा’ व कर्णाटकु’ या शब्दांचे अर्थ । पुंडे द०दि० । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

२१-१ हि २००३:४२

कानामागून आली... । पाध्ये विजय । प्रतिसाद ३ । लेख । २७-३ पा २००९:७४

कापावे की चिरावे? । अर्जुनवाडकर लीला । साद आणि प्रतिसाद । ९-४ दि —

१९९१:४९

कापावे, की चिरावे? । वाळके बालचन्द्र सखाराम । जाता जाता । लेख । ८-४ दि —

१९९०:२९

कामजीवनशिक्षणासाठी उपयुक्त परिभाषा । केळकर अशोक रा० । परिशिष्ट १ । लेख ।

१०-४ दि १९९२:६५

कायद्याचा अनुवाद गरज, त्यामधील अडचणी व उपलब्ध अनुवादांचे मूल्यमापन । —

सामंत सत्त्वशीला । लेख । १४-१ हि १९९६:२५

कालिदास आणि लिपी व अध्ययन । सोहोनी श्री०वा० । लेख । ८-३ पा

१९९०:३२

काव्यसमीक्षेची परिभाषा : काही निरीक्षणे । गुंडी नीलिमा । लेख । १९-४ दि

२००१:३५

काश्मीर’ (व स्थलकमलिनी) । करंबेळकर उमेश, कुळकर्णी सलील, पाध्ये विजय —

[ई-शब्दचर्चापीठावरील सदस्य] । ई-शब्दचर्चा । लेख । ३०-३ पा

२०१२:६१

काही उपाय आहे का? । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २७-३ पा

२००९:४७

काही कन्नड उच्चारप्रवृत्ती । तेलंग विजया । लेख । १५-३ पा १९९७:४४

काही कविता । श्याम विमल । कविता । ११-४ दि १९९३:५२

काही शब्दचित्रं । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती - २ । लेख । २४-४ दि —

२००६:५६

काळ आणि भाषा : एक चकवा । गुंडी नीलिमा । लेख । २१-१ हि २००३:१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

२७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘काळा’तील निवडक निबंध । परांजपे शि०म० । लेख । ११-३ पा १९९३:८२
काळाची एक शैक्षणिक गरज । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ३-१ हि

१९८५:१

किंवा’ म्हणजे आणि’ तर नव्हे? । भागवत गीता सुभाष । शंका आणि समाधान । लेख ।

५-३ पा १९८७:४४

किलकिला दरवाजा । माने लक्ष्मण । दखलपात्र । लेख । १-२ उ १९८३:१२

७ की ३.६७? । सप्रे मधुवंती । प्रतिसाद । लेख । २५-४ दि २००७:७५

‘की’ नी ग’ । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २८-४ दि

२०१०:५९

कुंठित झालेली ज्ञानगंगा । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । २-४ दि

१९८४:१

कुंदाची भाषाशैली । गाडगीळ गंगाधर । पुनर्भेट । लेख । १६-३ पा १९९८:४५

कुणी तरी म्हणजे कोण? । बडवे नीती (अनु०) (मूळ लेखक : कुर्ट कूझेनबर्ग) । धन

परक्याचे । लेख । ५-३ पा १९८७:२८

केल्याने रूपांतर... । पाध्ये विजय । संपादकीय । लेख । ३०-२ उ २०१२:३

केळकरांचा आत्मपट : एक वैचारिक अनुभूती । शहा मृणालिनी । परीक्षण । लेख ।

३०-३ पा २०१२:५५

कै० गुरुवर्य डॉ० शं०गो० तुळपुळे । कानडे मु०श्री० । लेख । १२-३ पा १९९४:३

कॉम्प्यूटरच्या अंतरंगाचा सोप्या भाषेत परिचय । सोहोनी गुरुदत्त शंकर । पुस्तक-

परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : ‘या कॉम्प्यूटरमध्ये दडलंय काय?’] । लेख । ३-४

दि १९८५:४२

कोकणा समाजाचे भाषिक वेगळेपण । महाले कैलास । लेख । २३-१ हि

२००५:४६

कोणा एकाच्या कानांवर पडलेले । मुंडले आशा । लेख । १३-३ पा १९९५:३८

‘कोयाबोली’ । चौधरी विजया । पुस्तक-परीक्षण । लेख । ३०-४ दि २०१२:११७

कोलन ‘(:)’ साठी मराठी शब्द? । पाध्ये विजय । शंका... । लेख । २६-२ उ

२००८:७३

कोल्हापुरी बोली । आळवेकर एकनाथ । लेख । ३०-४ दि २०१२:४३

कोळीण घरवाते खडाइली । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । २९-१ हि २०११:६

२८

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

कोशरचनेवरील सैद्धांतिक ग्रंथ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: -

‘कोशवाङ्मय विचार आणि व्यवहार’] । लेख । २३-४ दि २००५:६१

कोशवाङ्मय आणि ज्ञानभाषा मराठी । टिकेकर अरविंद । लेख । २३-२ उ

२००५:२१

कौलिंगवुडवर लादलेला मराठी अवतार । बागड प्रशांत । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित -

पुस्तक: ‘कलेची मूलतत्त्वे’] । लेख । २५-३ पा २००७:२४

कौटिलियम् अर्थशास्त्र : भाषिकदृष्ट्या अवलोकन । परांजपे मीनल । लेख । २१-४ दि

२००३:२७

क्रियापद - शब्दांचा राजा! । भागवत गीता । लेख । २२-४ दि २००४:२४

क्रियापदाचे बदलले स्थान । वाघ सलील । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २७-४ दि

२००९:५०

खंडणी की मातृदक्षिणा? । मराठे सुधाकर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ४-३ पा

१९८६:३८

खऱ्या शिष्याचे खरे प्रत्युत्तर । केळकर अशोक रा० । लेख । २२-४ दि २००४:६४

खानदेश वैखरी - अहिराणी । बागुल फुला । लेख । ३०-४ दि २०१२:३१

खानदेशातील गुर्जर बोली : काही निरीक्षणे । बागुल फुला । लेख । २९-१ हि -

२०११:२१

खानदेशातील बोली आणि बहिणाबाई चौधरींची काव्यभाषा । सार्वेकर कैलास । लेख ।

१५-२ उ १९९७:४५

खानदेशातील लेवा आणि आदिवासी बोली । सार्वेकर कैलास । लेख । ३०-४ दि -

२०१२:५७

खानदेशी बोली आणि लोकतत्त्व : अभ्यासाच्या दिशा । पाटील किसन । लेख । २४-१

हि २००६:२९

‘खुंटणमिरची’ : मध्यमवर्गीय ब्राह्मण स्त्रियांचे विश्व । बेलवलकर सुमन । पुस्तक- -

परीक्षण - २ । लेख । २८-४ दि २०१०:७०

खेळ शब्दांशी... । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । ७-४ दि १९८९:३७

खोडलेल्या ‘छान’बद्दल । नवाथे भैरवी । लेख । १७-४ दि १९९९:६७

ख्रिस्ती धर्मविषयक सामान्य शब्दावली । केळकर अशोक रा० । लेख । १२-१ हि -

१९९४:५३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

२९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

गंगंकडं अन राकिसाकडं । काळे कल्याण । भाषानिरीक्षण । लेख । १-१ हि ---

१९८३:११

गंगागवरीच्या निमित्ताने । भिडे वसुधा । भाषानिरीक्षण । लेख । ४-२ उ १९८६:२१

गझल आणि तिची भाषा । कांबळे अविनाश वि० । लेख । ९-१ हि १९९१:१७

गण, गणवृत्त, गणनशास्त्र, गणित व संगणक । राईलकर मनोहर । लेख । १३-१ हि =

१९९५:४

गणिका आणि राउवा । आचार्य माधव ना० । लेख । २३-१ हि २००५:१६

गणिताची भाषा - (लेखांक १) । राईलकर मनोहर । लेख । १७-१ हि १९९९:४

गणिताची भाषा - (लेखांक २) । राईलकर मनोहर । लेख । १७-२ उ १९९९:३९

गणिताची भाषा - (लेखांक ३) । राईलकर मनोहर । लेख । १७-३ पा १९९९:१४

गनिमी कावा - काही समज व गैरसमज । पित्रे का०ग० । अर्थायन । लेख । १५-४

दि १९९७:४६

गमती भाषेच्या । देहाडराय वृषाली । लेख । २२-३ पा २००४:४८

— 'गांधीगिरी' च्या निमित्ताने । देशपांडे ब्रह्मानंद । प्रतिसाद । लेख । २५-४ दि =

२००७:७२

गाढवही गेलं आणि ब्रह्मचर्यही गेलं । कोल्हटकर माधवी । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । ९-४ दि १९९१:४१

'गाथा सप्तशती'तील मराठीचे दर्शन । मोहिते शरदिनी । लेख । २६-४ दि

२००८:४७

गालिब - एक प्रज्ञावंत शायर । नाडकर्णी सुरेश । लेख । १६-३ पा १९९८:१९

गुजर आणि गुजरी । देशपांडे ब्रह्मानंद । प्रतिसाद - १ । लेख । २९-४ दि =

२०११:७२

गुजरातीमधील भाषाविज्ञानाची सद्यस्थिती । भांडारी अरविंद । लेख । २५-४ दि =

२००७:२०

'गुरुसंज्ञा वक्ररेखा' । आचार्य माधव ना० । लेख । १८-१ हि २०००:५२

गुरू रोहिणी भाटे ऊर्फ 'बेबीताई' । गाडगीळ हेमा । आदरांजली । लेख । २७-१ हि =

२००९:९

'गोंडवना लँड'चे जागतिकीकरण । कुलकर्णी एल०के० । प्रतिसाद ३ । लेख । २९-२ =

उ २०११:७४

३०

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘गोविंदाग्रजशैली’ : स्वरूप व समस्या । भट विवेक । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २९-३

पा २०११:५९

गोव्याची राजभाषा कोकणी की मराठी? । प्रभुदेसाई वि०बा० । लेख । १८-४ दि

२०००:५

गोव्यातील मराठीची सद्यःस्थिती : अस्मितेच्या सामाजिक, शैक्षणिक व इतर समस्या ।

सद्रे केशव । लेख । ९-१ हि १९९९:४

गोष्ट सांगू म्हणता? । देव विजया । संपादकीय । लेख । १६-१ हि १९९८:१

गौरी देशपांडे यांच्या प्रतिसादावर खुलासा । देव विजया । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

१२-३ पा १९९४:५३

ग्रामीण महाविद्यालयाने घालून दिलेला आदर्श । काळे कल्याण । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘संशोधन : स्वरूप आणि पद्धती’] । लेख । २-२ उ

१९८४:४३

ग्रामीण स्त्री : जीवन आणि भाषा । देव विजया । लेख । १०-२ उ १९९२:२१

ग्राम्यतेतील सामर्थ्य । जोशी श्रीपाद । लेख । ११-३ पा १९९३:७१

ग्राम्यतेतील सामर्थ्य? । कानिटकर यशवंत । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १२-४ दि

१९९४:५६

ग्राम्यतेतील सामर्थ्याच्या निमित्ताने । गवांदे राजाभाऊ । लेख । १४-२ उ

१९९६:५३

घरगुती भाषेसंबंधी । केळकर सुप्रिया । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १२-३ पा

१९९४:४३

घररिघे शब्द । देशपांडे ब्रह्मानंद । प्रतिसाद - २ । लेख । २९-४ दि २०११:७४

घररिघे शब्द । मोहिते शरदिनी । लेख । २९-२ उ २०११:४८

घाटावरची वन्हाडी बोली । काळे रावसाहेब । लेख । २८-१ हि २०१०:४२

घुसमटलेली मराठी : आणखी एक रोगनिदान । केळकर अशोक रा० । लेख । ७-२ उ

१९८९:३४

घुसमटलेली मराठी : एक रोगनिदान । भावे पुष्पा । दखलपात्र । लेख । ७-२ उ

१९८९:३३

घोडे पेंड खाते । कोल्हटकर अरविंद । शब्दजिज्ञासा १ । लेख । २९-३ पा

२०११:६३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

३१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘घोडे पेंड खाते’ आणि बापाची पेंड’ । पाध्ये विजय । शब्दजिज्ञासा २ । लेख । २९-३

पा २०११:६४

चंदगडी बोली । मोरे सदानंद । लेख । ३०-४ दि २०१२:४७

चक्रधरांची लोकशिक्षणाची शैली । भालसिंग वैशाली श्रीकृष्ण । लेख । २३-१ हि

२००५:२३

चतुःपथिचे गणेश । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । १६-४ दि १९९८:२९

चन्द्र, गवत व झरतुष्ट्र । धडफळे मो०गो० । शब्दायन । लेख । १७-४ दि

१९९९:४०

चमचा आणि चहा । भाटवडेकर मो०वि० । लेख । २४-३ पा २००६:४०

चम्पा काळी काळी अक्षरं ओळखत नाही । श्याम विमल (अनु०) (मूळ कवी :

शास्त्री त्रिलोचन) । कविता । ४-१ हि १९८६:१६

चरित्र व आठवणी । सी०आर० शंकरन ह्यांच्यासंबंधातील । काशीकर चिं०ग० ।

पुस्तक-परीक्षण । लेख । १८-४ दि २०००:४४

चर्चा । ‘बहुमानार्थी बहुवचन’ ह्या शीर्षकाखालील शंकेसंबंधात । केळकर अशोक

रा० । लेख । १६-२ उ १९९८:३०

चर्चासत्रांमध्ये संशोधनपर लेखांचे वाचन कसे करावे (आणि कसे करू नये) । पाठक

प्र०वि० । लेख । १३-१ हि १९९५:४४

चव्हाटी मांडली भाषा । शेणई संतोष । लेख । ३०-३ पा २०११:५०

चाफा आणि भुंगा । आचार्य माधव ना० । लेख । २०-३ पा २००२:५

‘चाळ’ आणि मूळाक्षरे । देवरे सुधीर । लेख । २३-१ हि २००५:३३

चिंता करितो भाषेची । देव विजया । संपादकीय । लेख । १८-३ पा २०००:१

चित्पावनी भाषा : एक चिकित्सा । बर्वे श्रीराम गो० । दखलपात्र । लेख । १३-४ दि

१९९५:३१

चित्रपट आणि इतर कला : तुलनात्मक विचार । झणकर अनिल । चित्रपट लेखमाला :

लेखांक १ । लेख । ६-२ उ १९८८:३

चित्रपट आणि नाट्यकला : दोन कलामाध्यमे । झणकर अनिल । चित्रपट लेखमाला :

लेखांक ४ । लेख । ७-१ हि १९८९:४

चित्रपट आणि नाट्यकला : दोन संज्ञापनमाध्यमे । झणकर अनिल । चित्रपट लेखमाला :

लेखांक ३ । लेख । ६-४ दि १९८८:५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

चित्रपट ही भाषा आहे काय? । झणकर अनिल । चित्रपट लेखमाला : लेखांक २ । लेख ।

६-३ पा १९८८:२१

चित्रपट, नाट्यकला आणि दूरचित्रवाणी । झणकर अनिल । चित्रपट लेखमाला । लेख ।

७-२ उ १९८९:३

चिनी भाषा । बापट नीलकंठ । लेख । ३०-३ पा २०१२:३२

चिरस्मृत डॉ० देवीसिंग चौहान । काळे कल्याण । आदरांजली । लेख । २३-३ पा २००५:७

चिल्लर संस्कृती । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २७-३ पा २००९:३

चुकते कोठे? । बर्वे उज्ज्वला । लेख । २३-२ उ २००५:२८

चुकूर : थोडा अर्थ विचार । देशमुख भगवंत । प्रतिसाद : १ । लेख । २३-२ उ २००५:५९

चेकचा घोटाळा । पाध्ये विजय । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २६-२ उ २००८:४८

छंदोगत लयविचार : डॉ० माधवराव पटवर्धन व डॉ० अमूल्यधन मुखर्जी । पातुरकर शुभांगी । लेख । २७-२ उ २००९:४६

‘छंदोरचने’च्या भाषांतराची निकड । पातुरकर शुभांगी । लेख । २६-४ दि २००८:५१

छंदोलय आणि मुक्तछंद । पातुरकर शुभांगी । लेख । २९-३ पा २०११:५

छदाम । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दजिज्ञासा । लेख । २७-१ हि २००९:११

छोट्यांसाठी पाच सचित्र पुस्तिका । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तके :

१. ‘मी सापडवलं आहे’ २. ‘फुगला टम’ ३. ‘टिपिक्... पाँ... भर्रर्र...’ ४. ‘अशी पानं तशी पानं’ ५. ‘पास की नापास’] । लेख । १६-३ पा १९९८:४१

छोट्या भाषांचे भवितव्य । राज्यश्री के०एस० । दखलयोग्य । लेख । २६-३ पा २००८:५८

जगात मराठीचा प्रभाव । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । १४-३ पा १९९६:१

जागतिक मराठी परिषदेच्या निमित्ताने । ओक गणेश कमलाकर । लेख । ७-३ पा १९८९:१७

जागतिकीकरणाच्या संदर्भात मराठी अस्मिता । पाटील इरगोंडा । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ २०१०:३९

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

३३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

जागरूक शिक्षिकेची धडपड । पुणेकर वाभाजी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तके

(१) 'मराठी भाषा अध्यापनातील क्षेत्रप्रयोग' (२) जागरूक वर्गशिक्षक] ।

लेख । २३-४ दि २००५:७२

जाणे । (श्याम विमल (अनु०) (मूळ कवी : सिंह केदारनाथ) । वसा आंतरभारतीचा ।

कविता । ६-४ दि १९८८:४८

जाणे । श्याम विमल । वसा आंतरभारतीचा । कविता । ६-४ दि १९८८:४८

जातिवाचक संबोधने - स्त्रियांमधील फूटपाडणी । दातार छाया । दखलपात्र । लेख । २-३

पा १९८४:२९

जातीची चिवट भाषा । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । १५-२ उ १९९७:१

जातीचे शब्द - शब्दांची जात । गडकरी मृणालिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

१९-४ दि २००१:१९

'जातीचे शब्द - शब्दांची जात' : एक उत्तम लेख । धडफळे मो०गो० । साद आणि

प्रतिसाद । लेख । २०-१ हि २००२:५३

जातीच्या सुंदराला... काहीही । गोखले द०न० । भाषापरीक्षण । लेख । ६-४ दि

१९८८:२५

जाहिरातकला आणि 'शब्दप्रभू' साहित्यिक । रायकर सीताराम । जाताजाता । लेख ।

३-४ दि १९८५:४०

'जाहिरातींचे शैलीशास्त्र' : निष्काळजीपणाचे दर्शन । भट विवेक । पुस्तक-परीक्षण ।

लेख । २७-३ पा २००९:६४

जिती जागती वाट पाहणारी । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १-२ उ

१९८३:१

जिवंत मराठी । घाटे वि०द० । पुनर्भेट । लेख । १२-३ पा १९९४:१६

जीव घाबरा करणारी भाषा । बर्नसन मॅक्सीन । सहज । लेख । २-१ हि १९८४:३

जीवन आणि भाषा । गोरे अनिल । लेख । २३-४ दि २००५:५१

जीवन, भाषा, कला : एक गोची । पाध्ये कमल । दखलपात्र । लेख । १२-१ हि

१९९४:३७

जीवनाच्या सार्थकतेचा शोध । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'...आणि शेवटी प्रार्थना'] । लेख । २९-४ दि २०११:६६

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

जीवनाला आकार देणारी भाषा । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २९-३ पा --

२०११:३

जेजुरीचा जर्मन वारकरी : गुन्थर सोन्थायमर । तुळपुळे शं०गो० । लेख । १२-१ हि --

१९९४:४

जेण्डर आणि सेक्स । कोल्हटकर माधवी । प्रतिसाद ४ । लेख । २४-४ दि

२००६:६७

जेरी, पेरी । मराठे मंदाकिनी । शब्दकथा । लेख । १२-१ हि १९९४:४७

जेव्हा आदिवासी बोलते होतात तेव्हा । मुंडले आशा । लेख । ३-४ दि १९८५:४

‘जोडअसर’ । खैरे विश्वनाथ । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ५-१ हि १९८७:२३

जोडाक्षरलेखन [देवनागरी लिपी व वर्णमाला ह्या विषयीच्या शासन-निर्णयासंबंधात]

अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । प्रतिक्रिया २ । २८-२ उ २०१०:५६

ज्याची त्याची अर्थप्रतीती । केळकर अशोक रा० । २३-२ उ २००५:५४

ज्याची त्याची प्रचीती : भुसावळ । कुलकर्णी द०भि० । ज्याची त्याची प्रचीती । १५-१

हि १९९७:६३

ज्येष्ठ भाषाशास्त्रज्ञ डॉ० गं०ब० ग्रामोपाध्ये । वडेर प्रल्हाद । लेख । २१-३ पा --

२००३:२६

‘झरोका’ । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १६-३ पा १९९८:५२

झापड कोणाच्या डोळ्यावर आहे? । मोहनी दिवाकर । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

१४-१ हि १९९६:५४

झापडबंद दृष्टिकोण नको! । जोगळेकर गं०ना० । लेख । १३-१ हि १९९५:२६

झोपडपट्टी आणि शालेय मराठी : काही अनुभव एक सूचना । दाते श्यामला । साद

आणि प्रतिसाद । लेख । ५-२ उ १९८७:२८

टाळ्यांची बोलकी भाषा । देव विजया । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २२-३ पा --

२००४:३२

ठार मारणे - एक अनुचित वापर । शेजवलकर प्र०चिं० । प्रतिसाद - ३ । लेख । २७-२

उ २००९:६९

डावीकडे-उजवीकडे आणि राजसूय । आचार्य माधव ना० । प्रतिसाद १ । २५-३ पा --

२००७:६२

डावे-उजवे । मालशे मिलिंद स० । लेख । २४-३ पा २००६:८

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

३५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

डिस्टीक, मिल डायरी अन् आडवं बुक! । पाटील श्रीकांत । लेख । १७-४ दि —

१९९९:५०

डॉ० केतकरांचे भाषाविषयक विचार । जोगळेकर गं०ना० । विचारसंकलन । लेख । २-

४ दि १९८४:१६

डॉ० केतकरांच्या भाषाविषयक विचारांबद्दल आणखी थोडेसे । गोखले द०न० । साद —

आणि प्रतिसाद । लेख । ३-१ हि १९८५:१६

डॉ० गं०ना० जोगळेकर : एक संस्थासमर्पित जीवन । गुंडी नीलिमा । आदरांजली ।

लेख । २५-४ दि २००७:८

डॉ० चं०द० इंदूपूरकर । संपादक । आदरांजली । लेख । २७-२ उ २००९:६

डॉ० तात्याना कातेनिना : एक श्रद्धांजली । ग्लुशकोव्हा इरीना । भाषाभ्यासवार्ता । लेख ।

५-३ पा १९८७:३५

डॉ० द०न० गोखले यांचा भाषाविवेक । वष्ट जयंत । लेख । १८-३ पा २०००:११

डॉ० द०भि० कुलकर्णी । परांजपे प्र०ना० । अभिनंदन । लेख । २८-२ उ २०१०:६

डॉ० माधवी आपटे । परांजपे प्र०ना० । आदरांजली । लेख । २५-४ दि २००७:१२

डॉ० वि०बा० प्रभुदेसाई ह्यांच्याबरोबर अनौपचारिक गप्पा । पाध्ये विजय । परिषद-

वार्ता २ । लेख । २८-३ पा २०१०:७७

डॉ० सरोजिनी वैद्य । परांजपे प्र०ना० । आदरांजली । लेख । २५-४ दि २००७:४

डॉ० सुमित्र मंगेश कत्रे - डेक्कन कॉलेज रिसर्च इन्स्टिट्यूटचे यशस्वी संचालक । —

मेहेंदळे म०अ० । लेख । १६-४ दि १९९८:४९

डॉक्टर-पेशंट यांचे संज्ञापन । दाभोळकर प्रसन्न । लेख । ५-१ हि १९८७:१४

डॉक्टर-रुग्ण संवाद । कुलकर्णी अलका । लेख । १६-१ हि १९९८:१८

डॉक्टर-रुग्ण संवाद । क्षीरे सुधा । लेख । १५-१ हि १९९७:२७

डॉक्टर-रुग्ण संवाद... जीवनमरण निगडित प्रश्न! । नाडकर्णी सुरेश । लेख । १६-१

हि १९९८:१४

‘ण’ की प? । सामंत मेघना । ज्याची त्याची प्रचीती - ३ । लेख । २८-३ पा —

२०१०:६१

‘ण’च्या निमित्ताने । दामले प्रवीण । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १२-३ पा —

१९९४:४४

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

तंजावर - महाराष्ट्र अनुबंधाचा पांडित्यपूर्ण मागोवा । देशपांडे ब्रह्मानंद । पुस्तक-

परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'तंजावर आणि महाराष्ट्र - साहित्य व शोध'] ।

लेख । २५-३ पा २००७:४४

तंजावर येथील मराठी अभ्यास परिषद । संपादक । भाषा-वार्ता । ९-१ हि

१९९९:३७

तंत्रशाहा आणि तंत्र (दीड) शहाणे! । खरे नंदा । लेख । १७-३ पा १९९९:५७

तत्समांना देश्य वागणूक । वसेकर विश्वास । मराठीचे लेखननियम । लेख । २६-३

पा २००८:१९

तपोनिधी रवीन्द्र राजाराम शेणवी केळेकर । तडकोडकर प्रियदर्शिनी । अभिनंदन ।

लेख । २७-१ हि २००९:६

तमिळला अभिजात भाषेचा दर्जा । परांजपे समीर (अनु०) (मूळ लेखक अनिर्देशित) ।

दखलयोग्य । लेख । २९-२ उ २०११:६४

तरच विद्यार्थी काव्याभिमुख होऊ शकतील! । जोगळेकरसुषमा । लेख । ४-४ दि

१९८६:१४

तरुणाईच्या भाषेमधील काव्यसंग्रह । जोगळेकर हेमंत गोविंद । पुस्तक-परीक्षणे : २

[परीक्षित पुस्तक : १. 'सलील वाघ : निवडक कविता' २. 'सध्याच्या

कविता' ३. 'थांबताच येत नाही'] । लेख । ३०-१ हि २०१२:६५

तिची भाषा । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । ७-१ हि १९८९:४३

तिन्ही सांजा । क्षीरसागर हेमा । प्रतिसाद - ४ । लेख । २९-४ दि २०११:७६

तिन्ही सांजा । देवळेकर सुशान्त शंकर । शंका... । लेख । २८-३ पा २०१०:७५

'तिन्ही सांजा(ज)'... । संपादक । ...आणि समाधान । लेख । २८-३ पा

२०१०:७५

तिरपा ठसा की अवतरण चिन्हे? । सामंत सत्त्वशीला । प्रतिसाद - ३ । लेख । २९-४

दि २०११:७५

तीन अनुवादित कविता । जेऊरकर बलवंत (अनु०) (मूळ कवी : मेहता नरेश) ।

कविता । २७-४ दि २००९:७

तीन कविता । जेऊरकर बलवंत (अनु०) (मूळ कवी : जोशी राजेश) । कविता ।

२६-४ दि २००८:७

तीन कविता । श्याम विमल । कविता । १-१ हि १९८३:८

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

३७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

तीन पायांची बाई । राईलकर मनोहर । भाषायण । लेख । १५-३ पा १९९७:५८
तुका बैसला विमानी । भाषा-कथा-संस्कृती । खैरे विश्वनाथ । लेख । २५-१ हि २००७:४

‘तुका बैसला विमानी’ । खैरे विश्वनाथ । प्रतिसाद । लेख । २५-४ दि २००७:६८
तुकाराम आणि मर्ढेकर : अतींद्रिय अनुभवाची आस । धनपलवार माणिक । लेख । २३-४ दि २००५:४५

तुमचं नाव काय? । देशपांडे गौरी । पुनर्भेट । लेख । २२-२ उ २००४:
तुम्हीच सांगा । गोडबोले मंगला । दखलपात्र । लेख । २५-१ हि २००७:४४
तेच ते... । तावरे स्नेहल । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १६-४ दि १९९८:६६
तेरेस । पंडित मोहन । लेख । ६-३ पा १९८८:१८
तेलुगु-मराठी शब्दयोजन । धनपलवार माणिक । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २५-१
हि २००७:४२

तेलुगूशी थोडा सुखसंवाद । धनपलवार माणिक । लेख । २४-३ पा २००६:३५
तोंडी मांडणी । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ५-३ पा १९८७:१
‘त्रिधा राधा’ : एक स्त्रीवादी वाचन । बागड प्रशांत । लेख । २२-२ उ २००४:३
‘थाई भाषा शिका’ । बडवे नीती । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २३-४ दि २००५:६७
थेंबे थेंबे वृत्तिविकास । पाटील लीला । लेख । १०-४ दि १९९२:३३
थोडे शब्दकोशांविषयी... । देव विजया । लेख । ३-२ उ १९८५:१२
दलित-ग्रामीण साहित्य शब्दकोशाच्या निमित्ताने... । किरवले कृष्णा । लेख । ३०-४
दि २०१२:८९

‘दहा न् आठ, अठरा’ । धडफळे मो०गो० । जाता जाता । लेख । १९-४ दि
२००१:२३

‘दहा न् आठ, अठरा’ या लेखावरील प्रतिक्रिया । साद आणि प्रतिसाद । देशपांडे
स०ह०, राईलकर मनोहर, गोगटे म०ना० । लेख । २०-१ हि २००२:४५
दिनानाथ । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । प्रतिसाद । २५-४ दि २००७:७४
दिलासा देणारा वाङ्मयकोश । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :
‘मराठी वाङ्मयकोश - खंड चौथा - समीक्षा संज्ञा’] । लेख । २४-२ उ २००६:३८

दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे । परांजपे प्र०ना० । आदरांजली । लेख । २८-१ हि २०१०:७

३८

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

...दिव्या गीर्वाण भारती । आचार्य माधव ना० । लेख । ३-२ उ १९८५:९
'दीनानाथ': शब्द, रूप, अर्थ । अडोणी दा०ल० । लेख । २५-३ पा २००७:१४
दुरुस्तीची दुरुस्ती । मेहेंदळे म०अ० । प्रतिसाद २ । लेख । २५-३ पा २००७:६४
'दुर्दर्शनी' । क्षीरसागर कृ०कृ० । प्रतिसाद ३ । लेख । २७-१ हि २००९:७७
दुर्बोध परिभाषा । पाध्ये विजय । प्रतिसाद-३ । लेख । २६-२ उ २००८:७०
दुर्मिळ' की 'दुर्मीळ'? । एक वाचक । शंका-समाधान । २३-४ दि २००५:७७
दुर्मिळ शब्द । टिळक नानासाहेब । दखलपात्र । लेख । ६-४ दि १९८८:३३
दुर्वासशापाचे कोडे । आचार्य माधव ना० । लेख । २४-४ दि २००६:१२
दुसरा डोळा केव्हा उघडणार? । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १३-१
हि १९९५:१

दूरचित्रवाणी : भोगवट्यासाठी की शिणवट्यासाठी? । भंडारी शांतिलाल । पुनर्भेट ।
लेख । १४-३ पा १९९६:४६

दूरचे प्रतिध्वनी । खोपकर अरुण । लेख । ३०-१ हि २०१२:५
'देखणा' शब्दाची अर्थपरिवर्तने । अडोणी दा०ल० । लेख । ११-४ दि १९९३:४
'देव' आणि डेव्हिल' । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । प्रतिक्रिया - १ । लेख । २२-४
दि २००४:५३

देवनागरी अक्षरे - जोडाक्षरे आणि संधिनियम । आपटे ना०शं० । साद आणि प्रतिसाद ।
२१-१ हि २००३:५०

देवनागरी अक्षरे - पुनर्विचार, पुनर्रचना । आपटे नारायण शंकर । लेख । २०-१ हि
२००२:१४

देवनागरी मुद्राक्षरकला - २ । घारे दीपक । पुनर्भेट । लेख । १४-१ हि १९९६:४
देवनागरी मुद्राक्षरकला । घारे दीपक । पुनर्भेट । लेख । १३-४ दि १९९५:२२
देवनागरीतील जोडाक्षरांची मोडतोड । सामंत सत्त्वशीला । ज्याची त्याची प्रचीती ।
लेख । १२-१ हि १९९४:४१

देवाची भाषा । कुलकर्णी द०भि० । लेख । २७-३ पा २००९:९
देशिकार लेणे : हनव । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । लेख । ११-४ दि
१९९३:५५

देशीकार लेणे : 'बाशिंग' । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । लेख । लेख । ८-४ दि
१९९०:२६

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

३९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘देशीकार लेणे’ : निंबार’, साउलें’ । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । लेख । ८-१
हि १९९०:२०

दोन ऑस्ट्रेलियन आदिम कविता । मराठे सुधाकर (अनु०) (मूळ कवी : ड्युरु मेरी,
जॉन्सन ईव्हा) । कविता । १३-१ हि १९९५:३८

दोन कविता (‘तारकापुंज’, ‘शांतता’) । बडवे नीती (मूळ कवी : गॉमरिंगर ऑयंगन) ।
धन परक्याचे । कविता । ६-२ उ १९८८:१८

दोन कवितासंग्रह । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तके: १. ‘तत्पुरुष’
२. ‘वाळूच्या पात्रात मांडलेला खेळ’] । लेख । २३-४ दि २००५:७४

दोन चांगले जाणकार : तज्ज्ञ व विज्ञ । अडोणी दा० ल० । लेख । १७-१ हि —
१९९९:१६

दोन पत्रे । अर्जुनवाडकर लीला । लेख । १४-४ दि १९९६:६०

दोन शब्द : थोडा अर्थविचार । धनपलवार माणिक । लेख । २२-३ पा २००४:१३

दोनच पर्यायांची भाषा । कडेठाणकर सुचेता । लेख । २६-४ दि २००८:१६

धनगरी ओव्यांचा लोकतत्त्वीय अभ्यास । दाणी माधुरी वि० । लेख । २६-४ दि —
२००८:२६

धमधोकार । पेटे प्रकाश । शब्दायन । लेख । १८-१ हि २०००:१७

धर्मजीवन आणि मातृभाषा । लोंढे लक्ष्मण । दखलपात्र । लेख । १५-४ दि
१९९७:४१

धर्मसंस्थेची भाषा । शिंदे अरुण । लेख । ३०-३ पा २०१२:२०

‘धुरिण’, की धुरीण? । सामंत सत्त्वशीला । शब्दायन । लेख । १४-४ दि
१९९६:६२

धुळे जिल्ह्यातील दलित समाजाची बोली : अहिराणीचा सामाजिक भेद । भामरे प्रकाश ।
लेख । २७-४ दि २००९:३३

धुळे जिल्ह्यातील दलित स्त्रियांची भिमओवीगीते : एक अन्वयार्थ । भामरे प्रकाश ।
लेख । २७-१ हि २००९:५८

धुळे जिल्ह्यातील दलित स्त्रियांच्या ओवीगीतांतील ‘पती’ची प्रतिमा । भामरे प्रकाश ।
लेख । २७-३ पा २००९:३८

धुळे जिल्ह्यातील दलित स्त्रियांच्या ओवीगीतांतील बहीण-भाऊ । भामरे प्रकाश । लेख ।
२८-३ पा २०१०:४९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

धुळे जिल्ह्यातील दलित स्त्रियांच्या ओवीगीतांतील माय-बाप । भामरे प्रकाश । लेख ।

२८-२ उ २०१०:२४

धुळे जिल्ह्यातील दलितांच्या लोकोक्ती आणि त्यांचे सामाजिक संदर्भ । भामरे प्रकाश ।

लेख । २६-४ दि २००८:३१

‘ध्वनिताचें केणें’ । आचार्य माधव ना० । लेख । १८-२ उ २०००:३१

ध्वनिसिद्धान्ताचा परिचय आणि उपयोजन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : —

‘भारतीय ध्वनिसिद्धान्त आणि मराठी साहित्य’] । लेख । २६-३ पा —

२००८:६०

न ऋण स्वभाषेचे फिटे । बेलवलकर सुमन । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १९-३

पा २००१: ३२

न झालेला संवाद - पुन्हा एकदा । संपादक । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ५-३ पा

१९८७:४५

नकारार्थाचे विश्लेषण । वैद्य धनंजय । प्रतिसाद १ । लेख । २८-४ दि २०१०:७९

१. नजरेला पडलेले पत्र, २. रसातळची मराठी भाषा, ३. चला वाटा वाट करू’ । —

देशपांडे सुधाकर शं० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ४-२ उ १९८६:३८

‘नभोवाणी शेतकरी मंडळ’ । माडगूळकर व्यंकटेश । लेख । १०-२ उ १९९२:१५

नमः शान्ताय तेजसे । भाटे सरोजा । आदरांजली । लेख । २२-४ दि २००४:३

नवअलौकिकतावादाची कैफियत । चौधरी कृष्णा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

‘लावण्ययोग’] । लेख । २९-२ उ २०११: ६७

नवतरुणांची भाषा । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २२-१ हि २००४:१

नवी भारतविद्या - एक प्रात्यक्षिक । खैरे विश्वनाथ । भाषा-कथा-संस्कृती । लेख ।

२५-२ उ २००७:११

नवीन सदराच्या निमित्ताने । संपादक । ई-शब्दचर्चा । लेख । ३०-३ पा २०१२:५९

नवे पारिभाषिक शब्द । बुरटे द०पां० । लेख । २३-१ हि २००५:११

नव्या जबाबदाऱ्यांसाठी पूर्वतयारी । संगोराम श्रीरंग दामोदर । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘मंथनः राजभाषा वर्षातील वैचारिक लेखांचे संकलन’] ।

लेख । ३-३ पा १९८५:४१

नव्या बाटलीमध्ये जुनी दारू । बर्नसन मॅक्सीन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : ‘

अँड इण्टेन्सिव्ह कोर्स रीडर इन मराठी’] । लेख । २४-१ हि २००६:५१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

४१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

नव्या मुला-मुलींच्या मराठीच्या विकासाची दिशा । मुंडले आशा । लेख । ९-२ उ
१९९९:५

नव्या शतकाची नांदी । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २६-३ पा २००८:३
नशीब, अर्भक, आणि मराठी भाषेची पाठ्यपुस्तकं । ग्लुशकोव्हा इरीना । पुस्तक-
परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'मराठी परभाषा म्हणून अभ्यास : पुस्तक पहिले'] ।
लेख । २६-३ पा १९८८:३९

नाटकाच्या भाषांतरातील समस्या । पंडित माया । लेख । १०-३ पा १९९२:४२
नाट्यात्म भाषण म्हणजे काय? । रानडे अशोक दा० । नाट्यात्म भाषण लेखमाला :
लेखांक ४ । लेख । ५-४ दि १९८७:१२

नाट्यात्म भाषणातील आवाज-जोपासना । रानडे अशोक दा० । नाट्यात्म भाषण
लेखमाला : लेखांक ५ । लेख । ६-१ हि १९८८:२२

नात बोलते, हे निमित्त । मोहिते शरदिनी । लेख । १३-२ उ १९९५:३१
नाते अक्षरांशी । शहा मृणालिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १६-१ हि
१९९८:४८

नायगावकरांची 'औदुंबर' कविता : संहिता-विशेष । पाटील शिवाजी विष्णू । लेख ।
२४-१ हि २००६:३८

नाळ काही तुटेना । कोल्हटकर माधवी । पुनर्भेट । लेख १३-१ हि १९९५:३९
नाव । अकलूजकर विद्युल्लेखा । कविता । ८-१ हि १९९०:२४
नावात बरंच काही असतं । कर्णिक हेमंत । लेख । १८-१ हि २०००:४८
नाविक हाल (एक प्रतिसाद) । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद ५ । लेख ।
१५-४ दि १९९७:५९

नाविक हाल । टिळक नानासाहेब । दखलपात्र । लेख । १३-२ उ १९९५:२०
नावीन्य आणि प्रावीण्य । जोशी श्रीपाद । भाषानिरीक्षण । लेख । १३-१ हि
१९९५:१६

नाही, हो. माय मराठीचा अडसर नाही । दीक्षित श्रीनिवास । साद आणि प्रतिसाद ।
लेख । १२-३ पा १९९४:५०

निरोप घेता । वसर्गेकर श्याम केशव । दखलपात्र । लेख । ४-४ दि १९८६:४०
'निवडक भाषा आणि जीवन' - काही विचार । देशपांडे ब्रह्मानंद । साद आणि प्रतिसाद ।
लेख । १७-२ उ १९९९:५३

४२ 'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

नीर-क्षीर-अविवेक । धडफळे मो०गो० । जाता जाता । लेख । १९-२ उ २००१:१०
नोम चॉम्स्की यांचा भाषावैज्ञानिक सिद्धांत /मालशे मिलिंद स० । भाषाविचार । लेख ।

९-४ दि १९९१:२०

नोम चॉम्स्की यांचा भाषावैज्ञानिक सिद्धांत । मालशे मिलिंद स० । लेख । ९-३ पा १९९१:५

नॉस्टॅल्जिया : एक कमी दाबाचा टापू । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १३-३ पा १९९५:१

न्यायालयात मराठी । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । संपादकीय । लेख । ५-२ उ १९८७:१
न्यायालयात हवी मराठी । दुर्गे भगवंतराव । दखलयोग्य । लेख । २६-१ हि २००८:५०

न्यायालयीन मराठी : आव्हाने व उपाय । जोशी प्रभाकर ज० । लेख । २४-४ दि २००६:४७

पं० कवीश्वरांचे मराठीतील छंदचिन्हांबद्दलचे आक्षेप । पातुरकर शुभांगी । लेख । २५-४ दि २००७:२८

पंचास्य, प्रपंच आणि सिंह । मेहेंदळे म०अ० । लेख । १७-३ पा १९९९:३२
पंचेंद्रियांसी श्रुतीही रिघाल्या । सामंत सत्त्वशीला । लेख । १६-२ उ १९९८:४४
पंड्यांची भाषा : मुक्काम वाराणसी, दिल्ली, संयुक्त राष्ट्रसंघ । केळकर अशोक रा० ।
दखलपात्र । लेख । १७-२ उ १९९९:६१

पचवून टाकलेले वाघिणीचे दूध । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । १०-२ उ १९९२:१

‘पण’ची श्रीमंती । जोगळेकर उज्ज्वला । लेख । २७-१ हि २००९:४४
पदबंधविचार : स्वरूप, अंतःशिक्षा आणि त्यांचे प्रमाणन । पुंडलीक शैलेश सदाशिव ।
लेख । १४-३ पा १९९६:२५

पदवीदान की पदवी प्रदान? । मेहेंदळे म०अ० । लेख । १७-४ दि १९९९:६५
परकीय विचार घ्यायचा, तर तो नीटपणे द्यावा । परांजपे प्र०ना० । लेख । ११-१-२
हि-उ १९९३:९४

परदेशी भाषा शिकण्याबद्दल थोडेसे । बडवे नीती । परिषद-वार्ता । लेख । २-१ हि १९८४:४६

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

४३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

परभाषकांसाठी तयार केलेली मराठीची पाठ्यपुस्तके - इयत्ता ६, ७, ८ । बेलवलकर

सुमन । लेख । १२-३ पा १९९४:३६

परभाषांतील नावांचे उच्चार कसे करावे? । ऊर्ध्वरीषे प्रभाकर । लेख । ३-१ हि

१९८५:६

परभाषा - आली अंगावर अन्.... । मेहेंदळे नीता । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

१८-१ हि २०००:३५

परभाषीयांना मराठी साहित्य शिकवताना येणारे अनुभव । बेलवलकर सुमन । लेख ।

१-१ हि १९८३:२

परांजप्यांनूं, मी सांगताय् तुमका ती रूपां कशी येतत, तां... । खेर अंजनी । शंका आणि

समाधान । लेख । ९-३ पा १९९१:४६

परार्ध व अक्षौहिणी । राईलकर मनोहर । प्रतिसाद ५ । २५-३ पा २००७:७०

परिभाषा । राईलकर मनोहर । लेख । १२-३ पा १९९४:२२

परिभाषा-निर्मितीचे कार्य । बनहट्टी श्रीनिवास नारायण । पुनर्भेट । लेख । ३०-१ हि

२०११:५५

परीक्षणांतील शेरेबाजी । गुंडी नीलिमा । प्रतिसाद १ । लेख । २७-१ हि २००९:७५

परीक्षणावर नजर । खैरे विश्वनाथ । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ६-१ हि

१९८८:३६

परीघाचा विस्तार करणारा काव्यानुवाद । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'आपण जे पाहतो'] । लेख । २५-३ पा २००७:३४

पहिला धडा । संपादक । दखलपात्र । लेख । २-१ हि १९८४:३१

पहिलीपासून इंग्रजी : चर्चासत्र । शहा मृणालिनी । लेख । १८-२ उ २०००:२४

पहिले पाऊल । वाग्वैजयंती । लेख । २३-२ उ २००५:४

पांडुतात्या, बंडुनाना आणि 'मी' । माने वसुधा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १३-

३. पा १९९५:३७

पाच कवितासंग्रह । जोगळेकर हेमंत गोविंद । पुस्तक-परीक्षणे [परीक्षित पुस्तके: १.

'झाडातल्या कविता' २. 'पाढा' ३. 'चालणारे अनवाणी पाय' ४.

शरणागताचे स्तोत्र' ५. 'चिगूरनंतरच्या कविता'] । २९-३ पा २०११:४८

पाणिनीची मातृभाषा : काही उत्तरांचा शोध । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । १५-

३ पा १९९७:४७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

पाणिनीय व्याकरण : काही पैलू । भाटे सरोजा । साद आणि प्रतिसाद । ६-२ उ २००८:२१

१९८८:२१

पाणिनीय व्याकरण : परंपरा आणि पद्धती । भागवत वा०बा० । लेख । ५-३ पा १९८७:५

१९८७:५

पाण्यामध्ये मासा झोप घेई कैसा? । काळे कल्याण । लेख । १६-४ दि १९९८:४६

पायरीबद्ध प्रक्रिया का? । कडेठाणकर सुचेता । लेख । २६-४ दि २००८:३७

पायाशुद्ध मराठी । कालेलकर नारायण गोविंद । पुनर्भेट । लेख । ३०-४ दि २०१२:११२

२०१२:११२

पारंपरिक माध्यमांची एक मौखिक कैफियत । वनारसे श्यामला । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: 'पारंपरिक संज्ञापन माध्यमे'] । लेख । २-३ पा १९८४:३४

[परीक्षित पुस्तक: 'पारंपरिक संज्ञापन माध्यमे'] । लेख । २-३ पा

१९८४:३४

पारायण की चिकित्सा? । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ९-२ उ १९९१:१

पारितोषिक विजेते नियतकालिक । चौधरी विजया । लेख । २५-३ पा २००७: ५३

पारिभाषिक संज्ञांचे घरकुल । केळकर अशोक रा० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक 'संहितासमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा'] । लेख । ७-२ उ १९८९:४७

संहितासमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा] । लेख । ७-२ उ १९८९:४७

पाहिजे : मराठीच्या विकासाचा मार्गदर्शक नकाशा । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २२-२ उ २००४:१

लेख । २२-२ उ २००४:१

पुढादीगणातील शब्द । देवळेकर सुशान्त शंकर । लेख । २८-२ उ २०१०:१९

पुणे संस्कृत शब्दकोश : काल, आज आणि उद्या । कोल्हटकर माधवी । लेख । ३०-३ पा २०१२:१३

३ पा २०१२:१३

पुणे सोडताना - परतीचा प्रवास । श्याम विमल । कविता । १४-२ उ १९९६:४७

पुन्हा एकदा 'आत्याबाईच्या मिशा' । आचार्य माधव ना० । साद आणि प्रतिसाद । ९-१ हि १९९१:२८

१ हि १९९१:२८

पुन्हा एकदा 'गांधीगिरी' ! । मेहेंदळे म०अ० । प्रतिसाद ३ । लेख । २५-३ पा २००७:६५

२००७:६५

पुन्हा एकदा 'साउलें' । अर्जुनवाडकर लीला । लेख । ९-३ पा १९९१:५०

पुन्हा एकदा व्याकरणाविषयी थोडेसे- । आचार्य माधव ना० । साद-प्रतिसाद -४ । १८-३ पा २०००:५४

१८-३ पा २०००:५४

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

४५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘पुन्हा म्हणा!’ । ग्लुशकोव्हा इरीना । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ८-३ पा १९९०:३८

‘पुरशीस’, ‘प्रोसेस फी’, ‘प्रोसेस’ वगैरे... । पाध्ये विजय । शब्दजिज्ञासा ३ । लेख । २९-३ पा २०११:६६

‘पुरसीस’, ‘पुसाईन जजेस’ आणि ‘ळ’ । सामंत सत्त्वशीला । प्रतिसाद ४ । लेख । २७-३ पा २००९:७५

पुराणातली ‘वांगी?’ । सहस्रबुद्धे सुप्रिया । शब्दायन । लेख । १९-४ दि २००१:८
पुरुषांची भाषा । देशमुख केशव सखाराम । ज्याची त्याची प्रचीती : १ । लेख । २४-४ दि २००६:५४

पुश्किन: ‘सर्व प्रारंभांचा प्रारंभ’ । आवळीकर पंडित । लेख । १७-२ उ १९९९:३५
पुसलेली अवतरणचिन्हं । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १४-४ दि १९९६:१

पुस्तक-परीक्षण : २ । शिंदे ये०कृ० । [परीक्षित पुस्तक: ‘शिक्षण, शिक्षक व अभ्यासक्रम’] । १९-१ हि २००१:५०

पूर्व खानदेशच्या बोलींचा परस्परांवर प्रभाव एक अभ्यास । वले वासुदेव सोमाजी । लेख । २६-२ उ २००८:३३

‘पूर्वग्रह’ : जैविक आणि भाषिक । घारे दीपक । लेख । ६-१ हि १९८८:१७
पोतराजाची लोकगीते । पवार माधवी सुरेंद्र । लेख । ३०-१ हि २०१२:४५
प्रकाश संत यांच्या कथांची भाषा । गंधे विनायक । लेख । २४-२ उ २००६:७
‘प्रकाशवाट’ : अनुवादाचा अनुवाद /बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण - १ । लेख । २८-४ दि २०१०:६७

प्रकृती - भाषेची व पत्रकाराची । डोळे जयदेव । लेख । १७-१ हि १९९९:५८
प्रचंड आवाका असलेला चरित्रकोश । गणोरकर प्रभा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: ‘मराठी विश्वचरित्र कोश - खंड १ व २’] । लेख । २४-२ उ २००६:४३

प्रचलित शासनमान्य लेखन-नियमावली : काही मतभेद । सामंत सत्त्वशीला । मराठीचे लेखननियम । लेख । २६-३ पा २००८:१७

प्रतिकाराचे सौंदर्यशास्त्र । जोशी आनंद । लेख । २५-२ उ २००७:५३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

प्रतिक्रियांविषयीची प्रतिक्रिया । धडफळे मो०गो० । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

२०-२ उ २००२:२२

प्रतिक्रियेवरची प्रतिक्रिया । बडवे नीती । साद आणि प्रतिसाद ४ । लेख । १५-४ दि

१९९७:५७

प्रतिज्ञेत हे असले शब्द कसे हो? । दाभोलकर वृंदा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

६-२ उ १९८८:२९

प्रतिपद् कस्मात् । कोल्हटकर माधवी । लेख । २४-३ पा २००६:४२

प्रतिमांची मुशाफिरी । तेंडुलकर रमेश । लेख । ४-२ उ १९८६:४०

प्रतिशब्दाची उलझन । आचार्य माधव ना० । भाषा-निरीक्षण । ६-२ उ १९८८:३८

प्रतिसाद - ३ ['व्याकरण आणि अर्थ: आधुनिक भाषावैज्ञानिक दृष्टिकोण' ह्या
लेखासंबंधात] । पानसे रमेश । लेख । २५-२ उ २००७:७५

प्रतिसाद (१) [डॉ० पुंडलीक ह्यांनी दिलेल्या संदर्भग्रंथांच्या संबंधात] । कुलकर्णी
द०भि० । लेख । २४-२ उ २००६:५८

प्रतिसाद (१) [दै० 'सकाळ' मध्ये प्रसिद्ध झालेल्या, केशव जाधव ह्यांच्या
पत्रासंबंधात] । तावरे स्नेहल । लेख । २४-३ पा २००६:४१

प्रतिसाद (२) ['अर्थनिर्धारणाचे पाच आयाम' ह्या लेखासंबंधात] । नाईक राजीव ।
लेख । २४-२ उ २००६:५८

प्रतिसाद (२) ['भाषेतील लिंगभेद' ह्या शीर्षकाच्या संपादकीयासंबंधात] ।
कोल्हटकर माधवी । लेख । २४-३ पा २००६:४१

प्रतिसाद (३) [शब्दयोजनासंबंधात] । शेजवलकर प्र०वि० । लेख । २४-३ पा
२००६:४४

प्रतिसाद (३) [संख्यानामासंबंधात] । भाटवडेकर मो०वि० । लेख । २४-२ उ
२००६:५९

प्रतिसाद (४) ['अंदाजपंचे धागोदरसे' ह्या शीर्षकाच्या संपादकीयासंबंधात] ।
धनपलवार माणिक । लेख । २४-२ उ २००६:५९

प्रतिसाद (४) ['विभक्ती म्हणजे विशेष भक्ती' संबंधात] । कामत उमाकांत रा० ।
लेख । २४-३ पा २००६:६०

प्रतिसाद (५) [शब्दयोजनासंबंधात] । सहस्रबुद्धे श्रीधर वि० । लेख । २४-२ उ
२००६:६०

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

४७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

प्रतिसाद [मराठीविषयीच्या अनास्थेसंबंधात] । निंबकर जाई । २३-४ दि

२००५:७८

प्रतिसाद १ ['श्रद्धांजली', 'भावांजली', 'आदरांजली' संबंधात] । भागवत गीता । लेख ।

२४-४ दि २००६:११

प्रतिसाद २ ['चेअरमन', 'प्रेसिडेंट' संबंधात] । टिकेकर द०वि० (अरविंद) । लेख ।

२४-४ दि २००६:३५

प्रतिसाद ३ ['प्राध्यापक सुमित्र मंगेश कत्रे यांची कार्यशैली' ह्या लेखासंबंधात] ।

गोखले शोभना । लेख । २४-४ दि २००६:६६

प्रतिसाद ५ ['भाषा आणि जीवन' च्या पावसाळा २००६ अंकातील 'सुविहित

गौरवग्रंथ' ह्या पुस्तक-परीक्षणातील उल्लेखासंबंधात] । पसारकर शे०दे० ।

लेख । २४-४ दि २००६:६८

प्रतिसाद ६ ['पूर्वी प्रसिद्ध झालेल्या लेखातील चुकांच्या दुरुस्तीसंबंधात] । काळे

रावसाहेब । लेख । २७-१ हि २००९:७९

प्रतिसाद-३ [भाषा आणि जीवन, हिवाळा २००७ अंकातील मालशे मिलिंद ह्यांच्या

लेखासंबंधात] । पानसे रमेश । लेख । २५-२ उ २००७:७५

प्रदक्षिणा । धडफळे मो०गो० । शब्दायन । लेख । २०-३ पा २००२:५२

प्रभाकर ऊर्ध्वरेषे : एक संस्मरण । घासकडबी मधुकर विश्वनाथ । लेख । ७-२ उ

१९८९:१२

प्रमाण आणि प्रमाणेतर भाषाशिक्षकांची भूमिका । बर्नसन मॅक्सीन । लेख । ५-२ उ

१९८७:४

प्रमाण मराठीच्या भवितव्याविषयी । गोखले द०न० । साद-प्रतिसाद । लेख । १८-१

हि २०००:३७

प्रमाणभाषेचे अध्यापन : काही विचार । धोंडगे दिलीप । लेख । २-४ दि १९८४:२२

प्रयागराजची सरस्वती नदी नसून भाषा होती । गोरे दत्तू (अनु०) (मूळ लेखक:

त्रिपाठी रामनारायण) । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ७-३ पा १९८९:२२

प्रयोगजीवी कला आणि भाषाव्यवहार । कुलकर्णी रंगनाथ । दखलपात्र । लेख १३-१

हि १९९५:५०

प्रयोगविवेक : पत्ता कसा लिहावा । संपादक । भाषाविवेक । लेख । ५-४ दि

१९८७:३९

४८

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

प्रशांत बागड यांचे अज्ञानमूलक सौंदर्यशास्त्र । मालशे मिलिंद । प्रतिसाद । लेख । २५-
४ दि २००७:६०

प्रसन्न शैलीतील शास्त्रगहन चर्चा । भाटे सरोजा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :
'संस्कृत आणि प्राकृत भाषा : व्यवहार, नियमन आणि शास्त्रचर्चा'] । लेख ।
१४-४ दि १९९६:६६

प्रस्तावना : सिंधी-मराठी कोशाची । मंचरकर रत्नाकर बापूराव । लेख । १३-४ दि -
१९९५:३५

प्रा० सु०मं० कत्रे । केळकर अशोक रा० । व्यक्तिपरिचय । लेख । १६-४ दि -
१९९८:५७

प्रा०डॉ० माणिकराव धनपलवार । जोशी द०पं० । आदरांजली । लेख । २८-१ हि -
२०१०:९

प्राचीन मराठी भाषेचा सर्वांगसुंदर कोश । काळे कल्याण । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित
पुस्तक : 'A Dictionary of Old Marathi Compilers'] । लेख । १७-
४ दि १९९९:५३

प्राचीन मराठी शब्दकोश - काही निरीक्षणे । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । १८-२ उ -
२०००:४८

प्राचीन शिक्षण-पद्धतीतील खाचखळगे । भागवत वा०बा० । लेख । १५-३ पा -
१९९७:५

प्राण्यांच्या भाषेत माणसांनी ओतलेला 'प्राण' । देशमुख केशव सखाराम । ज्याची
त्याची प्रचीती । लेख । २६-२ उ २००८:४५

प्राथमिक स्तरावरील १ ते ५ इयत्तांची मराठीची पाठ्यपुस्तके । एडके सुनंदा । लेख ।
१२-२ उ १९९४:८

प्रादेशिकता असूनही फक्त प्रादेशिक नसणारी कादंबरी । कर्णिक हेमंत । पुस्तक-
परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'आपुलाचि वाद'] । लेख । २३-३ पा
२००५:४०

प्राध्यापक सुमित्र मंगेश कत्रे यांची कार्यशैली । केळकर अशोक रा० । लेख । २४-३
पा २००६:१६

'फजी' शब्दार्थ । देव सदाशिव । लेख । २७-३ पा २००९:१२

फूंकमारी । पाटील पुरुषोत्तम । भाषानिरीक्षण । लेख । ६-२ उ १९८८:४१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

४९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

फेर्दिनां द सोस्यूर याचा भाषाविषयक विचार (कोर्स इन जनरल लिंग्विस्टिक्स ह्या
ग्रंथातील निवडक वेच्यांचे भाषांतर) । मालशे मिलिंद, धारकर चिन्मय

(अनु०) (मूळ लेखक : सोस्यूर फेर्दिनां द) । लेख । २९-२ उ २०११:६

बंगला । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दजिज्ञासा । लेख । २७-२ उ २००९:७

‘बंगलो’ । कानेटकर अलका । प्रतिसाद । लेख । २७-४ दि २००९:७७

बंगी । जोशी श्री०बा० । शंका आणि समाधान । लेख । १-२ उ १९८३:३३

बंजारा : बोली, संस्कृती आणि लोकसाहित्य । काळबांडे अनिल । लेख । ३०-४ दि

२०१२:७१

‘बडुवा’ आणि गाड’ : अर्थवेध । तेलंग विजया । शब्दकथा । लेख । १२-२ उ

१९९४:४६

बडोदे साहित्यसंमेलनातील भाषाविचार । वैद्य वैखरी । लेख । २७-३ पा

२००९:३३

बदलणारी मराठी भाषा । देशपांडे अ०पां० । ज्याची त्याची प्रचीती - २ । लेख ।

२८-३ पा २०१०:५८

बदलती नाती आणि भाषेचा शोध । बर्नसन मॅक्सीन । सहज । लेख । ४-२ उ

१९८६:८

बदलत्या जगाच्या आदिवासी कविता । शहा मृणालिनी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक : ‘निवडुंगाला आलेली फुल’] । लेख । ३०-४ दि २०१२:११९

बदलानुसार नियम की नियमानुसार बदल? । नेरकर राधा । मराठीचे लेखननियम ।

लेख । २६-३ पा २००८:२३

बरंच काही सांगून जाते । घारे दीपक । लेख । ३-१ हि १९८५:२१

बरेवाईट, शून्य अर्थ वगैरे : एक अनौपचारिक चर्चा । केळकर अशोक रा० । लेख ।

२७-१ हि २००९:६५

बहुपदी क्रियापदे आणि त्यांचे ‘अर्थ’कारण । भट-बेहेरे अनघा । लेख । २८-४ दि

२०१०:४१

बहुभाषिक भारत - वास्तव आणि स्वप्न । बर्नसन मॅक्सीन । लेख । २८-३ पा

२०१०:२२

बहुमानार्थी बहुवचन । सहस्रबुद्धे सुप्रिया । शंका आणि समाधान । लेख । १६-२ उ

१९९८:३०

५०

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘बांधू शब्दार्थाच्या गाठी...’ । टिळक विद्यागौरी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

२५-२ उ २००७:३९

‘बा०भ० बोरकरांचे अप्रकाशित साहित्य’ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण ।

लेख । २९-४ दि २०११:५९

बायकांची भाषा । खांबटे द०पां० । पुनर्भेट । लेख । २-४ दि १९८४:४

बायामाणसांची भाषा? । जोशी प्रतिमा । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ २०१०:३७

‘बारो मास’चे भाषिक सामर्थ्य । तुपे केशव । लेख । ३०-४ दि २०१२:८१

बालकथेची भाषा । गुंडी नीलिमा । लेख । ८-१ हि १९९०:२३

बालकांचे भाषा संपादन : काही निरीक्षणे । कदम महेंद्र सुदाम । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । २२-२ उ २००४:४९

बालभारती / कुमारभारती : एक अवलोकन । खडपेकर विनया । लेख । १२-२ उ

१९९४:२०

बिस्मार्ककालीन नाणं : खेर अंजनी (अनु०) (मूळ लेखक : ब्रेत्सान यूरी) । धन

परक्याचे । लेख । ९-२ उ १९९१:२१

बुद्ध : एक लोकशिक्षक । धडफळे मो०गो० । लेख । १०-४ दि १९९२:४

बुवा, आयडिया आणि एक्स्क्यूज । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

२०-४ दि २००२:३७

बोलण्याच्या नाना परी । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २८-२ उ

२०१०:३०

‘बोलींचा अभ्यास’ । खैरे विश्वनाथ । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २८-३ पा

२०१०:६६

बोलींचे अभिलेखागार व संवर्धन केंद्र । मेहता कलिका । लेख । ३०-४ दि

२०१२:६५

बोलींचे स्वरूप । काळे कल्याण । लेख । ३०-४ दि २०१२:७

बोलींच्या अभ्यासाचे महत्त्व । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । ३०-४ दि

२०१२:३

बोलींच्या अभ्यासाविषयी । सार्वेकर कैलास । प्रतिसाद २ । लेख । २८-४ दि

२०१०:८२

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

५१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

बोली : काही समज, काही आक्षेप । देवरे सुधीर रा० लेख । ३०-४ दि

२०१२:९२

बोली आणि वाहतुकीचं साधन । देव जयंत । लेख । १६-१ हि १९९८:६०

बोलीच्या अनुषंगाने कवीचा स्थाननिश्चय । बोरकर हरिश्चंद्र । लेख । २१-४ दि ---

२००३:३७

बोलीच्या अनुषंगाने कवीचा स्थाननिश्चय । मेहेंदळे म०अ० । साद आणि प्रतिसाद । ---

लेख । २२-२ उ २००४:३५

बोलीभाषा आणि परिभाषा । कुलकर्णी द०भि० । प्रतिसाद-४ । लेख । २६-२ उ ---

२००८:७०

बोली-संशोधन-प्रकल्प । राजापुरे-तापस पुष्पा । लेख । ३०-४ दि २०१२:११

बोलू तैसे लिहू । भाषाशिक्षण । गुंडी नीलिमा । लेख । १२-४ दि १९९४:५३

ब्राह्मणी भाषा । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । २५-१ हि २००७:३१

भर्तृहरि आणि सोस्यूरच्या भाषाविषयक विचारांतील काही साम्यस्थळे । ओझरकर ---

रेणुका । लेख । २४-४ दि २००६:२१

भवभूतीसंबंधी काही नवीन । आवळीकर पंडित । लेख । १६-२ उ १९९८:१९

भाट व त्याची लिपी । बोरकर हरिश्चंद्र । लेख । १९-४ दि २००१:९

‘भानवस’ । शेळके अनिल । प्रतिसाद २ । लेख । २८-१ हि २०१०:६०

‘भानवस’ आणि जेवण करणे’ । देशपांडे ब्रह्मानंद । प्रतिसाद १ । लेख । २७-३ पा ---

२००९:७०

भारत - एक भाषिक क्षेत्र । मालशे मिलिंद, भट विवेक (अनु०) (मूळ लेखक :

एमिनो एम०बी०) । लेख । २९-४ दि २०११:२५

भारतातील काही ‘मातृ’भाषा । पाटकर रमेशचंद्र । लेख । २७-३ पा २००९:४५

भारताबद्दल दुरभिमान नको । निमकर सुहास । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १२-३

पा १९९४:५५

भारतीय अर्थविचाराची पूर्वपीठिका । अडोणी दा०ल० । लेख । १३-४ दि

१९९५:४६

भारतीय भाषांचे ‘लोकसर्वेक्षण’ । जाखडे अरुण । लेख । ३०-४ दि २०१२:१०७

भारतीय भाषांमधील इतर मामा : एक शोध । दादेगावकर पद्माकर (अनु०) (मूळ ---

लेखक : महांती पंचानन) । लेख । १९-१ हि २००१:७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भारतीय माणसाच्या शोधात भारतीय भाषा । जोशी र०कृ० । कविता । १९-३ पा २००१:३०

भारतीय मामा : काही दुरुस्ती, काही पुस्ती । केळकर अशोक रा० । साद आणि
प्रतिसाद । लेख । २०-१ हि २००२:४५

भारतीय शब्दांचा विलायती घोरोबा । जोशी श्री०बा० । पुनर्भेट । लेख । १९-३ पा २००१:१५

भारतीय साहित्य-विचारात वामनाचे योगदान । लेले वामन केशव । लेख । २२-१ हि २००४:१६

भारुडांतील भाषावैभव । गोसावी कुमुद । लेख । २२-२ उ २००४:२१

भावकाव्यात्मता आणि विश्ववात्सल्य । कुलकर्णी द०भि० । भाषाभान । लेख । २४-
१ हि २००६:४

‘भावी’ नव्हे, भवी’ । आवळीकर पंडित । शंका आणि समाधान । ५-४ दि १९८७:४८

‘भाषण’ आणि व्याख्यान’ । देशपांडे स०ह०, गोडबोले मंगला । दखलपात्र । लेख ।
१२-३ पा १९९४:४६

भाषणप्रकार आणि नाट्यात्मता । रानडे अशोक दा० । नाट्यात्म भाषण लेखमाला :
लेखांक २ । लेख । ५-२ उ १९८७:१०

भाषणरुढीच्या जवळ जाणारा मुक्तपद्यात्मक अनुवाद । आचार्य माधव ना० ।
पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : ‘गीतार्थदर्शन’] । लेख । १३-३ पा १९९५:३९

भाषणशैली आणि नाट्यात्म शक्यता । रानडे अशोक दा० । नाट्यात्म भाषण
लेखमाला: लेखांक ३ । लेख । ५-३ पा १९८७:२०

भाषांतर : घातकर्म की पुण्यकर्म? । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । १०-३ पा १९९२:१

भाषांतर : छायानुवाद की भावानुवाद? । देशपांडे गौरी । लेख । ४-१ हि १९८६:३

भाषांतर [मूळ रुमेनियन कवी मारीन सोरेस्कूच्या कवितेचे टी० क्रिब ह्यांनी इंग्रजीत
भाषांतर केले, त्याचे मराठीतील भाषांतर] । मालशे मिलिंद स० । धन परक्याचे ।
लेख । १५-३ पा १९९७:४६

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

५३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषांतर एका सुवचनाचे । देशपांडे गौरी । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १६-१ हि
१९९८:५१

भाषांतरकाराचे कर्तव्य आणि उत्तर-दायित्व : शार्ल बोदलेरच्या 'ताब्लो परिझियाँ'च्या
जर्मन भाषांतराची प्रस्तावना - भाग २ । जावरे अनिकेत (अनु०) (मूळ
लेखक: बेन्यामिन व्हाल्टर) । धन परक्याचे । लेख । १४-४ दि १९९६:३४

भाषांतरकाराचे कर्तव्य आणि उत्तर-दायित्व : शार्ल बोदलेरच्या 'ताब्लो परिझियाँ'च्या
जर्मन भाषांतराची प्रस्तावना । जावरे अनिकेत (अनु०) (मूळ लेखक :
बेन्यामिन व्हाल्टर) । धन परक्याचे । लेख । १४-३ पा १९९६:३९

'भाषांतर-मीमांसा' : स्वागतार्ह, संग्राह्य आणि समयोचित । देशपांडे गौरी । पुस्तक-
परीक्षण । लेख । १६-२ उ १९९८:४८

भाषांतर-व्यवसायाच्या संधी आणि भवितव्य । पाध्ये विजय । लेख । ३०-१ हि
२०१२:१९

भाषांतराचे भाषावैज्ञानिक पैलू । मालशे मिलिंद स० (अनु०) (मूळ लेखक :
याकबसन रोमान) । धन परक्याचे । लेख । १०-३ पा १९९२: २१

भाषांतरातील काही अडचणी । जोशी रा०भि० । लेख । ८-२ उ १९९०:२५

भाषांतरातील नावे - एक चिंतन । मराठे सुधाकर । लेख । १०-१ हि १९९२:११

भाषांतरातील बारकावे । सावंत जयप्रकाश । प्रतिसाद-५ । लेख । २६-२ उ -
२००८:७१

भाषांतरातील सममूल्यता आणि जाईची नवलकहाणी । देशपांडे गौरी । लेख । ११-४
दि १९९३:२६

भाषांतरातील सर्जकता । पुंडे दत्तात्रय । लेख । ११-१-२ हि-उ १९९३:४०

'भाषांतरातील सर्जकता' : काही प्रतिक्रिया । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । साद आणि
प्रतिसाद । लेख । १३-३ पा १९९५:३५

भाषांतराबाबत पुनश्चिंतन । देव विजया (अनु०) (मूळ लेखक : सच्चिदानंदन
कुर्यंबरंबत) । दखलपात्र । लेख । २१-४ दि २००३:५२

'भाषा - आपली सर्वांचीच' । खेर अंजनी । पुस्तक-परीक्षण । लेख । १८-३ पा
२०००:४१

भाषा - कागदावरून जिभेवर । बेलवलकर सुमन । भाषानिरीक्षण । लेख । १९-१ हि
२००१:५६

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषा : उत्क्रांतीतील 'क्वांटम उडी' । केतकर कुमार । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ
२०१०:४३

भाषा : एक भाष्य । सरदेसाई संजीव । दखलपात्र । लेख । २-२ उ १९८४:११

भाषा : एक संघर्षाचा इतिहास । देशपांडे गो०पु० । लेख । २८-४ दि २०१०:७

भाषा : घरची आणि दारची । बेलवलकर सुमन । लेख । १३-४ दि १९९५:६३

भाषा : सोयी किती, तडजोडी किती? । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ६-२ उ
१९८८:१

भाषा । मेहता पद्मा (अनु०) (मूळ कवी : सितांशु यशश्चंद्र) । वसा आंतरभारतीचा । —
लेख । १८-३ पा २०००:३३

भाषा आणि उत्क्रांती । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १६-२ उ १९९८:२८

भाषा आणि करमणूक । देव विजया । संपादकीय । लेख । १५-१ हि १९९७:१

भाषा आणि चळवळी । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ७-४ दि १९८९:१

भाषा आणि जीवन । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १-१ हि १९८३:१

[भाषा आणि जीवन, उन्हाळा २०११ अंकातील '...कवितेतील परिभाषा' ह्या —

लेखामधील संदर्भसंबंधात] । जोशी सुरेश । साद-प्रतिसाद । लेख । २९-३ पा —
२०११:६९

[भाषा आणि जीवन, उन्हाळा २०११ अंकातील जोशी सुरेश ह्यांच्या शंकेसंबंधात] । —

जोगळेकर हेमंत गोविंद । साद-प्रतिसाद । लेख । २९-३ पा २०११:६९

'भाषा आणि जीवन' चे मुखपृष्ठ । खडपेकर श्रीकृष्ण । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।
१४-४ दि १९९६:५५

'भाषा आणि जीवन'च्या अंकातील काही लेखांविषयी । मेहेंदळे म०अ० । साद-
प्रतिसाद । लेख । २०-१ हि २००२:३०

भाषा आणि भाषाभ्यास : ज्ञानेंद्रियांची क्रमवारी । जोशी अशोक । लेख । २०-२ उ
२००२:१०

भाषा आणि मानसशास्त्र । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । प्रतिसाद -१ । २७-२ उ
२००९:६७

भाषा आणि विनिमय : एक काव्यानुभव । गुंडी नीलिमा । लेख । २०-४ दि
२००२:४

भाषा आणि व्यापार । पाटकर रमेशचंद्र । लेख । ३०-१ हि २०१२:२९

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

५५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषा आणि संस्कृती । [लेखकनाम अनिर्देशित] । दखलयोग्य । लेख । ३०-१ हि

२०११:५१

भाषा पूर्वी की जीवन पूर्वी? । श्याम विमल । शंका आणि समाधान । लेख । ४-२ उ

१९८६:३४

भाषा राजनीतीची । भाटे सरोजा । ज्याची त्याची प्रचीती १ । लेख । १५-२ उ

१९९७:५७

भाषा विरुद्ध भाषा । सानिया । दखलपात्र । लेख । २०-४ दि २००२:३७

भाषा वेगळ्या झाल्या कशा? । खैरे विश्वनाथ । भाषा-कथा-संस्कृती । लेख । २५-३

पा २००७:५

भाषा वेदांची आणि आजची । कोल्हटकर माधवी । लेख । १७-४ दि १९९९:४४

भाषा शिकवण्याचा एक धाडसी प्रयोग । रानडे उषा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'Marathi for Beginners : An Intensive Course in

Spoken Marathi'] । लेख । १४-१ हि १९९६:६३

भाषा शिक्षणाचा 'मूलगामी' विचार । पानसे रमेश । लेख । २५-२ उ २००७:१४

भाषा संचालनालय - काल आणि आज । मोहनी अनुराधा । लेख । २८-४ दि

२०१०:२९

भाषा हाच प्रगतीचा पाया । पोतदार दत्तो वामन । पुनर्भेट । लेख । १५-४ दि

१९९७:२९

भाषा हेच जीवन : द०पं० जोशी । देवधर विद्या । लेख । ३०-२ उ २०१२:६

(भाषा)शिक्षणाचा खेळ(खंडोबा) । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २७-४ दि

२००९:३

भाषाग्रहण व भाषाशिक्षण । पानसे रमेश । लेख । २६-३ पा २००८:२५

'भाषाच ही निकामी?' । गुंडी नीलिमा । लेख । ३०-३ पा २०१२:७

भाषान्तर-विचार आणि कवितेचे भाषांतर : । देशपांडे ल०स० । लेख । १०-३ पा

१९९२:४

भाषाप्रभुत्व । बेडेकर दि०के० । पुनर्भेट । लेख । १-१ हि १९८३:२३

'भाषाभान' । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २६-४ दि २००८:६७

भाषाभाषांतील उच्चारण - संकेत । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

१४-२ उ १९९६:६०

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषाभिमान आणि भाषाविवेक । यादी अ०रा० । प्रतिसाद २ । लेख । २९-१ हि -
२०११:६८

भाषाभिवृद्धीची (नवी) सामाजिक दृष्टी । धोंडगे दिलीप । भाषानिरीक्षण । लेख । ८-३
पा १९९०:४२

भाषावधान । सहस्रबुद्धे सुप्रिया । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १८-३ पा -
२०००:३२

भाषावार प्रांतरचना । सहस्रबुद्धे सुप्रिया (अनु०) (मूळ लेखक : गुहा रामचंद्र) । -
दखलपात्र । लेख । २५-२ उ २००७:४५

भाषा-विकास केंद्र : एक अनोखा अनुभव । सहस्रबुद्धे वर्षा । लेख । १०-२ उ -
१९९२:२६

भाषाविकासातील कोशकार्याचे महत्त्व । तलगेरी प्रमोद । लेख । ७-२ उ १९८९:१९

भाषाविज्ञानाचे एक नमुनेदार उपयोजन । सामंत सत्त्वशीला । पुस्तक-परीक्षण
[परीक्षित पुस्तक : 'प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास'] । लेख । १६-३ पा
१९९८:२९

भाषाविज्ञानाचे विस्तारणारे क्षितिज । मोडक केतकी । लेख । ३०-२ उ २०१२:२०

भाषाविज्ञानाचे स्वाध्यायपुस्तक । गोखले श्रीधर बा० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित -
पुस्तक : 'भाषा आणि भाषाविज्ञान'] । लेख । २५-४ दि २००७:५१

भाषाविद विश्वनाथराव नरवणे । परळीकर स०म० । लेख । २२-१ हि २००४:४

भाषाविवेक । केळकर अशोक रा० । लेख । २-४ दि १९८४:५४

भाषाविषयक मर्मदृष्टी देणारा ग्रंथ । गंधे विनायक । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :
लिहावे नेटके, भाग १ व २ + उत्तर पुस्तिका] । ३०-२ उ २०११:४८

भाषाव्यवहारातील उदारमतवाद । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २४-४ दि -
२००६:१

भाषाशिक्षकांसाठी कार्यशाळा - एक अनुभव । गुंडी नीलिमा । ज्याची त्याची प्रचीती ।
लेख । २५-४ दि २००७:४९

भाषाशिक्षणाचा व्यापक विचार । कामत उमाकांत रा० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित -
पुस्तक : 'भाषाव्यवहार आणि भाषाशिक्षण'] । लेख । २५-१ हि २००७:५६

भाषाशिक्षणातील मर्मदृष्टी । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :
'मुलांची भाषा आणि शिक्षक'] । लेख । २५-२ उ २००७:६०

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

५७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषासंस्काराचे प्रयत्न । पाटणकर जयश्री । लेख । १७-३ पा १९९९:४७
भाषिक क्षमतांची निगराणी । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । १९-२ उ २००१:१
भाषिक खोड्या । देव विजया । लेख । ११-४ दि १९९३:३९
भाषिक गोंधळ । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । १९-४ दि २००१:१
भाषिक चिन्हांचा काव्यात्म उपयोग । गुंडी नीलिमा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

१३-१ हि १९९५:३१

भाषिक चुका आणि त्यांचे विश्लेषण । मालशे मिलिंद स० । लेख । ८-२ उ

१९९०:४

‘भाषिक नीती आणि व्यवहार’: चर्चासत्राचा वृत्तांत । टिळक विद्यागौरी, सहस्रबुद्धे

सुप्रिया । लेख । २०-३ पा २००२:४८

भाषिक प्रतिभा । कुलकर्णी द०भि० । लेख । २५-४ दि २००७:१६

भाषिक वैविध्य महत्त्वाचे । मराठे कालिदास बा० । प्रतिसाद ४ । लेख । २८-१ हि

२०१०:६२

भाषिक व्यवहार : मानसशास्त्रीय विचार आणि व्याकरणाची मांडणी । कामत उमाकांत

रा० । लेख । २७-१ हि २००९:१८

भाषिक व्यवहारातील सलणारे काटेकुटे । देशपांडे निशिगंध । साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । १३-१ हि १९९५:५३

‘भाषिक संघर्षाचे समाजशास्त्र’ । भट विवेक । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २७-३ पा

२००९:५८

भाषिक संज्ञापन । बडवे नीती । लेख । १६-४ दि १९९८:८

भाषिक संवेदनशीलता । कुलकर्णी द०भि० । भाषाभान । लेख । २४-२ उ २००६:४

भाषिक समता । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ३-२ उ १९८५:१

भाषिक स्वातंत्र्य । जोग रा०श्री० । पुनर्भेट । लेख । ४-३-१९८६:३

भाषेकडे कुतूहलाने पाहू या... । सहस्रबुद्धे वर्षा । दखलयोग्य । लेख । २७-३ पा

२००९:५३

भाषेचा अडसर । भांबुरे अच्युत रामचंद्र । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १-१ हि

१९८३:२६

भाषेची आडवळणे । देव विजया । संपादकीय । लेख । १७-१ हि १९९९:१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषेची मुळं लोकजीवनात! । देव विजया । ज्याची त्याची प्रचीती - १ । लेख । २८-

३ पा २०१०:५५

भाषेची यदृच्छता । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । १४-४ दि १९९६:२१

भाषेची शब्दनिष्ठ सर्जनशीलता । मोरे सदानंद । लेख । ३०-३ पा २०१२:३६

भाषेची शृंगापत्ती । सहस्रबुद्धे सुप्रिया (अनु०) (मूळ लेखक : मंजिरी धोडपकर) । —

दखलपात्र । लेख । २५-१ हि २००७:४८

भाषेची सभ्यता । रोशन । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २१-४ दि २००३:४४

भाषेचे अध्यात्म । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २०-१ हि २००२:१

भाषेचे अभिसरण - एक आव्हान । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । १७-२ उ —

१९९९:१

भाषेचे जागतिकीकरण आणि जागतिकीकरणाची भाषा । केळकर अशोक रा० । लेख ।

१८-२ उ २०००:५

भाषेचे दालित्य । बागूल देवीदास । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १७-२ उ —

१९९९:२१

भाषेचे द्रव्य आणि 'सत्तांतर'चा रंग व पोत । देव विजया । भाषानिरीक्षण । लेख । ४-

४ दि १९८६:२०

भाषेचे प्रदूषण - स्त्रीला भोवणारे । मुंडले आशा । दखलपात्र । लेख । २-३ पा —

१९८४:२७

भाषेचे प्रेम आणि भाषेचा द्वेष । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ७-२ उ

१९८९:१

भाषेचे भवितव्य । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २५-२ उ २००७:१

भाषेच्या अध्यापनातील काही प्रयोग । राईलकर मनोहर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

१३-४ दि १९९५:४०

भाषेच्या अभ्यासाची नवी क्षितिजे । मालशे मिलिंद (अनु०) (मूळ लेखक :

चॉम्स्की) । लेख । २३-४ दि २००५:८

भाषेच्या अराजकातून फेरफटका । धाक्रस पुरुषोत्तम । लेख । १७-१ हि १९९९:४०

भाषेतला लिंगभेद, पण जरा निराळा । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । २-२ उ

१९८४:१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

५९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

भाषेतील उदारमतवाद आणि मुद्रण । मोहनी दिवाकर । प्रतिसाद ४ । लेख । २५-३
पा २००७:६७

भाषेतील निरुक्तातील काही विचार । भागवत वा०बा० । लेख । १३-३ पा
१९९५:४

भाषेतील निषिद्धता । बेडेकर दि०के० । पुनर्भेट । लेख । १४-४ दि १९९६:४३
भाषेतील म्हणींचे संचित । प्रभुदेसाई विद्या वासुदेव । लेख । २६-४ दि २००८:३८
भाषेतील लिंगभेद । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २४-२ उ २००६:२
भाषेतील लिंगभेद, पदनामं आणि आदरार्थी बहुवचनं । सार्वेकर कैलास । ज्याची
त्याची प्रचीती : ४ । लेख । २४-४ दि २००६:६२

भाषेपुढील नवी आव्हाने । देव विजया । संपादकीय । लेख । १७-४ दि १९९९:१
भाषेला मुक्त राहू दे ! । कुलकर्णी द०भि० । भाषाभान : १ । लेख । २३-३ पा —
२००५:१५

भाषेवर वर्चस्व कुणाचं ? । राईलकर मनोहर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २९-१
हि २०११:४७

भाषेशी खेळणे । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ६-३ पा १९८८:१
भाषेशी घसट - चांगल्या अर्थाने । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । १६-२ उ —
१९९८:१

भाषेसंबंधी वेदातील काही विचार । भागवत वा०बा० । लेख । १२-४ दि १९९४:४
भूगोल, भाषा आणि भाषांतर : जर्मन→ मराठी । बडवे नीती । लेख । १०-३ पा —
१९९२:५१

मंदर, मंदार, मांदार । अर्जुनवाडकर लीला । प्रतिसाद । लेख । २६-१ हि २००८:७२
मत्स्यभेदाचा चकवा । आचार्य माधव ना० । लेख । २१-२ उ २००३:१५
मधाच्या घागरीच्या निमित्ताने । अर्जुनवाडकर लीला । लेख । १५-४ दि १९९७:३५
मध्यप्रदेशातील मराठी भाषा । सप्रे गीता । लेख । ८-१ हि १९९०:५
मराठी अशी लिहावी ? । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :
'मायमराठी.. कशी लिहावी.. कशी वाचावी'] । लेख । २४-१ हि
२००६:४८

मराठी आडनावे । सोनी रामगोपाल । भाषानिरीक्षण । लेख । १-२ उ १९८३:२७
मराठी आणि मागरिट । देव विजया । लेख । २२-४ दि २००४:५१

६०

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठी आणि रोमन लिपी । गोगटे म०ना० । लेख । २३-४ दि २००५:६

मराठी इंग्रजी संयुक्त पेपर । खेर शर्मिष्ठा । साद आणि प्रतिसाद ३ । लेख । १५-३ पा
१९९७:३९

मराठी उच्चारण आणि देवनागरी लिपी । नाईक राजीव । शंका... । लेख । २५-३ पा
२००७:६०

मराठी कविता : प्रमाणभाषेकडून बोलीभाषेकडे । जोगळेकर हेमंत गोविंद । लेख ।
२९-१ हि २०११:१५

मराठी कवितेची बदलती भाषा : उपबोधाख्यान । वाघ सलील । लेख । २८-३ पा
२०१०:१०

मराठी कवितेची बदलती भाषा । गुंडी नीलिमा । लेख । २८-३ पा २०१०:१५

मराठी कवितेची बदलती भाषा । जोगळेकर हेमंत गोविंद । लेख । २८-३ पा
२०१०:५

मराठी कवितेतील आधुनिकतेची परिभाषा । जोगळेकर हेमंत गोविंद । लेख । २९-२
उ २०११:३८

मराठी कोशवाङ्मयातील मौलिक भर । मेहता कलिका । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित -
पुस्तक : 'भूगोल कोश'] । लेख । २९-१ हि २०११:६१

मराठी क्रियापदांबाबत एक विचार । कामत उमाकांत । लेख । २७-४ दि २००९:२५

मराठी पदनामांची लिंगे । भागवत गीता । प्रतिसाद - १ । लेख । २५-२ उ २००७:७३

मराठी परभाषा म्हणून शिकवताना । धुपकर जयंत । लेख । ७-२ उ १९८९:३८

मराठी प्रमाणभाषेचे लेखननियम । शेख यास्मिन । मराठीचे लेखननियम । लेख । २६-
४ दि २००८:११

मराठी प्रमाणभाषेच्या लेखनाविषयीची माझी संकल्पना । मोहनी दिवाकर । लेख ।
२९-१ हि २०११:३२

मराठी बिघडविण्याचा 'आकाश(वाणी) मार्ग' । जोगळेकर गं०ना० । संपादकीय ।
लेख । १९-१ हि २००१:१

मराठी भाषा अने मराठीभाषको साथेनी मारी मैत्री । साठे मंगला सुभाष (अनु०) (मूळ -
लेखक : ब्रोकर गुलाबदास) । लेख । १-२ उ १९८३:२

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

६१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठी भाषा आणि लेखन-व्यवहार : १९६० ते ९० । देव विजया । लेख । ८-३ पा

१९९०:१६

मराठी भाषा जगवायची असेल । गाडगीळ गंगाधर । लेख । १६-१ हि १९९८:२३

मराठी भाषा व संस्कृतीला जपणारी मदुराईची सौराष्ट्री । धनपलवार माणिक । लेख ।

२६-१ हि २००८:१९

मराठी भाषा शिकताना आलेला अनुभव । ईन्ना लिमानोव्हा । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । १०-२ उ १९९२:२५

मराठी भाषा शिकवणारा ग्रंथ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'Learning Marathi as a Foreign Language : Module 1'] । लेख ।

२२-३ पा २००४:२४

मराठी भाषा सौजन्यपूर्ण आहे का? । ओक अच्युत । दखलयोग्य । लेख । २६-२ उ

२००८:५४

मराठी भाषाविज्ञान संशोधन पद्धती । धोंगडे रमेश वा० । लेख । २७-२ उ २००९:९

मराठी भाषावैज्ञानिक लेखनातला महत्त्वाचा टप्पा । आपटे माधवी । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : 'आधुनिक भाषाविज्ञान, सिद्धान्त आणि उपयोजन'] । लेख ।

१३-४ दि १९९५:७१

'मराठी भाषेचा इतिहास' । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २३-४ दि

२००५:५४

मराठी भाषेचा वापर : एक टिपण । गोगटे सुधा । भाषाविवेक । लेख । ३-४ दि

१९८५:३१

१९८५:३१ ३ -

मराठी भाषेची दैना : एक रोगनिदान । भाटे गणेश सदाशिव । लेख । २-२ उ

१९८४:१५

मराठी भाषेचे शुद्धलेखन आणि उच्चारण । तावरे स्नेहल । लेख । २६-१ हि

२००८:४४

मराठी भाषेच्या अंगभूत विस्ताराचा प्रकल्प । पानसे रमेश । लेख । २८-१ हि

२०१०:४९

मराठी भाषेच्या भवितव्याबद्दल चिंता । संपादक । ग्रंथसूची । लेख । २-३ पा

१९८४:१८

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठी भाषेच्या विकासाच्या वाटा - ६ : राजाश्रय व लोकाश्रय । परांजपे प्र०ना० ।

लेख । २६-४ दि २००८:३

मराठी भाषेच्या विकासाच्या वाटा - ७ : मराठीसाठी स्वतंत्र विद्यापीठ । परांजपे

प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २७-१ हि २००९:३

मराठी भाषेच्या विकासाच्या संदर्भात कोंकणी-मराठी वादाचे स्वरूप । प्रभुदेसाई —

वि०बा० । लेख । ९-४ दि १९९१:९

मराठी भाषेच्या विविध छटांचे मनोज्ञ दर्शन घडविणारा लेखसंग्रह - 'बोलभाषा' ।

प्रधान ग०प्र० । पुस्तक-परीक्षण । लेख । १८-२ उ २०००:५६

मराठी भाषेतली लागालागी आणि लावालावी । बडवे नीती । जाता जाता । लेख । ७-

२ उ १९८९:१७

मराठी भाषेतील आश्चर्यांचे आंबटगोड धक्के । ग्लुशकोव्हा इरीना । ज्याची त्याची —

प्रचीती । लेख । ७-१ हि १९८९:४५

मराठी भाषेतील नकारात्मक वाक्यरचनेतील क्रियापदे । वैद्य धनंजय । लेख । २७-४

दि २००९:२९

मराठी भाषेतील पदक्रम । केळकर अशोक रा० । भाषानिरीक्षण । लेख । ३-४ दि —

१९८५:१८

मराठी भाषेतील सौजन्य । शेजवलकर प्र०चिं० । प्रतिसाद । लेख । २६-४ दि —

२००८:८२

मराठी भाषेवरचे माझे प्रेम । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । २०-२ उ २००२:१

मराठी माणसाचे इंग्रजी घर । मेहेंदळे म०अ० । लेख । ७-२ उ १९८९:३६

मराठी माणसाच्या भाषिक गरजा : एक चार कलमी योजना । केळकर अशोक रा० । —

लेख । १६-२ उ १९९८:४

मराठी लिपीतील काही अक्षरांत व जोडाक्षरांत बदल । शेजाळ केशवराव । ज्याची —

त्याची प्रचीती २ । लेख । १५-२ उ १९९७:५८

मराठी लेखनाची 'दूरवस्था' । सामंत सत्त्वशीला । लेख । १८-३ पा २०००:१६

'मराठी लेखनातील विरामचिन्हांचा उपयोग' । चुनेकर सु०रा० । साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । ८-२ उ १९९०:२७

मराठी लेखनातील विरामचिन्हांचा उपयोग । केळकर अशोक रा० । लेख । ७-४ दि —

१९८९:६

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

६३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठी लेखनातील संकेत-चिन्हांचा उपयोग : काही नोंदी । केळकर अशोक रा० ।

साद आणि प्रतिसाद । लेख । ८-४ दि १९९०:३७

मराठी लेखनातील संकेतचिन्हांचा उपयोग । अडोणी दा०ल० । साद आणि प्रतिसाद ।

८-४ दि १९९०:३१

मराठी वाक्यरचना आणि प्रयोगांतर । आचार्य माधव ना० । भाषानिरीक्षण । ३-१ हि

१९८५:१३

मराठी विकासाच्या दिशा : परिसंवाद वृत्तांत । सहस्रबुद्धे सुप्रिया । लेख । २२-२ उ

२००४:४२

मराठी विकासाच्या दिशा । बोकील मिलिंद । लेख । २२-३ पा २००४:४

‘मराठी विज्ञानपुस्तिका’ - स्वागतार्ह सुरुवात । खरे नंदा । पुस्तक-परीक्षण । लेख ।

१७-२ उ १९९९:५८

मराठी विद्यापीठ । देव सदाशिव । प्रतिसाद २ । लेख । २८-२ उ २०१०:७२

मराठी वृत्तपत्रे आणि इंग्रजीची ताबेदारी । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । ५-१

हि १९८७:१

मराठी वैचारिक साहित्याचे स्वरूप कालचे, आजचे आणि उद्याचे । रेगे मेघश्याम

पुंडलीक । लेख । १३-३ पा १९९५:२७

मराठी व्याकरणपरंपरेचे नव्याने परीक्षण । आचार्य माधव ना० । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘मराठी व्याकरण : वाद आणि प्रवाद’] । लेख । ६-१ हि

१९८८:४१

मराठी व्याकरणाची चिकित्सा व समालोचन । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक : ‘मराठी व्याकरण विवेक’] । लेख । ८-१ हि १९९०:४४

मराठी व्याकरणाच्या अभ्यासाची दिशा । गोविलकर लीला । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘मराठी व्याकरणाचा अभ्यास’] । लेख । २२-१ हि

२००४:४९

मराठी व्याकरणाच्या अभ्यासाची दिशा । परब प्रकाश । प्रतिक्रिया - २ । लेख । २२-

४ दि २००४:५५

‘मराठी शब्दरत्नाकर’ची प्रस्तावना । आपटे वा०गो० । पुनर्भेट । लेख । ३०-३ पा

२०१२:६९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठी शब्दरूपांमधली काही संदेह स्थळे । केळकर अशोक रा० । भाषाविवेक । लेख ।

८-४ दि १९९०:४९

मराठी शब्दांच्या जागी हिंदी शब्द । क्षीरसागर शकुंतला । प्रतिसाद ३ । लेख । २८-१

हि २०१०:७३

मराठी शिकताना : एका कन्नडिगाचे अनुभव । कुलकर्णी विरूपाक्ष । ज्याची त्याची -

प्रचीती । लेख । २-४ दि १९८४:४८

मराठी शुद्धलेखन : पुनर्विचाराच्या दिशेने । जोगळेकर गं०ना० । लेख । ८-४ दि -

१९९०:४

मराठी शुद्धलेखन:फेरविचार? । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । प्रतिक्रिया । २६-१ हि -

२००८:४८

मराठी संगणकीय चलन-प्रणालीची पायाभरणी । शहाणे अशोक । लेख । २३-१ हि

२००५:३

मराठी हस्तलिखित ग्रंथांचा प्रपंच । ओंकार भय्यासाहेब । लेख । ४-४ दि १९८६:७

मराठी-इंग्रजी द्विभाषा समृद्धी । पानसे रमेश । लेख । २८-१ हि २०१०:४५

मराठी-कन्नड संबंध : भाषिक अंग । आवळीकर पंडित । लेख । ९-२ उ १९९१:३१

मराठीकरण, भाषिक देवघेव, समृद्धी इ० । देवळेकर सुशान्त शंकर । लेख । २९-१

हि-२०११:४०

मराठी-कोंकणी वाद : काही अंतःप्रवाह । केळेकर रवींद्र । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

८-१ हि १९९०:२७

मराठीचं शुद्धलेखन । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ४-१ हि १९८६:१

मराठीचा निष्क्रिय कर्मयोगी । बर्नसन मॅक्सीन । सहज । लेख । ८-४ दि १९९०:२१

मराठीचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम । गोखले द०न० । लेख । ७-२ उ १९८९:२६

मराठीचा पुळका आणि विळखा । डोळे जयदेव । दखलपात्र । लेख । २५-२ उ -

२००७:४६

मराठीचा मान राखा आणि इंग्लिशचे थैमान रोखा । साठे वि०ना० । लेख । १३-२ उ

१९९५:४४

‘मराठीचिये मंदिरी’ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २३-४ दि -

२००५:६५

मराठीची आजची स्थिती । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २४-१ हि २००६:१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

६५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठीची आवड वाढविण्यासाठी । भेडसगावकर नीना । अभिनंदनीय । लेख । २६-१

हि २००८:६७

‘मराठीची कैफियत’ । भेंडे सुभाष । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २५-१ हि २००७:५३

मराठीची लेखनपद्धती आणि शुद्धलेखन । मोहनी दिवाकर । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । १३-२ उ १९९५:४०

मराठीची व्यवहार्य मागणी । देव विजया । संपादकीय । लेख । २०-३ पा २००२:१

मराठीचे ‘त्रिकालदर्शन’ । इनामदार हे०वि० । लेख । २१-१ हि २००३:२१

मराठीचे अध्यापन व लेखन । हळबे मालती । लेख । १९-२ उ २००१:२०

मराठीचे चांगभले । मुंडले आशा । लेख । १६-३ पा १९९८:२६

मराठीचे ममत्व कशासाठी? । वैद्य शंकर । लेख । २०-३ पा २००२:१३

मराठीचे राजकारण का फसते? । पळशीकर सुहास । लेख । २०-३ पा २००२:३२

मराठीचे लेखननियम : प्रास्ताविक । परांजपे प्र०ना० । मराठीचे लेखननियम । लेख ।

२६-३ पा २००८:९

मराठीचे लेखनसंकेत । काळे कल्याण । मराठीचे लेखननियम । लेख । २६-४ दि

२००८:१७

मराठीचे शुद्धलेखन : पुनर्विचार । मराठीचे लेखननियम । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० ।

लेख । २६-३ पा २००८:११

मराठीच्या प्रश्नांचा ऐतिहासिक मागोवा । मंचरकर र०बा० । लेख । २८-४ दि

२०१०:१७

मराठीच्या विकासाच्या दिशा - ३ : भाषिक पाहणी । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय ।

लेख । २३-२ उ २००५:१

मराठीच्या विकासाच्या वाटा - २ : विद्यापीठांत भाषांतर-विभाग । परांजपे प्र०ना० ।

संपादकीय । लेख । २३-१ हि २००५:१

मराठीच्या विकासाच्या वाटा - ४ : शब्दकोश । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख ।

२३-४ दि २००५:१

मराठीच्या विकासाच्या वाटा - ५ : चालायचंच! । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय ।

लेख । २४-३ पा २००६:१

मराठीच्या विकासाच्या वाटा । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । २२-४ दि

२००४:१

६६

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठीच्या शिक्षकांची तज्ज्ञांच्या मदतीची गरज कशी भागवणार? । बर्वे नंदिनी

अविनाश । दखलयोग्य । लेख । २६-१ हि २००८:५६

मराठीच्या शिक्षणाची दुरवस्था । गोडबोले मंगला । चर्चासत्र-वृत्तान्त । लेख । २४-२

उ २००६:३२

मराठीतील 'अतिरिक्त' पण 'अनुबोधक' सर्वनामे 'हा - ही - हे' । संगोराम श्रीरंग

दामोदर । लेख । २२-२ उ २००४:२४

मराठीतील 'विवाद्य' संयुक्त क्रियापदे । ओझरकर रेणुका । लेख । २८-१ हि

२०१०:३३

मराठीतील आघातांचे उच्चार व लेखन (उच्चारदर्शनासाठी नागरी लिपीची अपर्याप्तता) ।

मोहनी दिवाकर । लेख । २७-४ दि २००९:४०

मराठीतील काही फारसी शब्दांचा संस्कृतशी संबंध : एक प्रतिक्रिया । पाध्ये गौ०वा० ।

साद-प्रतिसाद - २ । लेख । १९-३ पा २००१:५५

मराठीतील काही फारसी शब्दांचा संस्कृतशी संबंध । मेहेंदळे म०अ० । लेख । १८-

१ हि २०००:५

मराठीतील नामांचा लिंगविचार : एक स्थूल निरीक्षण । कामत उमाकांत । लेख । २८-

१ हि २०१०:१२

मराठीतील पहिला अवतरणकोश । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'एक सहस्र मराठी काव्य अवतरणांचा काव्य अवतरण कोश'] । लेख ।

११-४ दि १९९३:४९

मराठीतील पहिला जोडणी-कोश : 'मराठी लेखन कोश' । शेख यास्मिन । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । १९-४ दि २००१:४१

मराठीतील बहुपदीय क्रियापदे व क्रियाव्याप्ती विचार । भट-बेहेरे अनघा । लेख । २८-

२ उ २०१०:७

मराठीतील लांबलचक वाक्ये । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १२-

४ दि १९९४:५५

मराठीतील शिव्या । चाफेकर श्री०ना० । भाषानिरीक्षण । लेख । २-३ पा १९८४:२४

मराठीतील संज्ञापनविशेष । गोखले द०न० । लेख । ३-२ उ १९८५:२७

मराठीतील समास । सामंत सत्त्वशीला । प्रतिसाद २ । लेख । २३-२ उ २००५:६०

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

६७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मराठीतून राज्यशास्त्र : दोन प्रयत्न । पळशीकर सुहास । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

६-१ हि १९८८:३

मराठीला पर्याय नाही! । पटेल रझिया । दखलपात्र । लेख । २०-२ उ २००२:१८

मराठीला लागलेला एक अनन्वय अलंकार । गोखले द०न० । भाषापरीक्षण । लेख ।

४-१ हि १९८६:२४

मराठीला वाचवायचं? आणि ते का बरं? । केळकर अशोक रा० । लेख । २१-२ उ

२००३:३

मराठीवरील हिंदीचा प्रभाव । बर्वे उज्ज्वला । लेख । २८-१ हि २०१०:३९

मढेकर आणि छंद:शास्त्र । पातुरकर शुभांगी । लेख । २८-४ दि २०१०:४८

मढेकरांच्या कवितांची शैलीशास्त्रीय समीक्षा । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : 'मढेकरांची काव्यशैली'] । लेख । ३०-२ उ २०१२:४०

'मन्हाटी संस्कृती : काही समस्या' । जोशी वसंत स० । लेख । १५-१ हि

१९९७:३५

मन्हाटी संस्कृतीचा (संस्कृतीच्या?) न्हासाचे पहिले पाऊल । कुलकर्णी शिरीन । लेख ।

१९-३ पा २००१:३६

मला उत्तर हवंय । सामंत सत्त्वशीला । लेख । १३-१ हि १९९५:१९

मला न आवडे भारत । देव विजया (अनु०) (मूळ लेखक : झाबवाला रूथ प्रावेर) ।

दखलपात्र । लेख । ६-२ उ १९८८:३१

महाकठीण महाकर्म : मुद्रित शोधन । भागवत गीता । दखलपात्र । लेख । १९-२ उ

२००१:२६

महाजालावरचा मराठी विश्वकोश । पाध्ये विजय । पुस्तक-परीक्षण : १ [परीक्षित

संकेतस्थळ : 'www.marathivishvakosh.in'] । लेख । ३०-१ हि

२०१२:६३

महाभारत आणि लोकभाषा । खैरे विश्वनाथ । प्रतिसाद : २ । लेख । २३-१ हि

२००५:५६

महाभारत, रामायण आणि लोककथा । खैरे विश्वनाथ । प्रतिसाद : ३ । लेख । २३-२

उ २००५:६१

महाभारतात मराठी । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । लेख । २२-४ दि २००४:४२

६८

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘महाराष्ट्र आणि मराठी भाषा’ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २७-१
हि २००९:६८

महाराष्ट्र माउली । मुजुमदार गो०गो० । कविता । १६-३ पा १९९८:४४

महाराष्ट्र राज्य शिक्षणक्षेत्रातील मराठी आणि इतर भाषांचे स्थान : एक टिपण ।

केळकर अशोक रा० । लेख । ७-३ पा १९८९:५

महाराष्ट्र व कर्नाटक : भाषा आणि संस्कृती । कुलकर्णी गो०म० । लेख । १९-२ उ
२००१:३३

महाराष्ट्र शासन निर्णय - २००९ [देवनागरी लिपी व वर्णमाला ह्यासंबंधातील] (१) ।
२८-१ हि २०१०:६९

महाराष्ट्र शासन निर्णय - २००९ [देवनागरी लिपी व वर्णमाला ह्यासंबंधातील] (२) ।
२८-१ हि २०१०:४७

महाराष्ट्र शासन, युनिकोड आणि इन्स्क्रिप्ट । पाध्ये विजय । प्रतिसाद ४ । लेख । २८-
४ दि २०१०:८५

महाराष्ट्र-प्रयोग-चंद्रिका : एक अवलोकन । धनपलवार माणिक । लेख । २१-३ पा
२००३:३०

महाराष्ट्रात येणारे परप्रांतीय । माळी सुनील । दखलयोग्य । लेख । २६-१ हि
२००८:६०

महाराष्ट्रातील संस्कृतविषयक धोरण । बहुलकर श्रीकांत । भाषा-वार्ता । लेख । २-१
हि १९८४:४१

महाविद्यालयाच्या कार्यालयातील भाषा । पगार एकनाथ । लेख । २२-४ दि
२००४:३१

महाविद्यालयीन नियतकालिके : काही निरीक्षणे । बर्वे उज्ज्वला । लेख । २६-३ पा
२००८:५६

मांडणी विवेक / आकलनसुलभ मांडणी । देव विजया । भाषाविवेक । लेख । ३-१ हि
१९८५:२६

मागचं-पुढचं । परदेशी प्रशांत । दखलपात्र । लेख । २५-२ उ २००७:४९

माझा जपानी अभ्यास । रोशन । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २१-२ उ
२००३:४१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

६९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

माझा मराठाचि बोलू... । जोशी ना०या० । दखलपात्र । लेख । १६-२ उ

१९९८:१०

माझा वन बीएचके फ्लॅट । बुवा वि०आ० । दखलपात्र । लेख । २५-१ हि

२००७:४६

माझी कुत्तरओढ । कोळी संजयकुमार । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ३०-४ दि

२०१२:११५

माझे गुरू डॉ० कालेलकर । मुंडले आशा । लेख । ७-१ हि १९८९:१५

माझे नाठाळ भाषिक जीवन । केळकर अशोक रा० । लेख । २४-४ दि २००६:६८

मातृभाषा, परभाषा । देव विजया (अनु०) (मूळ लेखक : सारंग विलास) । लेख ।

१८-४ दि २०००:१९

माध्यम हाच शत्रू बनतो । सुखटणकर मीना, झणकर अनिल (अनु०) (मूळ लेखक :

एब्रहम अबू) । लेख । ५-४ दि १९८७:२९

माध्यम हिंदी-इंग्रजी । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । संपादकीय । लेख । ७-१ हि १९८९:१

माध्यमे भाषा घडवू(ही) शकतात! । बर्वे उज्ज्वला । लेख । २५-२ उ २००७:३५

मानवी विकास आणि भाषा । खैरे विश्वनाथ । लेख । २०-४ दि २००२:८

मानवी हक्कांची भाषा । सरोदे असीम । दखलयोग्य । लेख । २७-२ उ २००९:५३

‘मामा’ । भाटवडेकर मो०वि० । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २४-२ उ

२००६:५२

मायबोलीमधले धक्के आणि हिसके । भवाळकर तारा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

३-२ उ १९८५:३२

मायमराठीचा नाका : वासू देशपांडे । जोशी न०म० । आदरांजली । लेख । २५-४ दि

२००७:१०

मालखांड आणि ओथंबा । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दायन । लेख । १५-३ पा

१९९७:६३

‘मालप्रॉपिजम आणि वक्रतुंडी भाषित’ । आपटे माधवी । प्रतिसाद-४ । २५-२ उ

२००७:७७

मालवणी बोलीचे मराठी साहित्यातील उपयोजन । काजरेकर गोविंद । लेख । ३०-४

दि २०१२:९६

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

माहितीसाठी [भाषा आणि जीवन, उन्हाळा २००८ अंकातील एक लेख व एक

कविता ह्यांच्यासंबंधात] । संपादक । लेख । २६-३ पा २००८:८

माहेरची भाषा । प्रधान ग०प्र० । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २१-१ हि

२००३:१९

मिताक्षरी भाषा । तडकोडकर सु०म० । लेख । २६-२ उ २००८:५१

‘मित्र मराठी शाळांचे’ । पिटकर उर्मिला । उपक्रम । लेख । २३-१ हि २००५:४८

मिलिंद मालशे यांचे ज्ञानमूलक सौंदर्यज्ञान... नको रे बाबा! । बागड प्रशांत । प्रतिसाद-

१ । लेख । २६-२ उ २००८:६२

‘मिस्टर’ । रथ विमल । शब्दायन । लेख । १२-३ पा १९९४:४८

‘मी आणि अहिराणी’: भाषिक अंगाने परिचय । देवरे सुधीर । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । २१-२ उ २००३:२५

मुखपृष्ठांवरील चित्राचा/चे अर्थ । पुरंदरे आशुतोष । प्रतिसाद - ५ । लेख । २९-४ दि

२०११:७६

मुखपृष्ठाविषयी । अर्जुनवाडकर लीला । प्रतिसाद - १ । लेख । ३०-१ हि

२०११:७५

मुखपृष्ठाविषयी । गुंडी नीलिमा । प्रतिसाद - २ । लेख । ३०-१ हि २०१२:७६

मुखपृष्ठाविषयी । सादरे शैलेश । प्रतिसाद - ३ । लेख । ३०-१ हि २०१२:७७

मुद्रण व्यवसायाची सद्यःस्थिती । सोमण अंजली । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ५-२

उ १९८७:३४

मुद्रणप्रत आणि मुद्रणसूचना । घारे दीपक । लेख । १३-३ पा १९९५:१०

मुरुडची भाषा । बाळ विनायक नारायण । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ २०१०:४५

मुलांचा भाषाविकास : डायरीतले एक पान १२ मे १९७० । परांजपे प्र०ना० ।

ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २७-२ उ २००९:५२

मुलांचा भाषाविकास । सहस्रबुद्धे वर्षा । लेख । २७-२ उ २००९:१७

मुलाखत : एक घेणे । परांजपे प्र०ना० । लेख । १-२ उ १९८३:१५

मुलाखत : एक देणेघेणे । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १६-४ दि

१९९८:१

मुलाखतीची तयारी । पाळंदे पु०स० । लेख । १७-४ दि १९९९:६२

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

७१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

मुले वाट पाहतात, की मुले वाट पहात असतात? । केळकर अशोक रा० । शंका

आणि समाधान । लेख । ७-२ उ १९८९:३९

मूकं करोति वाचालम् पंगुं लंघयते गिरिम् । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । २१-

४ दि २००३:१

मूर्तातून अमूर्त की अमूर्तातून मूर्त? । पंडित चिं०मो० । लेख । १७-२ उ १९९९:३३

‘मूलाँ रुज’ : शापित प्रतिभावंताची दास्तान । जोशी सुहास भास्कर । पुस्तक-परीक्षण ।

लेख । ३०-२ उ २०१२:४३

‘मृच्छकटिक’ नाटकातील कल्यवर्त’ आणि अर्थकल्यवर्त’ । मेहेंदळे म०अ० । साद

आणि प्रतिसाद । लेख । २०-४ दि २००२:५२

मृत व्यक्तीचा सन्मानपूर्वक उल्लेख । संपादक । शंका आणि समाधान । लेख । २-२

उ १९८४:४७

मेकॉले विरुद्ध प्रिन्सेप विरुद्ध ट्रेवेल्यन । कोल्हटकर अरविंद । लेख । २८-३ पा

२०१०:४०

मॅलप्रॉपिजम आणि ‘वक्रतुंडी’ भाषा । नाईक राजीव । प्रतिसाद । लेख । २५-१ हि

२००७:४७

मो०वि० भाटवडेकर । परांजपे प्र०ना० । आदरांजली । लेख । २४-४ दि

२००६:१०

मोहनदास : आवर्जून वाचण्याजोगी कथा । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण - ३

[परीक्षित पुस्तक: ‘मोहनदास’] । लेख । २८-४ दि २०१०:७४

मौखिक अनुवाद : एक व्यवसाय व व्यवहार । देवधर य०चिं० । लेख । ११-१-२

हि- उ १९९३:६१

मौनं सर्वार्थ साधनम् । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । १९-३ पा २००१:१

म्हणजे शब्द आपणहून येतील । बडवे नीती । दखलपात्र । लेख । ११-४ दि

१९९३:३५

‘म्हणजे’चे रूप म्हटलं कसे काय? । केळकर अशोक रा० । ...आणि समाधान ।

लेख । २४-४ दि २००६:६५

म्हणीचे दूर्वाकुर । आचार्य माधव ना० । लेख । ३०-२ उ २०१२:३३

म्हणी : अनुभवांचे वेचक मोती । शहा मृणालिनी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

‘आजीबाईच्या सुपातले मोती’] । लेख । १६-२ उ १९९८:५२

७२

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

म्हणी, सुभाषितं आणि अवतरणं । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । २-३ पा

१९८४:१

‘म्हणून’ची चूक । क्षीरसागर शकुंतला । प्रतिसाद -१ । लेख । २८-३ पा

२०१०:७०

यंत्रालय ज्ञानकोशाची निर्मिती । देव सदाशिव । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

‘कथा यंत्रालय ज्ञानकोशाची’] । लेख । २५-३ पा २००७:५१

‘यंत्रालयाचा ज्ञानकोश’ । देव सदाशिव । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २३-१ हि

२००५:५१

यथा भाषकस्तथा भाषा । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । २१-२ उ २००३:१

यम आणि नियमन । कुलकर्णी निर्मला । लेख । २०-३ पा २००२:२६

यमलार्जुन । आचार्य माधव ना० । लेख । २९-१ हि २०११:८

यशवंतांच्या ‘आई’ कवितेतील परिष्करण । गुंडी नीलिमा । लेख । १६-४ दि

१९९८:४३

या संख्यांना नावे आहेत का? । भाटवडेकर मो०वि० । शंका । लेख । २४-१ हि

२००६:५६

यापुढचं महाराष्ट्रगीत । चित्रे दिलीप पुरुषोत्तम । कविता । २८-१ हि २०१०:६

यावनी भाषा । देशपांडे ब्रह्मानंद । शब्दजिज्ञासा । लेख । २७-४ दि २००९:५

‘युगे अठ्ठावीस....’ । आचार्य माधव ना० । लेख । १९-२ उ २००१:४

युनिकोड संकेतप्रणालीसंबंधी... । पाध्ये विजय । संपादकीय । लेख । २८-२ उ

२०१०:३

येशूची लोकशिक्षणाची शैली । दिब्रिटो फ्रान्सिस । लेख । १०-४ दि १९९२:४०

‘र’चे राज्य । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १०-२ उ १९९२:३४

रक्त । सायनेकर विनय । आदरांजली । लेख । २६-२ उ २००८:३

‘रणांगण’ समीक्षेचे मौलिक पुनरावलोकन । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : रणांगण - समीक्षेची साठ वर्षे] । लेख । २६-१ हि

२००८:६०

रवींद्रनाथांची मुलांना देणगी । झा अपर्णा । लेख । ७-१ हि १९८९:३८

रसरशीत अनुभव देणाऱ्या कविता । चौधरी विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक : ‘॥ शरणागताचे स्तोत्र ॥’] । लेख । २५-२ उ २००७:६९

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

७३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

रसरशीत प्रेमकविता । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तके: १. 'निरंतर

२. 'मितवा'] । लेख । २७-२ उ २००९:५५

रहावा । पुंडे द०दि० । भाषानिरीक्षण । लेख । ६-२ उ १९८८:४०

राजकारणातील भाषा । प्रधान ग०प्र० । लेख । ३-२ उ १९८५:४

राजकारण्यांची भाषा । कुलकर्णी कल्पना । लेख । ३०-१ हि २०१२:३७

राजभाषा मराठीचा सर्वांगीण विचार । धोंडगे दिलीप । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'मराठी भाषा: स्वरूप आणि उपयोजन'] । लेख । २४-२ उ

२००६:४८

राजमा, कंगाल आणि गुलबकावली । देशपांडे गौरी । साद आणि प्रतिसाद १ । लेख ।

१५-४ दि १९९७:५१

राज्य परिवहन मंडळ : निषेध आणि अभिनंदनही । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । ज्याची

त्याची प्रचीती । लेख । ३-४ दि १९८५:३५

राज्य मराठी विकास संस्थेच्या दोन सूची । शिंदे राजशेखर । पुस्तक-परिचय [परीक्षित

पुस्तक: १. 'मराठी विज्ञानवाङ्मय सूची, २. 'मराठी ग्रंथसूची'] । १९-३ पा

२००१:३४

राज्य मराठीचे... इंग्रजी शाळांचे । परब प्रकाश । दखलयोग्य । लेख । २९-१ हि

२०११:५५

राज्यात घडताहेत अर्धवट ज्ञान असलेले 'शिक्षक' । [लेखकनाम अनिर्देशित] ।

दखलयोग्य । लेख । २५-४ दि २००७:४८

राज्यात राज्यभाषेतर माध्यमाच्या शाळा असाव्यात का? । मेहेंदळे म०अ० । लेख ।

३-३ पा १९८५:१६

रामदासांचा भाषाविचार । कानडे मु०श्री० । लेख । ३-२ उ १९८५:२०

राष्ट्रभाषा । राईलकर मनोहर । प्रतिसाद १ । लेख । २९-२ उ २०११:७०

राष्ट्रीय साक्षरता मिशन । श्याम विमल । लेख । १९-२ उ २००१:३२

रीरी म्हणजे पितळ । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । २४-२ उ २००६:२९

रुक्ष मानलेल्या विषयाला सुखद दाद । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । भाषाभ्यासवार्ता ।

लेख । ५-२ उ १९८७:३६

रूपक आणि रूपितांग : अर्थांतरणाची प्रक्रिया । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख ।

१५-४ दि १९९७:५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

रूपकाच्या विळख्यात । आचार्य माधव ना० । लेख । ४-४ दि १९८६:४

रे गालिब । आवळीकर पंडित । कविता । १६-०३ पा १९९८:१८

न्हस्व-दीर्घाची विभाषा की द्विविधा? । सामंत सत्त्वशीला । लेख । २८-१ हि

२०१०:३०

‘लर्निंग मराठी अँज् अ फॉरिन लॅंग्विज्’ : नीट-नेटके, उपयुक्त । बर्नसन मॅक्सीन ।

पुस्तक-परीक्षण । लेख । २३-३ पा २००५:३५

ललित वाङ्मयाचा अनुवाद । पांडे भारती । लेख । ३०-१ हि २०१२:२३

ललित साहित्याचे भाषांतर : एक यक्षप्रश्न । अर्जुनवाडकर लीला । लेख । १०-३ पा

१९९२:३२

ललित साहित्याचे भाषांतर का करायचे? । देशपांडे गौरी । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । १०-३ पा १९९२:५८

ललितेतर वाङ्मयाचा अनुवाद । देव विजया । लेख । १०-३ पा १९९२:३९

लहान आणि मोठे । सहस्रबुद्धे वर्षा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । १३-१ हि

१९९५:३२

लहान मुलांची भाषा : काही नोंदी । निंबकर जाई । लेख । ५-१ हि १९८७:२१

लहान मुलांसाठी हसत-खेळत शिक्षण । कुलकर्णी वंदना । लेख । ११-३ पा

१९९३:६६

‘लागवड आणि परिभाषा’ । देव विजया । लेख । ८-२ उ १९९०:४२

लालित्य व संशोधन : एक हरवलेला तोल । डांगे सदाशिव अं० । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘भारतीय मिथ्यांचा मागोवा’] । लेख । ५-२ उ

१९८७:३८

‘लिंग्विस्टिक कोड’ आणि भाषेची कोडी । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ८-१

हि १९९०:१

‘लिटरेचर’ शब्दाचा नवा अर्थ । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ९-३ पा

१९९९:१

लिपी बदलू या । गोगटे म०ना० । लेख । ६-३ पा १९८८:३७

लिहायचं तरी कशासाठी? । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । १५-४ दि

१९९७:१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

७५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

लिहिण्यापेक्षा वाचायला शिकवा । रथ नीळकंठ । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ९-३

पा १९९९:४९

लेख लिहिण्याचं हळवं निमित्त । ग्लुशकोव्हा इरीना । जाता जाता । लेख । ११-४ दि

१९९३:४२

लेखक : प्रकाशक : वाचक । भागवत श्री०पु० । दखलपात्र । लेख । ५-४ दि

१९८७:३५

लेखन । गुंडी नीलिमा (अनु०) (मूळ लेखक : ऑडन विस्टॅन ह्यू) । धन परक्याचे ।

लेख । १५-२ उ १९९७:४६

लेखन, मुद्रण आणि मानवी संज्ञापन । केळकर अशोक रा० । लेख । २-२ उ

१९८४:४

लेखनविवेक / स्वल्पविराम आणि समयोगी रचना । केळकर अशोक रा० ।

भाषाविवेक । लेख । ४-१ हि १९८६:३७

लेखनविषयक शासन-निर्णयावरील प्रतिक्रिया । केळकर अशोक रा० । लेख । २८-२

उ २०१०:५३

लेणे, की लेणी? । अर्जुनवाडकर लीला । साद आणि प्रतिसाद । १५-१ हि

१९९७:६५

लॅटिन नव्हे; पोर्तुगीज व फ्रेंच संस्कार । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'बोरकर-काव्यसमीक्षा (१९३७ ते २००८)'] । लेख । २९-४ दि

२०११:६३

लोकपरंपरेतील वाग्युद्धे । भवाळकर तारा । लेख । १७-४ दि १९९९:३

लोकमान्य टिळक यांचा भाषाविचार । कानिटकर य०शं० । भाषाविचार । लेख ।

१९-१ हि २००१:२४

लोकशिक्षण आणि मराठी भाषा । केळकर अशोक रा० । पुनर्भेट । लेख । ११-३ पा

१९९३:२४

'लोकशिक्षण' मासिके : एक नोंद । शेणई सुजाता । लेख । ११-३ पा १९९३:५९

लोकशिक्षणाची घराणी । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ११-३ पा

१९९३:१

लोकशिक्षणाची दृष्टिगम्य माध्यमेकाही विचार । केळकर अशोक रा० । परिशिष्ट २ ।

लेख । १०-४ दि १९९२:७८

७६

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

लोकशिक्षणाचे माध्यम । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । १०-२ उ १९९२:१
लोकशिक्षणाचे राजमार्ग, आडमार्ग आणि वाममार्ग । मुंडले आशा । लेख । ११-३ पा
१९९३:२०

लोकसाहित्याने संपन्न लोकजीवन । चांगण कोकिळा ह० । लेख । ३०-१ हि
२०१२:३३

लोकाचारातील काही शब्दप्रयोग । भिडे वसुधा । भाषानिरीक्षण । लेख । ५-४ दि
१९८७:३३

लोकोक्ती आणि पाऊस । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख । २२-३ पा २००४:१
'वंशवृक्ष' : अनुवाद-पारितोषिकाच्या निमित्ताने । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । भाषा-वार्ता ।
लेख । ८-३ पा १९९०:४७

वक्ता दशसहस्रेषु । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'The
Business Guide to Effective Speaking'] । लेख । १२-१ हि
१९९४:६३

वचनवेध : दोन शब्द । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । धन आपलेच । लेख ।
३०-३ पा २०११:६७

वचनवेध : दोन शब्द, दोन वाक्संप्रदाय । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया । लेख ।
७-१ हि १९८९:१९

'वछाहरणा'तील अर्थप्रपंच । कुलकर्णी व०दा० । लेख । ४-१ हि १९८६:१८
वर्ण आणि अक्षर । मोहनी दिवाकर । प्रतिसाद - २ । लेख । २८-३ पा २०१०:७१
वर्णक्रम आणि = । देवळेकर सुशान्त शं० । लेख । २९-२ उ २०११:६२
वर्ष ३०, अंक ३विषयी । काळे रावसाहेब । प्रतिसाद - २ । लेख । ३०-४ दि
२०१२:१३२

वर्ष ३०, अंक ३विषयी । प्रतिसाद - २ [अंकात प्रसिद्ध झालेल्या मजकुरावरील
अभिप्राय] । काळे रावसाहेब । लेख । ३०-४ दि २०१२:१३२

वन्हाडी आणि अहिराणी बोलींतील समानार्थी म्हणी । वले वासुदेव सोमाजी । लेख ।
२५-१ हि २००७:३५

वन्हाडी बोलीची उच्चार प्रवृत्ती । काळे रावसाहेब । प्रतिसाद । लेख । २६-४ दि
२००८:८३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

७७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मघले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

वन्हाडी बोलीतील स्वरस्वनिम । काळे रावसाहेब मुरलीधर । लेख । ३०-४ दि

२०१२:१५

वन्हाडी शब्दयात्रा । वाघ विठ्ठल । लेख । ३०-४ दि २०१२:६०

वसंत आबाजी डहाके । परांजपे प्र०ना० । अभिनंदन । लेख । २८-२ उ २०१०:२

वसती वनकुहरी । अकलूजकर विद्युल्लेखा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ६-४ दि

१९८८:१४

वस्तुस्थितीचा स्वीकार । भागवत श्री०पु० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । १२-३ पा

१९९४:५४

वाक्यचिन्हे कशाला? । कुलकर्णी द०भि० । भाषाभान । लेख । २४-४ दि २००६:५

वाक्यविचारातील एका ज्वलंत क्षेत्राचं साक्षेपी आणि विचारप्रवर्तक भाषाविश्लेषण ।

जोशी स्मिता । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: 'Marathi Syntax : A Study of Reflexives'] । १०-२ उ १९९२:४१

वाघा वाघा, वनरुद्रा! [The Tyger ह्या कवितेचा भावानुवाद] । रानडे पंढरीनाथ

(अनु०) (मूळ कवी : ब्लेक विल्यम) । कविता । ६-३ पा १९८८:१६

वाङ्मयीन शैली । चौधरी कृष्णा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: 'वाङ्मयीन शैली:

तरंग अंतरंग'] । लेख । २६-३ पा २००८:६७

वाचन : एक भाषिक कौशल्य । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २५-३ पा

२००७:१

वाचनाचे बाळकडू । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २४-३ पा

२००६:४५

'वाचमर्थोऽनुधावति' । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १०-१ हि १९९२:१८

वाचायला शिकूया, लिहिण्याचे नंतर पाहू । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । ९-४

दि १९९९:१

वाटचाल 'कॉपीराईट'ची । गानू अविनाश । लेख । १६-३ पा १९९८:६

वाढता वाढता वाढे...! । गुंडी नीलिमा । लेख । १५-४ दि १९९७:४४

वादे वादे जायते तत्त्वबोधः । शहा मृणालिनी । लेख । ११-३ पा १९९३:४

वापरातून जात चाललेले शब्दप्रयोग । मुंडले आशा । संपादकीय । लेख । १२-२ उ

१९९४:१

वारकरी कीर्तन आणि लोकशिक्षण । पाठक यशवंत । लेख । ११-३ पा १९९३:४८

७८

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

‘वारी’ आणि दिंडी’ : नवीन काही । आवळीकर पंडित । शब्दायन । १४-०३ पा
१९९६:५३

‘वारी’, रेमण्ड’, भाषा’ इत्यादी । धडफळे मो०गो० । शब्दजिज्ञासा । लेख । ३०-१
हि २०१२:७१

विंदा करंदीकरांची मुक्तछंदातील कविता । पातुरकर शुभांगी । लेख । २४-४ दि
२००६:३१

‘विंदा दीडदा’ । अशोक बालगुडे । दखलयोग्य । लेख । २४-३ पा २००६:५५
वि०भि० कोलते आणि मराठी विद्यापीठ । पाटील न०ब० । प्रतिसाद १ । लेख । २८-
२ उ २०१०:७०

वि०वा० शिरवाडकरांचा भाषाविचार । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । विचारसंकलन । लेख ।
१-१ हि १९८३:१२

विकसनशील देश : विकसनविमुख शिक्षण । (केळकर अशोक रा० (अनु०) (मूळ
लेखक : फाइनमॅन रिचर्ड फिलिप्स) । दखलपात्र । लेख । ७-१ हि
१९८९:३१

‘विचक्षणांचे वैलक्षण्य’ की दृष्टान्तातील दैवदुर्विलास! । अडोणी दा०ल० । लेख ।
२०-२ उ २००२:४५

विचारांची सरणी आणि संज्ञापनाची मांडणी । केळकर अशोक रा० । संपादकीय ।
लेख । २-१ हि १९८४:१

विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि मराठी भाषा । नारळीकर जयंत । दखलपात्र । लेख । १९-३ पा
२००१:९

विज्ञान, शिक्षण, समाज आणि भाषा । कुलकर्णी वि०गो० । दखलपात्र । लेख । ७-३
उ १९८९:२७

विज्ञानलेखनाच्या शैलीसंबंधी । धोंडगे दिलीप । लेख । २३-२ उ २००५:३५
विज्ञानशिक्षणतज्ज्ञ : प्रा० वि०गो० कुलकर्णी । गोगटे म०ना० । लेख । २१-१ हि
२००३:९

विज्ञानांची मराठी : किती पुढे? किती मागे? चौधरी विजया । चर्चावृत्त । लेख । २५-
३ पा २००७:५७

विदग्ध वैचारिकता । पेडणेकर आ०ना० । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ५-३ पा
१९८७:४५

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

७९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

विदर्भ बोली । इंगोले प्रतिमा । लेख । २२-१ हि २००४:१२

विद्यमान मराठी : एक अनागर अबोली । कुलकर्णी द०भि० । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । १२-२ उ १९९४:४२

विद्यापीठ प्रशासनाच्या मराठीकरणास साह्यभूत होणारे पुस्तक । टिळक विद्यागौरी ।

पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'विद्यापीठ प्रशासनाचे मराठीकरण] लेख ।

२०-२ उ २००२:३७

विद्यार्थ्यांचा सखा : शालेय शब्दकोश । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक : 'शालेय मराठी शब्दकोश] लेख । १६-१ हि १९९८:६२

विद्याव्रती पंडित - डॉ० वा०के० लेले । काळे कल्याण । आदरांजली । लेख । २५-२

उ २००७:८

विद्यासागर महाजन । परांजपे प्र०ना० । आदरांजली । लेख । २७-३ पा २००९:६

विद्वत्ता इवलयांची! । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २५-३ पा

२००७:२१

विभक्तिविचार: शास्त्राची कार्यपद्धती । अर्जुनवाडकर कृ०श्री० । लेख । २५-१ हि

२००७:७

विरामचिन्हांची परिभाषा । क्यांडी मेजर । पुनर्भेट । लेख । ८-२ उ १९९०:३६

विरामचिन्हांचे अध्यापन (टिपणे) । गोखले द०न० । लेख । ८-२ उ १९९०:३१

विरामचिन्हें । गोविंदाग्रज । कविता । ८-२ उ १९९०:४१

विल्यम सफायर । आपटे एन०डी० । दखलयोग्य । लेख । २८-२ उ २०१०:४२

विविध अभ्यासक्रमांतील मराठीचे स्थान । पुंडे दत्तात्रेय । लेख । १७-४ दि

१९९९:२७

विविध स्तरांवरील भिन्न मराठी । काळे कल्याण । लेख । १७-२ उ १९९९:१४

विविधतेतून एकता, की एकतेतून विविधता? /सामंत सत्त्वशीला /साद आणि प्रतिसाद ।

लेख । ८-१ हि १९९०:४०

विश्वसूची । गर्दे पु०कृ० । लेख । २२-२ उ २००४:१७

विषमतेच्या समस्येचे खरे मूळ । सहस्रबुद्धे सुप्रिया (अनु०) (मूळ लेखक : मलोनी

क्लॅरेंस) । दखलपात्र । लेख । २५-१ हि २००७:५०

विषय अवघड, पण भाषा आणि मांडणी सोपी । राईलकर मनोहर । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : 'गणितातील रम्य प्रमाण] लेख । ३०-२ उ २०१२:४६

८०

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

विषय महत्त्वाचा पण नाजूक । साठे शांता, साठे अनंत । लेख । १०-४ दि

१९९२:४९

विष्णुपंत भागवत : मराठी ग्रंथमुद्रण व्यवसायावर उमटलेला ठसा । नाईक राजीव ।

पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'विष्णुपंत भागवत, मुंबई'] । लेख । ६-२

उ १९८८:४६

विष्णुशास्त्री चिपळूणकरांचा भाषाविचार । देशपांडे सुधाकर शं० । विचारसंकलन ।

लेख । २-२ उ १९८४:३०

वृत्तपत्र-विद्येच्या परिभाषेचा उपयुक्त कोश । अकलूजकर प्रसन्नकुमार । पुस्तक-

परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'वृत्तपत्र-विद्या परिभाषा कोश'] । लेख । २४-३

पा २००६:४९

वृत्तपत्रांतील आणि प्रसारमाध्यमांतील मराठी भाषेचे जतन आणि संवर्धन । साधू अरुण ।

लेख । १७-१ हि १९९९:३९

वृत्तपत्रातील मराठी : एक अजब अनुवादक्रिया । संगोराम मुकुंद । लेख । ११-१-२

हि-उ १९९३:५२

वृत्तपत्रीय भाषेची संकल्पना आणि डॉ० फुलेकर । कर्वे स्वाती । लेख । १९-४ दि

२००१ : १३

वृत्तांच्या गणिती शक्यता । राईलकर मनोहर । साद आणि प्रतिसाद ३ । लेख । १५-४

दि १९९७:५२

वृत्तिगांभीर्याचा अभाव । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

'वन्हाडी लोकभाषा : भाषाशास्त्रीय अभ्यास'] । लेख । २५-३ पा

२००७:४७

वृद्धि: - भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन । माहुलकर दिनेश द० । लेख । १७-३

पा १९९९:६

'वृद्धि: ..' - भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन । मेहेंदळे म०अ० । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । १८-४ दि २०००:२३

वेगळी दृष्टी देणाऱ्या कवितांचा सफल अनुवाद । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : 'स्त्री माझ्या आत'] । लेख । २७-४ दि २००९:६५

वेड लागलेलं घर । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । १४-२ उ १९९६:१

वेद आणि मुठीत? । कोल्हटकर माधवी । लेख । १५-३ पा १९९७:४१

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

८१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

वेळ वाया घालवण्याचा प्रकार । टिळक रत्नावली ना० । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

१४-२ उ १९९६:५८

वैखरी' : सकस वैचारिक लेखन । धोंगडे रमेश वा० । पुस्तक-परीक्षण । लेख । १-२

उ १९८३:३५

वैचारिक कलाकृती । पानसे रमेश । लेख । ३०-१ हि २०१२:३१

वैज्ञानिक, आणि वैज्ञानिक? । मोरे सदानंद । शंका आणि समाधान । लेख । ९-२ उ

१९९९:४८

वैदू समाजाचा भाषिक व्यवहार । पाटील शिवाजी विष्णू । लेख । २३-४ दि

२००५:४२

वैद्यकीय ज्ञान आणि समाजाचे प्रबोधन । सरदेसाई ह०वि० । लेख । २५-४ दि

२००७:३६

वैश्विक काव्यानुभूतीची संधी : 'पृथ्वीवरील प्रतिभावंत' । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । २३-३ पा २००५:३८

व्यंगचित्राकरवी विरेचन । दाबके वैशाली (अनु०) (मूळ लेखक : फडणीस

शि०द०) । लेख । २२-३ पा २००४:३८

व्यक्तिमत्त्व शब्दांचे । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ४-२ उ

१९८६:१५

व्यथा इंग्रजीच्या शिक्षणाची । भागवत वंदना । लेख । २६-३ पा २००८:५२

व्याकरण आणि अर्थ : आधुनिक भाषावैज्ञानिक दृष्टिकोण । मालशे मिलिंद स० ।

लेख । २५-१ हि २००७:१५

व्याकरण महाभाष्याची प्रस्तावना - एक मराठीकरण । वैद्य धनंजय । लेख । २९-२ उ

२०११:२७

व्याकरण शिकल्यानं भाषा येते का? । काळे कल्याण । लेख । १७-१ हि

१९९९:२२

व्याकरणविषयक एक विचार । कामत उमाकांत रा० । लेख । २४-२ उ २००६:१७

व्याकरणशुद्ध लेखनप्रणाली । सामंत सत्त्वशीला । साद-प्रतिसाद - ३ । लेख । १८-३

पा २०००:४९

'व्याकरणशुद्ध लेखनप्रणाली' । आचार्य माधव ना० । पुस्तक-परीक्षण । लेख । १८-

१ हि २०००:२०

८२

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

व्याख्यानं आणि वृत्तपत्रं । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ४-३ पा १९८६:१
व्याख्यान संज्ञापनाचं कालबाह्य माध्यम । सोमण अंजली । संपादकीय । लेख । ४-२
उ १९८६:१

व्यूहभाषा । कुलकर्णी द०भि० । लेख । २५-३ पा २००७:९
व्हॅलन्स थिअरी : एक प्रतिक्रिया । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । साद आणि प्रतिसाद ।
लेख । १४-१ हि १९९६:५१

व्हॅलन्स थिअरी : धारणाक्षमता विचार । बडवे नीती । लेख । १३-४ दि १९९५:५
शंका... ['सृजन', 'सर्जन', 'फिक्शन', 'नॉन-फिक्शन' वगैरेंसंबंधात] । चाफाडकर
शंकर । लेख । २६-३ पा २००८:७१

शंका... [वाक्यरचनेसंबंधात] । बागड प्रशांत । लेख । २५-१ हि २००७:७४
शब्द : एक अस्त्र । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १४-४ दि १९९६:६४
शब्द आणि अर्थ । फडणीस शकुंतला । भाषानिरीक्षण । लेख । ५-२ उ १९८७:२६
शब्द कुसुमाग्रजांचा । पुंडे दत्तात्रय दिनकर । संपादकीय । लेख । ६-४ दि १९८८:१
शब्द जेव्हा कात टाकतात... । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १३-४ दि
१९९५:७०

शब्द हवा आहे 'गट्स' साठी । सोमण अंजली । लेख । ४-२ उ १९८६:३६
शब्द हवा आहे ना? । आपटे माधवी । साद आणि प्रतिसाद । ६-१ हि १९८८:३६
शब्द! नव्हे, पोकळ वारा । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ७-३ पा १९८९:१
शब्द, कोश आणि प्रयोग । कोल्हटकर माधवी । भाषानिरीक्षण । लेख । १२-१ हि
१९९४:४४

शब्दकोड्यांची जन्मकथा । भावे ह०अ० । लेख । १६-२ उ १९९८:४६
शब्दभ्रम, अर्थभ्रम । कुलकर्णी द०भि० । भाषाभान । लेख । २४-३ पा २००६:५
शब्दरूपविवेक / मी सर्वनामाची तृतीया । केळकर अशोक रा० । भाषाविवेक । लेख ।
३-३ पा १९८५:२३

शब्दरूपविवेक, संज्ञाविवेक । हिंदीचा अलीकडे वाढलेला प्रभाव । केळकर अशोक
रा० । लेख । ३-३ पा १९८५:२४
शब्दसंक्षेप, वाक्यसंक्षेप । कुलकर्णी द०भि० । प्रतिसाद । लेख । २६-४ दि
२००८:८०

शब्दसंपत्तीचा वारसा । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २७-२ उ २००९:३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

८३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

शब्दसाधना : काही स्वानुभव । जोशी श्रीपाद । लेख । १०-१ हि १९९२:३

शब्द-साध्य मानसोपचार । केळशीकर शं०हि० । लेख । १६-४ दि १९९८:१४

शब्दसृष्टी, ईश्वर आणि रूमी । अकलूजकर विद्युल्लेखा (अनु०) (मूळ लेखक :

रूमी) । धन परक्याचे । लेख । १२-४ दि १९९४:३४

शब्दांचा प्रयोग करायला शिकण्याचा प्रयत्न करताना... (केळकर अशोक रा०

(अनु०) (मूळ कवी : एलियट टॉमस स्टर्ज) । धन परक्याचे । भाषायण ।

कविता । ३-४ दि १९८५:४१

शब्दांची अनोखी दुनिया । काळे कल्याण । लेख । ७-४ दि १९८९:५४

शब्दांचे बदलते अर्थ । मराठे अ०द० । लेख । २४-४ दि २००६:५१

शब्दांचे वेड । खडपेकर श्रीकृष्ण । लेख । ३-१ हि १९८५:२३

‘शब्दांचे वेड’: एक प्रतिक्रिया । निमकर श्रीधर । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ३-४

दि १९८५:३८

शब्दांच्या गावा जावे! । गुंडी नीलिमा । भाषानिरीक्षण । लेख । १३-२ उ १९९५:१६

शब्दांच्या दुनियेत । कुलकर्णी विरूपाक्ष । भाषानिरीक्षण । लेख । ४-३ पा

१९८६:२३

शब्दातीत असं काही । मान् गोलो । लेख । ११-४ दि १९९३:३५

‘शब्दानुबंध’ । बेलवलकर सुमन । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २५-२ उ २००७:५५

शब्दार्थातलं डावंउजवं । गर्दे पु०कृ० । जाता जाता । लेख । ९-१ हि १९९१:२२

शब्दाला गती असते, संगीताला गती असते... । (केळकर अशोक रा० (अनु०)

(मूळ कवी : एलियट टॉमस स्टर्ज) । धन परक्याचे । भाषायण । कविता । २-

३ पा १९८४:१९

‘शमशेरियत’चं सलीलीकरण’ अर्थात शमशेरांच्या कवितांचा सलील वाघांनी केलेला

मराठी अनुवाद । परांजपे जया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

विस्कटलेली दुनिया आणि मी] । लेख । २७-१ हि २००९:७१

शरच्चंद्र बडोदेकर । बर्वे उज्ज्वला । आदरांजली । लेख । २४-३ पा २००६:४

शालान्त परीक्षेतील मराठी विषयाचा चिंताजनक निकाल : कारणे व उपाय । जोशी

वा०भा० । लेख । २३-३ पा २००५:२३

शालान्त परीक्षेतील मराठी विषयाचा चिंताजनक निकाल : कारणे व उपाय । रुद्रभटे

स्वामिनी । लेख । २३-३ पा २००५:२७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

शालेय मराठी आणि झोपडपट्टी - एका पाहणीचा अनौपचारिक अहवाल । चिटणीस
विजया । लेख । २-१ हि १९८४:७

शाळा । धोंडगे दिलीप । साद आणि प्रतिसाद । ६-२ उ १९८८:२४

शाळा मागची सुटे ना । भवाळकर तारा । जाताजाता । लेख । ५-३ पा १९८७:४२
शासन, समाज आणि भाषिक धोरण । परांजपे प्र०ना० । संपादकीय । लेख । ८-३ पा
१९९०:१

शासनावरी ही फिर्याद । सामंत सत्त्वशीला । लेख । २६-२ उ २००८:२९

शास्त्रीय परिभाषा । राजाध्यक्ष मं०वि०, गोडसे द०ग० । दखलयोग्य । लेख । ३०-३
पा २०१२:७९

शास्त्रीय लेखनातील शैथिल्य । आचार्य माधव ना० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:
'मराठीचे व्याकरण'] । लेख । १५-४ दि १९९७:६१

शाहजी महाराजकृत 'लक्ष्य लक्षण पदे' । बेलवलकर सुमन । पुस्तक परिचय । लेख ।
२१-१ हि २००३:३१

शिक्षकांसाठी मराठी व्याकरण । पाटणकर जयश्री । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:
'तुमचे आमचे मराठी व्याकरण'] । लेख । २३-२ उ २००५:५५

शिक्षण की शिक्षा? । श्याम विमल । कविता । १६-३ पा १९९८:५

शिक्षण-मंडळच मराठीचे वैरी । चौधरी चंद्रकांत । दखलयोग्य । लेख । २६-१ हि
२००८:५८

शिक्षणाची भाषा आणि भाषेचे शिक्षण । पानसे रमेश । लेख । २६-१ हि २००८:३२

शिक्षणावरचे मराठीतले पहिले स्वतंत्र विचाराचे पुस्तक । वाघमारे जनार्दन । पुस्तक-
परीक्षण - १ [परीक्षित पुस्तक: 'शिक्षण, शिक्षक व अभ्यासक्रम'] । लेख ।

१९-१ हि २००१:४४

शिक्षेमुळे लाभलेले भाग्य । पगडी सेतुमाधवराव । दखलपात्र । लेख । ६-२ उ
१९८८:३३

शिवमुष्टिगंडु । देशपांडे ब्रह्मानंद । लेख । १६-४ दि १९९८:३३

शिवी । जोशी रा०भि० (अनु०) (मूळ लेखक: बेदी राजेंद्रसिंग) । वसा
आंतरभारतीचा । लेख । ५-४ दि १९८७:३

शिव्यागाळी । मोडक ताराबाई । पुनर्भेट । लेख । १५-२ उ १९९७:३५

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

८५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

शुद्धलेखन : अनुभव आणि प्रयत्न । सोनवणे राजकुंवर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।

२१-२ उ २००३:५०

शुद्धलेखन । मोहनी दिवाकर । साद-प्रतिसाद । लेख । १८-४ दि २०००:४७

शुद्धलेखनविषयक एक सुखद स्मृती । इनामदार हे०वि० । लेख । १६-२ उ

१९९८:१७

शुद्धलेखनाचे मानसशास्त्र । कुलकर्णी द०भि० । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २०-

४ दि २००२:४७

शुभानन गांगलांचे अवघड प्रकरण । निमकर नितीन, हजारे स्वप्निल । दखलयोग्य ।

लेख । २८-४ दि २०१०:७

शेवट आणि सुरुवात । (केळकर अशोक रा० (अनु०) (मूळ कविता : Little

Gidding, कवी: एलियट टॉमस स्टर्ज) । धन परक्याचे । भाषायण । कविता ।

२-३ पा १९८४:२०

शेवटचा तास । दोदे आल्फोन्ज । दखलपात्र । २-१ हि १९८४:३२

शैक्षणिक संज्ञापनामधली एक कोंडी । रथ नीळकंठ । लेख । २-४ दि १९८४:३२

(१) शैली, (२) 'गुजर', 'बहू' इत्यादी । धडफळे मो०गो० । प्रतिसाद २ । लेख ।

२९-२ उ २०११:७२

शैलीदार नाटककार कालिदास । लेले वामन केशव । लेख । १८-२ उ २०००:३८

शैलीमीमांसा : भाषा व संस्कृतीचे सौंदर्यविज्ञान । पगार एकनाथ । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : 'शैलीमीमांसा (सिद्धान्त आणि उपयोजन)'] । लेख । २०-

४ दि २००२:२९

शैलीविशिष्ट दृष्टिकोनातून 'करुणाष्टके' । देव विजया । लेख । २७-३ पा २००९:२७

'शैलीशास्त्रज्ञ भामह' : एक कसदार संशोधन । धडफळे मो०गो० । पुस्तक-परीक्षण ।

लेख । १४-३ पा १९९६:५५

श्री० गौ०वा० पाध्ये यांच्या पत्रावर प्रतिक्रिया । मेहेंदळे म०अ० । लेख । १९-३ पा

२००१:५६

श्री०पु० भागवत : चोखंदळ प्रकाशक, आदर्श संपादक । परांजपे प्र०ना० ।

आदरांजली । लेख । २५-४ दि २००७:१

श्री०के० क्षीरसागरांचा भाषाविवेक । सामंत सत्त्वशीला । विचारसंकलन । लेख । २-

३ पा १९८४:२१

८६

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

श्री०म० माटे यांची वाङ्मयीन शैली । देव विजया । लेख । ६-४ दि १९८८:१८

श्रीकेक्षींची भाषाहितैकदृष्टी । काळे कल्याण । लेख । २०-१ हि २००२:१८

श्रीसमर्थ रामदास आणि लोकशिक्षण । कानडे मु०श्री० । लेख । १०-४ दि

१९९२:२५

श्रुतयोजन : भाषेचा वारसा । गुंडी नीलिमा । लेख । २३-३ पा २००५:१६

संकटग्रस्त मराठी । भागवत श्री०पु० । पुनर्भेट । लेख । १२-२ उ १९९४:३१

संकलित लेखांचे फलित । पाटणकर जयश्री । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

‘भाषाविवेक’] । लेख । १६-४ दि १९९८:२५

संख्यावाचन : एक नवीन दृष्टिकोन । राईलकर मनोहर । लेख । १२-२ उ १९९४:३

संगणक : एक शैक्षणिक साधन । टण्णू कीर्ती । लेख । ३०-२ उ २०१२:२८

संगणक आणि मराठी भाषा : चर्चासत्र । देव विजया । परिषदवार्ता । लेख । ८-२ उ

१९९०:४६

संगणकव्यवहाराचे मराठीकरण । देवळेकर सुशान्त शंकर । लेख । २८-३ पा

२०१०:३३

संगणकातून पद्याचा आस्वाद । गांगल शुभानन । लेख । २४-१ हि २००६:२५

संगणकासाठी मराठी - काळाची गरज । रानडे शुभांगी । लेख । १८-३ पा

२०००:२८

संगणकासाठी मराठी'च्या निमित्ताने केलेले भाषाचिंतन । यादीं अ०रा० । साद-

प्रतिसाद । लेख । १९-१ हि २००१:३४

संग्राहक ज्ञान, सर्जक ज्ञान । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ८-२ उ १९९०:१

संक्षिप्त मराठी वाङ्मय कोशा'संबंधी । बडवे नीती । पुस्तक-परीक्षण । लेख । १७-१

हि १९९९:३०

संक्षिप्त रूपे : पूर्ण रूपांमागील हेतूचा पराभव । क्षीरसागर क०कृ० । प्रतिसाद - २ ।

लेख । २५-२ उ २००७:७४

संक्षिप्त रूपे : भाषिक काटकसर आणि सर्जकता । शहा मृणालिनी । संपादकीय । लेख ।

२५-१ हि २००७:१

संज्ञापन : वनस्पतींचे(ही) । काटीकर आनंद । संपादकीय । लेख । २९-२ उ

२०११:३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

८७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

संज्ञापन आणि गतिरोधक । केळकर अशोक रा० । संपादकीय । लेख । ५-४ दि

१९८७:१

संज्ञापन आणि गतिरोधक । डहाके वसंत आबाजी । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ६-

२ उ १९८८:२३

संज्ञापन आणि लोकशाही । माने वसुधा । दखलपात्र । लेख । १-२ उ १९८३:१३

संत ज्ञानेश्वरांचा अमृतानुभव - विंदा करंदीकरांची प्रतिक्रिया । करंदीकर विंदा ।

पुनर्भेट । लेख । १५-३ पा १९९७:१८

संतसाहित्यातील कथनसरणी । आचार्य माधव ना० । लेख । १३-२ उ १९९५:४

संदर्भ : 'या सख्यांना नावे आहेत का?' । खैरे विश्वनाथ । ... आणि समाधान । लेख ।

२४-२ उ २००६:५५

संदर्भसंपन्न, विवेचक आणि उपयुक्त । देव विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तके:

१. 'भाषणरंग: व्यासपीठ आणि रंगपीठ', २. 'भाषण व नाट्यविषयक

विचार'] । लेख । २३-३ पा २००५:५३

संदर्भसाहित्य - विविधता आणि वाटा । देव सदाशिव गजानन । लेख । १७-४ दि

१९९९:८

संदर्भसाहित्याची मोहिनी । गर्दे पु०कृ० । लेख । २०-२ उ २००२:१६

संदिग्धतेचे प्रकार, कारणे आणि निःसंदिग्धीकरण । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख ।

१५-१ हि १९९७:४

संपादकीय । शहा मृणालिनी । लेख । १३-२ उ १९९५:१

संपादकीयाचे संपादन । बडोदेकर शरच्चंद्र । साद आणि प्रतिसाद । लेख । ५-४ दि

१९८७:४७

'संपूर्ण बाळकराम' बदल । माने वसुधा । लेख । १३-१ हि १९९५:५१

संयुक्त क्रियापदांचा पेच । धारूरकर चिन्मय । प्रतिसाद १ । लेख । २९-१ हि

२०११:६४

संवाद । मोहिते शरदिनी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २३-४ दि २००५:४८

संवादाचा सुवावो ढळे । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । ३०-१ हि २०१२:२

संवादाची भाषा । राजगुरू मेघमाला । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ६-२ उ

१९८८:२६

८८

'भाषा आणि जीवन' १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

संवेदनशील मनाने घेतलेला भाषानुभव । पदकी सरिता । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'शब्दांची पहाट'] । लेख । १९-२ उ २००१:५४

संशोधकांचा वाटाड्या । चौधरी विजया । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

'शोधनिबंधाची लेखन पद्धती'] । लेख । २५-१ हि २००७:७२

संस्कृत 'संभ्रम' : मराठी-कन्नड अर्थविभ्रम । आवळीकर पंडित, तेलंग विजया ।

लेख । ५-४ दि १९८७:३९

संस्कृत आणि प्राकृत : भाषिक व सामाजिक संबंध । देशपांडे माधव । लेख । १२-४

दि १९९४:९

संस्कृत आणि प्राकृत । खैरे विश्वनाथ । भाषा-कथा-संस्कृती । लेख । २५-४ दि

२००७:१३

संस्कृत भाषा आणि संगणक । भाटे सरोजा । भाषा-वार्ता । लेख । ३-४ दि

१९८५:११

संस्कृत भाषेचे शिक्षण । निमकर श्रीधर । लेख । ४-१ हि १९८६:८

संस्कृत भाषेतील 'संख्यावाचके' । केतकर गीता । लेख । २२-३ पा २००४:३५

संस्कृत शास्त्रग्रंथाचा मराठी अनुवाद । महाशब्दे मो०वि० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: 'परमलघुमञ्जूषा'] । लेख । ३-२ उ १९८५:३५

'संस्कृत साहित्य परिचय' । भाटे सरोजा । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २५-२ उ

२००७:६७

संस्कृतमधील भावे प्रयोग - एक निरीक्षण । कुलकर्णी मल्हार । लेख । २१-१ हि

२००३:४

संस्कृतीचं जतन । देव विजया । संपादकीय । लेख । १२-३ पा १९९४:१

'सकाळ' वृत्तपत्राची नीटस ओळख । चौधरी विजया । पुस्तक परिचय [परीक्षित

पुस्तक: सकाळ वृत्तपत्र आणि वृत्तपत्रसमूह'] । लेख । २०-१ हि

२००२:२६

संदोष तरीही उपयुक्त । कुलकर्णी-जोशी सोनल । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

'सामाजिक भाषाविज्ञान'] । लेख । २५-४ दि २००७:५५

संदोष पण उपयुक्त परिभाषाकोश । आपटे माधवी । पुस्तक-परीक्षण । लेख । २४-४

दि २००६:३६

सपाटीकरणाची सुरुवात । कडेठाणकर सुचेता । लेख । २६-४ दि २००८:३०

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

८९

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

सबमिशन आणि समर्पण । केळकर अशोक रा० । शंका आणि समाधान । लेख ।

२१-१ हि २००३:४९

सबमिशन आणि समर्पण । जोशी यशवंत गणेश । शंका आणि समाधान । लेख ।

२०-४ दि २००२:४९

सभास्थानीचे संकेत । देव विजया । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । ११-३ पा

१९९३:८१

समर्थ रामदासांच्या काही ओळींचे भाषांतर करताना । दुनाखे अंशुमती अ० । लेख ।

२१-४ दि २००३:२०

समस्त मराठीभाषाप्रेमींना अनावृत पत्र । मोहनी दिवाकर । लेख । १७-३ पा

१९९९:४२

... समाधान [भाषा आणि जीवन, दिवाळी २००७ अंकातील विविध शंकासंबंधात] ।

परांजपे प्र०ना० । लेख । २६-३ पा २००८:७१

... समाधान [भाषा आणि जीवन, पावसाळा २००८ अंकातील शंकासंबंधात] । देव

विजया । लेख । २६-३ पा २००८:७२

समासोक्ती । आचार्य माधव ना० । लेख । ४-२ उ १९८६:४

समीक्षकाला ओळखता येतात का? । कुलकर्णी द०भि० । ज्याची त्याची प्रचीती ।

लेख । २-२ उ १९८४:१७

सरकारी नियमांचा मराठी अनुवाद : एक प्रतिक्रिया । सामंत सत्त्वशीला । साद आणि

प्रतिसाद । लेख । १-२ उ १९८३:२५

सरकारी नियमांचा मराठी अनुवाद : पडताळा पाहू (भाग तीन) । भागवत गीता सुभाष ।

ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २-३ पा १९८४:३१

सरकारी नियमांचा मराठी अनुवाद : पडताळा पाहू (भाग दोन) । भागवत गीता सुभाष ।

ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २-१ हि १९८४:३९

सरकारी नियमांचा मराठी अनुवाद । भागवत गीता सुभाष । लेख । १-१ हि

१९८३:२७

सर्जक अनुवाद : एका व्यक्तीचा दृष्टिकोण । तिरुमलेश कि०वें० । लेख । ६-३ पा

१९८८:५

सर्द हवा, सर्दी व शारदा । धडफळे मो०गो० । शब्दजिज्ञासा । लेख । ३०-२ उ

२०१२:३८

९०

‘भाषा आणि जीवन’ १९८३-२०१२

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

सर्व भाषांसाठी देवनागरी लिपी? । शिंदेरे सुकुमार । दखलयोग्य । लेख । २९-३ पा
२०११:४६

सर्वनामांचे समाजशास्त्र । साने राजीव । भाषानिरीक्षण । लेख । २-२ उ १९८४:२४

सर्वस्पर्शी वास्तवाचा वेध । गुंडी नीलिमा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक:

‘माझ्या वर्तमानाची नोंद’] । लेख । २९-३ पा २०११:५२

सर्वेश्वरदयाल सक्सेना यांच्या कवितेतील भाषाविचार /अकलूजकर विद्युल्लेखा । लेख ।

९-४ दि १९९१:३२

सल । राईलकर मनोहर । लेख । ११-४ दि १९९३:११

‘सवालक्ष’, घडामोड’ आणि हारूवरू’ : काही अर्थान्तरे । आवळीकर पंडित, तेलंग

विजया । लेख । ६-२ उ १९८८:१०

सहजवाचन : आकलनशास्त्रीय (कॉग्निटिव्ह) दृष्टिकोण । पानसे रमेश । लेख । २७-

१ हि २००९:३३

सांस्कृतिक इतिहासाची प्राथमिक सामग्री । मुंडले आशा । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक: ‘मराठी मौखिक वाङ्मय’] । लेख । २५-२ उ २००७:६३

सांस्कृतिक गरजा लक्षात घेऊन लिहिलेले भाषाध्यापन पुस्तक । बेलवलकर सुमन ।

पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक: ‘बंगाली शिका’] । लेख । १४-२ उ

१९९६:६६

सांस्कृतिक धोरणाच्या मसुद्यातील भाषा आणि साहित्य । संपादक । लेख । २८-२ उ

२०१०:५७

‘साउलें’ । अर्जुनवाडकर लीला । साद आणि प्रतिसाद । ८-४ दि १९९०:४७

साक्षरताप्रसारक, डॉक्टर आणि पेशंट: काही नोंदी । आजगावकर मोहन । साद आणि

प्रतिसाद । ५-४ दि १९८७:४५

साजिंदा व बाजिंदा । जोशी श्रीपाद । शब्दायन । लेख । १५-१ हि १९९७:६१

साद आणि प्रतिसाद [‘भाषा आणि जीवन’, वर्ष ११ अंक ४मधील दोन

लेखांसंबंधात] । देशपांडे गौरी । लेख । १२-२ उ १९९४:५४

साद-प्रतिसाद [‘अनुवाद, शास्त्र की कला? ह्या लेखासंबंधात’] । लेखक अज्ञात ।

लेख । १७-४ दि १९९९:७३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

९१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

सामाजिक भाषाभेद आणि भाषिक परिवर्तन । भट विवेक, मालशे मिलिंद (अनु०)

(मूळ लेखक : ब्राइट विल्यम, रामानुजन ए०के०) । लेख । २३-२ उ

२००५:६

सामाजिक भाषाविज्ञान । कुलकर्णी-जोशी सोनल । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

‘सामाजिक भाषाविज्ञान : कक्षा आणि अभ्यास’] । लेख । २४-३ पा

२००६:५३

सामाजिक भाषाविज्ञानातील संख्यात्मक संशोधन-पद्धती । कुलकर्णी-जोशी सोनल ।

लेख । २७-४ दि २००९:१०

सामाजिक संदर्भात भाषेचा अभ्यास (उत्तरार्ध) । मालशे मिलिंद, भट विवेक (अनु०)

(मूळ लेखक : लबब विल्यम) । लेख । २६-२ उ २००८:५

सामाजिक संदर्भात भाषेचा अभ्यास । मालशे मिलिंद, भट विवेक (अनु०) (मूळ

लेखक : लबब विल्यम) । लेख । २६-१ हि २००८:४

सामान्य माणसाच्या दृष्टिकोनातून मराठी भाषेचा अभ्यास । माने वसुधा । ज्याची

त्याची प्रचीती । लेख । १४-३ पा १९९६:५१

सायन्स, शास्त्र व विज्ञान । दीक्षित श्रीनिवास । लेख । १०-१ हि १९९२:२२

सार्वजनिक कार्यक्रमांतील भाषेचा वापर । गुंडी नीलिमा । संपादकीय । लेख । २९-१

हि २०११:३

सावधपणे भाषा वापरणाऱ्यांसाठी उपयुक्त कोश । काळे कल्याण । पुस्तक-परीक्षण

[परीक्षित पुस्तक : ‘मराठी पर्यायी शब्दांचा कोश’] । लेख । १९-३ पा

२००१:४२

‘साहित्य’ या संज्ञेचा मूळ अर्थ । धडफळे मो०गो० । लेख । १६-४ दि १९९८:३६

साहित्यकृतीचे भाषांतर : एक प्रवर्तरूप । देशपांडे ल०स० । लेख । ९-३ पा

१९९१:३३

साहित्यकृतीचे भाषांतर । दादेगावकर पद्माकर । लेख । ७-४ दि १९८९:३९

साहित्यकृतीचे माध्यमान्तर । खोपकर अरुण । लेख । २९-४ दि २०११:९

साहित्यप्रकारांचे प्रयोजन । धुपकर जयंत (अनु०) (मूळ लेखक : कोस्त दिदेर) ।

(पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : ‘इस्थेटिक्स ऑफ लिटररी

क्लासिफिकेशन’] । लेख । २२-४ दि २००४:७

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

साहित्य-संमेलनाच्या अध्यक्षाची निवड अशी करता येईल? । परांजपे प्र०ना० ।

संपादकीय । लेख । २६-१ हि २००८:१

‘साहित्याची भाषा’ : संक्षेप, प्रतिसाद आणि प्रतिक्रिया । देशपांडे ल०स० । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । १०-१ हि १९९२:४४

‘साहित्याची भाषा’ : संक्षेप, प्रतिसाद आणि प्रतिक्रिया । धडफळे मो०गो० । पुस्तक-

परीक्षण । लेख । १०-१ हि १९९२:४४

साहित्याचे सांस्कृतिक संदर्भ आणि भाषांतर । परांजपे प्र०ना० । लेख । २६-२ उ

२००८:१

साहित्याशी मैत्रीच्या वाटेवर । सहस्रबुद्धे वर्षा । लेख । १५-२ उ १९९७:४३

साहित्येतर अनुवाद-प्रक्रिया । देव विजया । लेख । ७-४ दि १९८९:५०

सिंधी कथांचा रोचक अनुवाद । जोशी न०म० । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक :

‘अनाहूत आणि इतर सिंधी कथा’] । लेख । २५-१ हि २००७:६९

सिद्धानुवाद - अनुभवामृत । दांडेकर गोपाळ नीळकंठ । पुनर्भेट । लेख । १५-३ पा

१९९७:१०

सिनेमाची भाषा । जोशी श्रीपाद भालचंद्र । लेख । २३-१ हि २००५:४०

सीमेवरचा भाषासंसार । सोनटक्के देवानंद । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २६-२ उ

२००८:४१

‘सुंदेव’ म्हणजे काय? । तेलंग विजया । लेख । १६-४ दि १९९८:६४

सुंदर असावे घर । बर्नसन मॅक्सीन । सहज । ३-१ हि १९८५:४

सुधारणांना वाव असलेली सुधारित आवृत्ती [भाषा आणि जीवन, हिवाळा २००१

अंकातील ‘संशोधकांचा वाटाड्या संबंधात’] । क्षीरसागर शकुंतला । प्रतिसाद ।

लेख । २५-४ दि २००७:७६

सुरगाणा तालुक्यातील आदिवासी भाषेचे वेगळेपण । आढाल के०आर० । लेख ।

२९-२ उ २०११:४४

‘सुरू’ आणि चालू । पाटील न०ब० । प्रतिसाद - २ । लेख । २७-२ उ २००९:६९

सुळकुंबा आणि पोपटी । आचार्य माधव ना० । लेख । ५-२ उ १९८७:२२

‘सुळकुंबा आणि पोपटी’ बदल थोडेसे । खैरे विश्वनाथ । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

६-१ हि १९८८:३३

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

९३

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

सुविहित गौरवग्रंथ । काळे कल्याण । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'डॉ०
देवीसिंग चौहान गौरवग्रंथ'] । लेख । २४-३ पा २००६:२४

'सूटेबल बॉय' मराठीत आणताना । साधू अरुण । लेख । १२-४ दि १९९४:३३

सूत्रसंचालन - एक टाळणे । पांडे भारती । जाता जाता । लेख । १५-४ दि

१९९७:२५

सूनबाईचं भाषाशिक्षण । पुंडे द०दि० । संपादकीय । लेख । २०-४ दि २००२:१

सूनबाईच्या भाषाशिक्षणाचा एक वेगळा संदर्भ । रायकर सीताराम । साद आणि

प्रतिसाद । लेख । २१-१ हि २००३:३६

'सौमिलोकंट' । थोरात अशोक विष्णुपंत । प्रतिसाद - १ । लेख । ३०-४ दि

२०१२:१३२

'सौमिलोकंट' । पाध्ये विजय, देवळेकर सुशान्त, मालशे मिलिंद, थोरात हरिश्चंद्र

[ई-शब्दचर्चापीठावरील सदस्य] । ई-शब्दचर्चा । लेख । ३०-३ पा

२०१२:६०

सोस्यूर : काही तपशील । थोरात हरिश्चंद्र । प्रतिसाद । लेख । २५-४ दि २००७:७१

सोस्यूर यांचा भाषावैज्ञानिक विचार । किंबहुने रवींद्र । लेख । ८-३ पा १९९०:२४

सौंदर्य आणि शिक्षण - एक प्रतिसाद । मराठे सुधाकर । साद आणि प्रतिसाद । लेख ।

३-३ पा १९८५:२७

स्तिमित करणारा बौद्धिक आवाका । रायकर सीताराम । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित

पुस्तक : 'रुजुवात'] । लेख । २७-४ दि २००९:५१

स्त्रियांची पुंलिंगी व नपुंसकलिंगी नावे । राईलकर मनोहर । जाता जाता । लेख । २०-४

दि २००२:४४

स्त्रीकवितेच्या अभ्यासकांस उपयुक्त ठरणारे पुस्तक । टिळक विद्यागौरी । पुस्तक-

परीक्षण [परीक्षित पुस्तक : 'लाटांचे मनोगत'] । लेख । २६-४ दि

२००८:७७

स्त्रीणामशिक्षितपटुत्वम् । झा अपर्णा । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २०-१ हि

२००२:५६

स्त्रीवादी लेखन आणि भाषेतील अडसर । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । १२-१

हि १९९४:१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

स्थलांतरितांच्यामुळे मराठीला नवीन स्पर्धक । पाटकर रमेशचंद्र । लेख । २६-२ उ
२००८:३९

स्पेशल इंग्लिश । पेडणेकर आ०ना० (अनु०) (मूळ लेखक : रॅफेल फ्रेडरिक) । धन
परक्याचे । लेख । ६-४ दि १९८८:३५

स्मृतिशेष किसनराव होळकर । गोडबोले संजय । आदरांजली । लेख । २४-२ उ
२००६:३६

स्वतंत्र 'मराठी विद्यापीठ' । प्रभुदेसाई वि०बा० । प्रतिसाद १ । लेख । २८-१ हि
२०१०:५६

स्वप्न साकार झाले । घाटे वि०द० । पुनर्भेट । लेख । १७-१ हि १९९९:१९
स्वयंपाकघरातील हरवलेले शब्द । रानडे शुभांगी । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख ।
२६-४ दि २००८:४६

स्वल्पविराम - 'की' च्या आधी की नंतर? । काळे रावसाहेब मुरलीधर । शंका... ।
लेख । २५-४ दि २००७:८२

स्वाभिमान ठीक, पण समन्वय? । गडकरी मृणालिनी । पुस्तक-परीक्षण [परीक्षित पुस्तक
: 'कर्नाटक संस्कृती: स्वाभिमान आणि समन्वय'] । लेख । ८-३ पा
१९९०:४४

हृदयार शब्द । दीक्षित लीला । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २६-४ दि २००८:४३
हरिभाऊ आपटे यांचा साहित्यविचार आणि भाषाविचार । इनामदार हे०वि० । लेख ।
२२-३ पा २००४:१८

हरिश्चंद्र बोरकर यांच्या लेखावरील प्रतिक्रिया । जोशी श्रीपाद भालचंद्र । साद आणि
प्रतिसाद । २२-२ उ २००४:३८

हस्ताक्षराच्या गमतीजमती । भालेराव कविता । भाषा-निरीक्षण । लेख । २५-४ दि
२००७:४०

हा शोध भारताचा । रायकर यशवंत । पुनर्भेट । लेख । १७-३ पा १९९९:५२
हिंदी भाषा-क्षेत्रात मराठीचे अध्यापन : समस्या व समाधान । पडवळ प्रमोद । लेख ।
२७-२ उ २००९:४९

हिंदी साहित्य आणि पत्रकारिता यांच्यातील नाते । सहस्रबुद्धे सुप्रिया । लेख । १६-२
उ १९९८:३४

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

९५

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मधले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

हिंदीचे अतिक्रमण आता मराठीच्या पाठ्यपुस्तकातही! । शेळके अनिल । ज्याची

त्याची प्रचीती - ४ । लेख । २८-३ पा २०१०:६२

‘हिंदु पंच’द्वारा लोकांचे शिक्षण । वैद्य सरोजिनी । लेख । ११-३ पा १९९३:६३
हिंदुस्थानची इंग्रजी भाषेला देणगी - चार अल्पपरिचित शब्द । कोल्हटकर अरविंद ।

लेख । २९-१ हि २०११:४४

हिरादी, इंग्रठी वगैरे । राईलकर मनोहर । भाषा निरीक्षण । लेख । १९-४ दि

२००१:२९

हिन्दीचे काय करायचे? । जोगळेकर गं०ना० । संपादकीय । लेख । १६-३ पा

१९९८:१

हिन्दीमुळं मुंबईतील आणि महाराष्ट्रातील मराठी भाषा, संस्कृती व स्वत्व नष्ट होण्याचा

धोका । परांजपे समीर (अनु०) (मूळ लेखक : नलनकिल्ली तंजाई ।

दखलयोग्य । लेख । २९-३ पा २०११:४०

हिपटुल्ला । मंटो सआदत हसन । दखलयोग्य । लेख । २९-१ हि २०११:५३

हिवाळा २०१२च्या निमित्ताने । देशमुख ओम । प्रतिसाद । लेख । ३०-२ उ

२०१२:७८

ही कोण भवानी? । कोल्हटकर माधवी । लेख । २२-४ दि २००४:४६

‘हे विश्वाचें आंगण आम्हां दिले आहे आंदण’ । केळकर अशोक रा० । संपादकीय ।

लेख । १०-१ हि १९९२:१

हे रूप कसे तयार झाले? । पाटील मुकुंद नारायण । शंका... । लेख । २४-२ उ

२००६:५५

हे वळण कुठले? । जोगळेकर गं०ना० । संपादकीय । लेख । १५-३ पा १९९७:१

हेही एक संज्ञापनच! । काळे कल्याण । संपादकीय । लेख । ६-१ हि १९८८:१

हेही स्वयंपाकघरातून अदृश्य झाले आहेत । शेळके अनिल । प्रतिसाद २ । लेख ।

२७-१ हि २००९:७६

ज्ञानदेवीतील ‘डोंड’ आणि ‘कोंढ’ । आचार्य माधव ना० । लेख । ९-४ दि १९९१:५

ज्ञानदेवीतील प्रयोगरचना । आचार्य माधव ना० । लेख । ८-३ पा १९९०:४

ज्ञानक्षेत्रातले अराजक । जोगळेकर गं०ना० । संपादकीय । लेख । १२-४ दि

१९९४:१

नोंदींची क्रमवारी पुढीलप्रमाणे -

लेखाचे शीर्षक । लेखकाचे आडनाव, स्वतःचे नाव, मध्यले नाव । लेखनप्रकार । सदरनाम । अंक वर्ष-
अंक क्रमांक, ऋतू (हि = हिवाळा, उ = उन्हाळा, पा = पावसाळा, दि = दिवाळी), सन:पान क्र०

ज्ञाननिष्पत्ती, अर्थनिर्धारण आणि भाषाविज्ञान । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख ।

१३-३ पा १९९५:१८

ज्ञानप्रक्रिया आणि भाषाव्यवहार । पुंडलीक शैलेश सदाशिव । लेख । १४-१ हि

१९९६:१७

ज्ञानभाषा मराठी : गुणवत्ता आणि विस्तार । केळकर अशोक रा० । लेख । १९-४ दि

२००१:४

ज्ञानभाषा मराठी । मोहनी दिवाकर । ज्याची त्याची प्रचीती । लेख । २८-१ हि

२०१०:५१

ज्ञानरचनावादी भाषाशिक्षणाचा प्रयोग । पानसे रमेश । लेख । ३०-२ उ २०१२:१२

ज्ञानेश्वरकालीन मराठी भाषेवर कन्नडचा प्रभाव' : काही निरीक्षणे । आवळीकर पंडित ।

पुस्तक-परीक्षण । लेख । १३-२ उ १९९५:५१

ज्ञानेश्वरांचा भाषाविचार । अडोणी दा०ल० । विचारसंकलन । लेख । ३-३ पा

१९८५:४

ज्ञानेश्वरांचे पसायदान: एक शैलीवैज्ञानिक अभ्यास । इंदापूरकर चं०द० । लेख ।

१४-१ हि १९९६:३८

ज्ञानेश्वरी आणि तेलुगू । लाळे प्र०ग० । लेख । १०-२ उ १९९२:४

■

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

९७

लेखक-नामे : ‘भाषा आणि जीवन’च्या भरणपोषणास ज्यांच्या लेखनाने
सन १९८३ ते २०१२ ह्या काळात हातभार लावला गेला ते लेखक

अकलूजकर प्रसन्नकुमार
अकलूजकर विद्युल्लेखा
अग्निहोत्री द०ह०
अडोणी दा०ल०
अर्जुनवाडकर कृ०श्री०
अर्जुनवाडकर लीला
अशोक बालगुडे
आचार्य माधव ना०
आजगावकर मोहन
आढाल के०आर०
आपटे एन०डी०
आपटे नारायण शंकर
आपटे माधवी
आपटे वा०गो०
आरती प्रभू
आलासे वीणा
आळवेकर एकनाथ
आवळीकर पंडित
इंगोले प्रतिमा
इंदापूरकर चं०द०
इनामदार हे०वि०
ईना लिमानोव्हा
ऊध्वरीषे प्रभाकर
एडके सुनंदा
ओंकार भय्यासाहेब
ओक अच्युत
ओक गणेश कमलाकर
ओझरकर रेणुका
कडेठाणकर सुचेता
कदम महेंद्र सुदाम

करंदीकर विंदा
करंबेळकर उमेश
कर्णिक हेमंत
कर्वे स्वाती
कांबळे अविनाश वि०
काकडे आसावरी
काजरेकर गोविंद
काटीकर आनंद
काटीकर जयश्री
कानडे मु०श्री०
कानिटकर यशवंत शं०
कानेटकर अलका
कामत उमाकांत रा०
काव्हालो सिसिलिया
कालेलकर नारायण गोविंद
काळबांडे अनिल
काळे अक्षयकुमार
काळे कल्याण
काळे रावसाहेब मुरलीधर
काशीकर चिं०ग०
किंबहुने रवींद्र
किरवले कृष्णा
किर्लोस्कर मालती शं०
कुलकर्णी अलका
कुलकर्णी उमा वि०
कुलकर्णी एल०के०
कुलकर्णी कल्पना
कुलकर्णी गो०म०
कुलकर्णी द०भि०
कुलकर्णी निर्मला

कुलकर्णी मल्हार
 कुलकर्णी मेधा
 कुलकर्णी रंगनाथ
 कुलकर्णी वंदना
 कुलकर्णी व०दा०
 कुलकर्णी वि०गो०
 कुलकर्णी विरूपाक्ष
 कुलकर्णी शिरीन
 कुलकर्णी संजीवनी
 कुलकर्णी-जोशी सोनल
 कुळकर्णी सलील
 केतकर कुमार
 केतकर गीता
 केळकर अशोक रा०
 केळवकर सुप्रिया
 केळशीकर शं०हि०
 केळेकर रवींद्र
 कोचर राजन
 कोल्हटकर अरविंद
 कोल्हटकर माधवी
 कोळी संजयकुमार
 कयांडी मेजर
 खडपेकर विनया
 खडपेकर श्रीकृष्ण
 खरे नंदा
 खांबेदे द०पां०
 खेर अंजनी
 खेर शर्मिष्ठा
 खैरे विश्वनाथ
 खोपकर अरुण

गंधे विनायक
 गडकरी मृणालिनी
 गणोरकर प्रभा
 गर्दे पु०कृ०
 गवांदे राजाभाऊ
 गांगल शुभानन
 गाडगीळ गंगाधर
 गाडगीळ हेमा
 गानू अविनाश
 गुंडी नीलिमा
 गुत्तीकर श्री०न०
 गोखले करुणा
 गोखले द०न०
 गोखले प्रदीप प्र०
 गोखले शोभना
 गोखले श्रीधर बा०
 गोगटे म०ना०
 गोगटे सुधा
 गोडबोले ऋचा
 गोडबोले मंगला
 गोडबोले लक्ष्मण न०
 गोडबोले संजय
 गोडसे द०ग०
 गोरे अनिल
 गोरे दत्तू
 गोविंदाग्रज
 गोविलकर लीला
 गोसावी कुमुद
 ग्लुश्कोव्हा इरीना
 घाटे वि०द०

घारे दीपक
 घासकडबी मधुकर विश्वनाथ
 चंद्रचूड य०वि०
 चांगण कोकिळा हणमंत
 चाफाडकर शंकर
 चाफेकर श्री०ना०
 चिटणीस विजया
 चित्रे दिलीप पुरुषोत्तम
 चुनेकर सु०रा०
 चौधरी कृष्णा
 चौधरी चंद्रकांत
 चौधरी विजया
 जाखडे अरुण
 जावडेकर सुबोध
 जावरे अनिकेत
 जेऊरकर बलवंत
 जोग जयश्री
 जोग रा०श्री०
 जोगळेकर उज्ज्वला
 जोगळेकर गं०ना०
 जोगळेकर हेमंत गोविंद
 जोगळेकर गं०ना०
 जोगळेकर सुषमा
 जोशी अशोक
 जोशी आनंद
 जोशी द०पं०
 जोशी न०म०
 जोशी ना०या०
 जोशी प्रतिमा
 जोशी प्रभाकर ज०

जोशी यशवंत गणेश
 जोशी र०कृ०
 जोशी रा०भि०
 जोशी वसंत स०
 जोशी वा०भा०
 जोशी श्री०बा०
 जोशी श्रीपाद
 जोशी श्रीपाद भालचंद्र
 जोशी सुनीता ज०
 जोशी सुरेश
 जोशी सुहास भास्कर
 जोशी स्मिता
 झणकर अनिल
 झा अपर्णा
 टण्णू कीर्ती
 टिकेकर अरविंद
 टिळक नानासाहेब
 टिळक रत्नावली ना०
 टिळक विद्यागौरी
 डहाके वसंत आबाजी
 डांगे सदाशिव अं०
 डोळे जयदेव
 ढगे अंबर
 ढवळीकर म०के०
 तडकोडकर प्रियदर्शिनी
 तडकोडकर सु०म०
 तलगेरी प्रमोद
 तावरे स्नेहल
 तिरुमलेश कि०वें०
 तुपे केशव

तुळपुळे शं०गो०
 तेंडुलकर रमेश
 तेलंग विजया
 तेलंग विजया
 थोरात अशोक विष्णुपंत
 थोरात हरिश्चंद्र
 दांडेकर गोपाळ नीळकंठ
 दाणी माधुरी वि०
 दातार छाया
 दाते श्यामला
 दादेगावकर पद्माकर
 दाबके वैशाली
 दाभोलकर वृंदा
 दाभोळकर प्रसन्न
 दामले प्रवीण
 दिब्रिटो फ्रान्सिस
 दीक्षित मनीषा
 दीक्षित लीला
 दीक्षित श्रीनिवास
 दुनाखे अंशुमती अ०
 दुर्गे भगवंतराव
 देव विजया
 देव जयंत
 देव सदाशिव गजानन
 देवधर य०चिं०
 देवधर विद्या
 देवरे अरुण
 देवरे सुधीर रा०
 देवळेकर सुशान्त शंकर
 देशपांडे अ०पां०

देशपांडे गो०पु०
 देशपांडे गौरी
 देशपांडे डी०व्ही०
 देशपांडे निशिगंध
 देशपांडे ब्रह्मानंद
 देशपांडे माधव
 देशपांडे ल०स०
 देशपांडे स०ह०
 देशपांडे सुधाकर शं०
 देशमुख ओम
 देशमुख केशव सखाराम
 देशमुख भगवंत
 देहाडराय वृषाली
 दोदे आल्फोन्ज
 धडफळे मो०गो०
 धनपलवार माणिक
 धाक्रस पुरुषोत्तम
 धारूरकर चिन्मय
 धुपकर जयंत
 धोंगडे रमेश वा०
 धोंडगे दिलीप
 नवाथे भैरवी
 नाईक राजीव
 नाडकर्णी सुरेश
 नारळीकर जयंत
 निंबकर जाई
 निकुंब कृ०ब०
 निमकर नितीन
 निमकर श्रीधर
 निमकर सुहास

नेउरगावकर वि०गं०
 नेरकर राधा
 नेरूरकर प्रदीप
 पंडित चिं०मो०
 पंडित माया
 पगडी सेतुमाधवराव
 पगार एकनाथ
 पटेल बळवंत
 पटेल रझिया
 पडवळ प्रमोद
 पदकी सरिता
 परदेशी प्रशांत
 परब प्रकाश
 परळीकर स०म०
 परांजपे जया
 परांजपे प्र०ना०
 परांजपे मीनल
 परांजपे शि०म०
 परांजपे समीर
 परांजपे सुचेता
 पळशीकर सुहास
 पळसुले ग०बा०
 पवार माधवी सुरेंद्र
 पसारकर शे०दे०
 पांडे भारती
 पाटकर रमेशचंद्र
 पाटणकर जयश्री
 पाटील इरगोंडा
 पाटील किसन
 पाटील न०ब०

पाटील पुरुषोत्तम
 पाटील मुकुंद नारायण
 पाटील लीला
 पाटील वसंत
 पाटील शिवाजी विष्णू
 पाटील श्रीकांत
 पाठक प्र०वि०
 पाठक यशवंत
 पातुरकर शुभांगी
 पाध्ये कमल
 पाध्ये गौ०वा०
 पाध्ये विजय
 पानसे रमेश
 पाळंदे पु०स०
 पावनगडकर मीरा
 पिटकर उर्मिला
 पित्रे का०ग०
 पुंडलीक शैलेश सदाशिव
 पुंडे दत्तात्रय दिनकर
 पुणेकर वाभाजी
 पुरंदरे आशुतोष
 पेठे प्रकाश
 पेडणेकर आ०ना०
 पोतदार दत्तो वामन
 प्रधान ग०प्र०
 प्रभुदेसाई वि०बा०
 प्रभुदेसाई विद्या वासुदेव
 फडणीस शकुंतला
 बडवे नीती
 बडोदेकर शरच्चंद्र

बनहट्टी श्रीनिवास नारायण
 बर्नसन मॅक्सीन
 बर्वे.उज्ज्वला
 बर्वे नंदिनी अविनाश
 बर्वे श्रीराम गो०
 बहुलकर श्रीकांत
 बागड प्रशांत
 बागुल फुला
 बागूल देवीदास
 बापट नीलकंठ
 बाळ विनायक नारायण
 बुरटे द०पां०
 बुवा वि०आ०
 बेडेकर दि०के०
 बेलवलकर सुमन
 बोकील मिलिंद
 बोकील-कुलकर्णी वंदना
 बोरकर हरिश्चंद्र
 भंडारी शांतिलाल
 भट (भट-बेहेरे) अनघा
 भट विवेक
 भवाळकर तारा
 भांडारी अरविंद
 भांबुरे अच्युत रामचंद्र
 भागवत गीता सुभाष
 भागवत वंदना
 भागवत वा०बा०
 भागवत श्री०पु०
 भागवत सुभाष शंकर
 भाटवडेकर मो०वि०

भाटे गणेश सदाशिव
 भाटे सरोजा
 भामरे प्रकाश
 भालसिंग वैशाली श्रीकृष्ण
 भालेराव कविता
 भावे पुष्पा
 भावे ह०अ०
 भिडे वसुधा
 भिर्डीकर ऊर्मिला
 भेंडे सुभाष
 भेडसगावकर नीना
 भोसले द०ता०
 भोसले शिवाजीराव
 मंचरकर र०बा०
 मंचरकर रत्नाकर बापूराव
 मंटो सआदत हसन
 मराठे अ०द०
 मराठे कालिदास बा०
 मराठे सुधाकर
 महाजन राजा
 महाजन लता
 महाले कैलास
 महाशब्दे मो०वि०
 माडगूळकर व्यंकटेश
 माने लक्ष्मण
 माने वसुधा
 मान् गोलो
 मालशे मिलिंद स०
 माळी सुनील
 माहुलकर दिनेश द०

मिरजकर निशिकांत
 मुंडले आशा
 मुजुमदार गो०गो०
 मेहता कलिका
 मेहता पद्मा
 मेहेंदळे नीता
 मेहेंदळे म०अ०
 मेहेंदळे सुहास
 मोडक केतकी
 मोडक ताराबाई
 मोरे सदानंद
 मोहनी अनुराधा
 मोहनी दिवाकर
 मोहिते शरदिनी
 यार्दी अ०रा०
 रड्डी नीलिमा
 रथ नीळकंठ
 रथ विमल
 रसाळ सुधीर
 राईलकर मनोहर
 राजगुरू मेघमाला
 राजाध्यक्ष मं०वि०
 राजापुरे-तापस पुष्पा
 राज्यश्री के०एस०
 रानडे अशोक दा०
 रानडे उषा
 रानडे पंढरीनाथ
 रानडे शुभांगी
 रायकर यशवंत
 रायकर सीताराम

रुद्रभटे स्वामिनी
 रेगे उज्ज्वला
 रेगे मेघश्याम पुंडलीक
 रोशन
 लाळे प्र०ग०
 लेले वामन केशव
 लोंढे लक्ष्मण
 वडेर प्रल्हाद
 वनारसे श्यामला
 वले वासुदेव सोमाजी
 वष्ट जयंत
 वसर्गेकर श्याम केशव
 वसेकर विश्वास
 वावैजयंती
 वाघ विठ्ठल
 वाघ सलील
 वाघमारे जनार्दन
 वाळके बालचन्द्र सखाराम
 विनोबा
 वैद्य धनंजय
 वैद्य वैखरी
 वैद्य शंकर
 वैद्य सरोजिनी
 शंकर सखाराम
 शहा मृणालिनी
 शहाणे अशोक
 शिंदे अरुण
 शिंदे ये०कृ०
 शिंदे राजशेखर
 शिंदेरे सुकुमार

शेख यास्मिन
 शेजवलकर प्र०चिं०
 शेजाळ केशवराव
 शेणई संतोष
 शेणई सुजाता
 शेळके अनिल
 श्याम विमल
 संगोराम मिलिंद
 संगोराम मुकुंद
 संगोराम श्रीरंग दामोदर
 संत इंदिरा
 संत दु०का०
 सच्चिदानंद के०
 सट्रे केशव
 सप्रे अविनाश
 सप्रे गीता
 सप्रे मधुवंती
 सप्रे-चौधरी विद्या
 सरदेसाई संजीव
 सरदेसाई ह०वि०
 सरोदे असीम
 सहस्रबुद्धे वर्षा
 सहस्रबुद्धे श्रीधर वि०
 सहस्रबुद्धे सुप्रिया
 साठे अनंत
 साठे मंगला सुभाष
 साठे वि०ना०
 साठे शांता
 सादरे शैलेश
 साधू अरुण

सानिया
 साने राजीव
 साने ह०श्री०
 सामंत मेघना
 सामंत सत्त्वशीला
 सायनेकर विनय
 सार्वेकर कैलास
 साळुंके प्रकाश श्रीराम
 सावंत जयप्रकाश
 सुखटणकर मीना
 सोनटक्के देवानंद
 सोनवणे राजकुंवर
 सोनी रामगोपाल
 सोमण अंजली
 सोहोनी गुरुदत्त शंकर
 सोहोनी लीना
 सोहोनी श्री०वा०
 हजारे स्वप्निल
 हळबे मालती
 क्षीरसागर क०कृ०
 क्षीरसागर शकुंतला
 क्षीरसागर हेमा
 क्षीरे सुधा

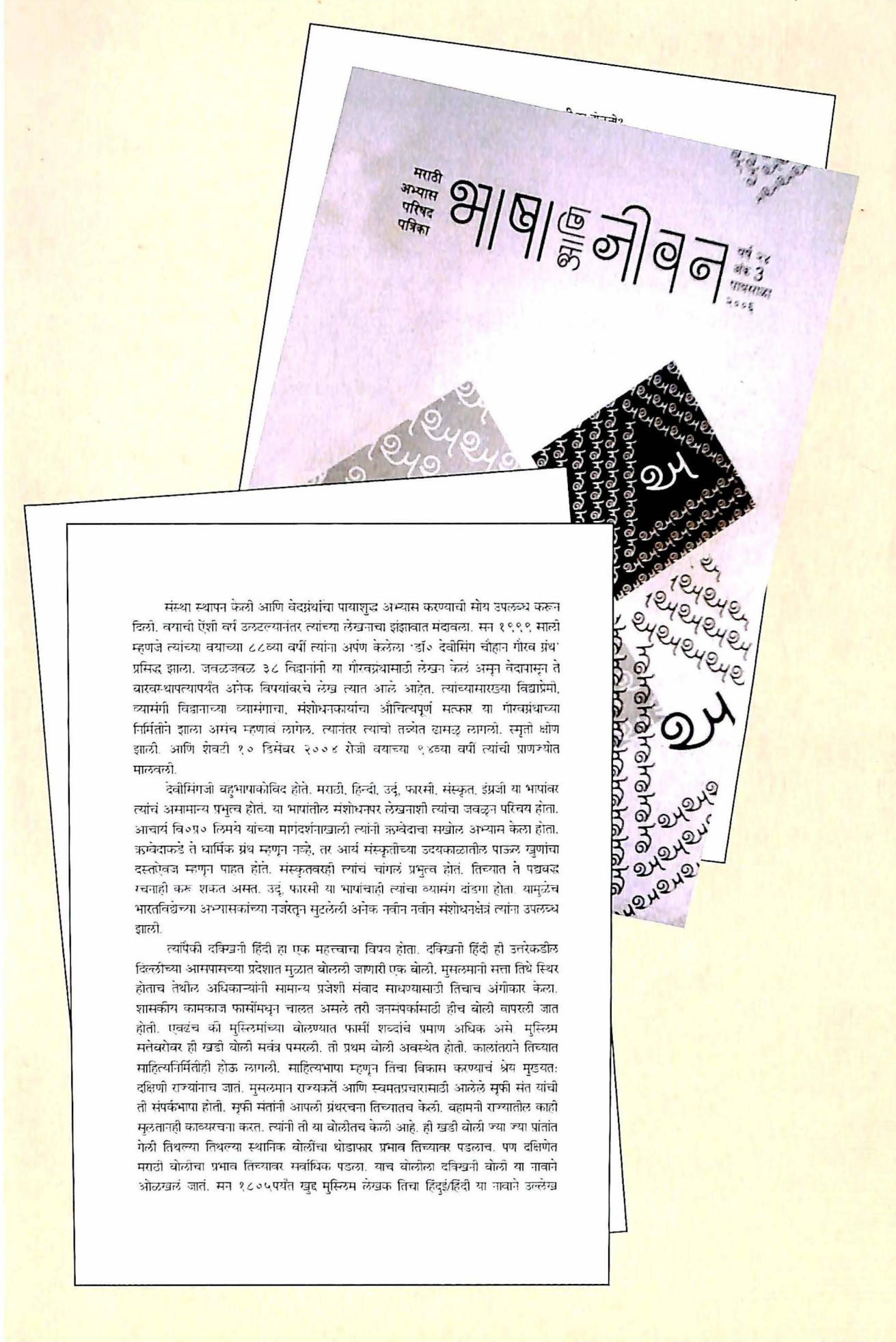
■

झाडी बोली

झाडी बोली ही हिंदी बोलणाऱ्यांच्या प्रदेशाच्या जवळची असल्याने तिच्यावर हिंदीचा परिणाम दिसून येतो. झाडीपट्टी या प्रदेशावर प्रदीर्घकाळ गोंडलोकांची सत्ता होती. या बोलीचा बहुसंख्य समाज शहरीकरणापासून दूर आहे. ण व ळ हे दोन ध्वनी या बोलीत नाहीत. हिंदीचा प्रभाव असल्याने स्त्रीलिंग व पुल्लिंग अशी दोनच लिंगे या बोलीत जाहेत. हिंदी वाक्यरचनेच्या प्रभावातून करून राहिलो (कर रहा हूँ) अशी वाक्यरचना रूढ आहे. लस्करी (लष्कर), सिनगारी (शृंगारगीत) इतिहासिक (ऐतिहासिक) या लावणीसदृश गीतांच्या नावामध्ये मराठी जाणवते. या बोलीतील रामायण थोडे वेगळे आहे. राम हा वनात गाई पाळतो, सीता दही घुसळून लोणी काढते. 'ऊड ऊड पाखरा जा माझ्या मायरो' या लोकगीतावरून कुणालाही ज्ञानेश्वरांच्या 'उड उड रे काऊ' या गीताची आठवण व्हावी. या बोलीतही लिंगभेददर्शक प्रत्यय क्रियापदाला लागत नाहीत. 'राम जातो वावरी! सीता नेते सिदोरी' यासारख्या गीतावरून ते स्पष्ट होते.

या सगळ्याच बोलींमधील म्हणी, वाक्प्रचार हे तेथील प्रादेशिकतेशी, सामाजिक जीवनाशी संबंधित आहेत. या विविध बोलींमधील लोकसाहित्य हे मराठी माणूस समजून घेण्याचे मोठे दालनच आहे.

(‘भाषा आणि जीवन’च्या दिवाळी २०१२ अंकात, पान ७०वर प्रसिद्ध झालेल्या पानपूरकाचा मजकूर. लेखिका : लीला गोविलकर)

संस्था स्थापन केली आणि वेदग्रंथांचा पायाशुद्ध अभ्यास करण्याची सोय उपलब्ध करून दिली. वयाची ऐंशी वर्ष उलटल्यानंतर त्यांच्या लेखनाचा झंझावात मंदावला. सन १९९९ साली म्हणजे त्यांच्या वयाच्या ८८व्या वर्षी त्यांना अर्पण केलेला 'डॉ० देवीसिंग चौहान गौरव ग्रंथ' प्रसिद्ध झाला. जवळजवळ ३८ विद्वानांनी या गौरवग्रंथासाठी लेखन केले अमून वेदानामून ते वारकस्थापत्यापर्यंत अनेक विषयांवरचे लेख त्यात आले आहेत. त्यांच्यासारख्या विद्याप्रेमी, व्यासंगी विद्वानांच्या व्यासंगाचा, संशोधनकार्याचा औचित्यपूर्ण मत्कार या गौरवग्रंथाच्या निर्मितीने झाला असंच म्हणावं लागेल. त्यानंतर त्यांचे तज्येत घामळू लागली. स्मृती क्षीण झाली आणि शेवटी १० डिसेंबर २००४ रोजी वयाच्या ९४व्या वर्षी त्यांची प्राणज्योत मालवली.

देवीसिंगजी बहुभाषाकोविद होते. मराठी, हिन्दी, उर्दू, फारसी, संस्कृत, इंग्रजी या भाषांवर त्यांचे असामान्य प्रभुत्व होते. या भाषांतील संशोधनपर लेखनाशी त्यांचा जवळून परिचय होता. आचार्य वि०प्र० लिपये यांच्या मार्गदर्शनाखाली त्यांनी ऋग्वेदाचा सखोल अभ्यास केला होता. ऋग्वेदाकडे ते धार्मिक ग्रंथ म्हणून नव्हे, तर आर्य संस्कृतीच्या उदयकाळातील पाऊल खुणांचा दस्तऐवज म्हणून पाहत होते. संस्कृतवरही त्यांचे चांगले प्रभुत्व होते. तिच्यात ते पद्यबद्ध रचनाही करू शकत असत. उर्दू, फारसी या भाषांचाही त्यांचा व्यासंग वाडगा होता. यामुळेच भारतविद्येच्या अभ्यासकांच्या नजरेतून सुटलेली अनेक नवीन नवीन संशोधनक्षेत्रे त्यांना उपलब्ध झाली.

त्यांपैकी दक्खिनी हिंदी हा एक महत्त्वाचा विषय होता. दक्खिनी हिंदी ही उत्तरेकडील दिल्लीच्या आमपासच्या प्रदेशात मुळात बोलली जाणारी एक बोली. मुसलमानी सत्ता तिथे स्थिर होताच तेथील अधिकाऱ्यांनी सामान्य प्रजेशी संवाद साधण्यासाठी तिचाच अंगीकार केला. शासकीय कामकाज फारसोमधून चालत असले तरी जनसंपर्कासाठी हीच बोली वापरली जात होती. एवढेच की मुस्लिमांच्या बोलण्यात फारसी शब्दांचे प्रमाण अधिक असे मुस्लिम मतेवरोवर ही खडी बोली सर्वत्र पसरली. ती प्रथम बोली अवस्थेत होती. कालांतराने तिच्यात साहित्यनिर्मितीही होऊ लागली. साहित्यभाषा म्हणून तिचा विकास करण्याचे श्रेय मुडयतः दक्षिणी राज्यांनाच जातं. मुसलमान राज्यकर्ते आणि स्वमतप्रचारासाठी आलेले सूफी संत यांची ती संपर्कभाषा होती. सूफी संतांनी आपली ग्रंथरचना तिच्यातच केली. बहामनी राज्यातील काही मूळतानही काव्यरचना करत. त्यांनी ती या बोलीतच केली आहे. ही खडी बोली ज्या ज्या प्रांतांत गेली तिथल्या तिथल्या स्थानिक बोलींचा थोडाफार प्रभाव तिच्यावर पडलाच. पण दक्षिणेत मराठी बोलीचा प्रभाव तिच्यावर सर्वाधिक पडला. याच बोलीला दक्खिनी बोली या नावाने ओळखले जातं. सन १८०५पर्यंत खुद्द मुस्लिम लेखक तिचा हिंदुई/हिंदी या नावाने उल्लेख

RNI No. Q-40048/83 & ISSN 2231-4059

MARATHI ABHYAS PARISHAD PATRIKA

मराठी अभ्यास परिषद

B-5/16 सनसिटी, सिंहगड रस्ता,

आनंदनगर, पुणे 411 051

ई-पत्ता : marathi.abhyas.parishad@gmail.com

‘भाषा आणि जीवन’

भाग २ : शीर्षकनिहाय लेख-सूची

ह्या सूचीच्या प्रकल्पास राज्य मराठी विकास संस्थेकडून आर्थिक साहाय्य करण्यात आलेले असल्यामुळे प्रस्तुत सूची ई-बुक स्वरूपात विनामूल्य वितरित करण्यात येत आहे.

मराठीचा विकास महाराष्ट्राचा विकास

अनुक्रमणिका

मराठीचा विकास महाराष्ट्राचा विकास

राज्य मराठी विकास संस्थेद्वारे
संगणकीकृत

मराठी अभ्यास परिषद